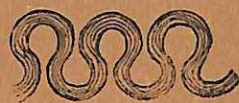

ΠΑΝΑΘΗ- ΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ὁ Μαλῆς — διήγημα.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ

Ἀντώνιος Ρίφιος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Σκιά.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

Αἱ βασίλισσαι τῶν Ἀθηῶν ἐπὶ Περικλέους.

ΟΜΟΡΦΙΑ

Γεωργιανὸν παραμῦθι — μετάφρασις Ἀ. Ἀλυάτου.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΩΡΙΚΟΥ

Ἡ ὑπεράσπισις τοῦ καπνοῦ.

Ι. ΔΟΡΕΔΑΝ

Ἡ Οἰνάνθη — διήγημα — μετάφρ. Κ. Μ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Φιλολογικὴ Ζωὴ — Τρισεύγενη ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.

ΘΡΑΚΟΠΟΥΛΑΣ

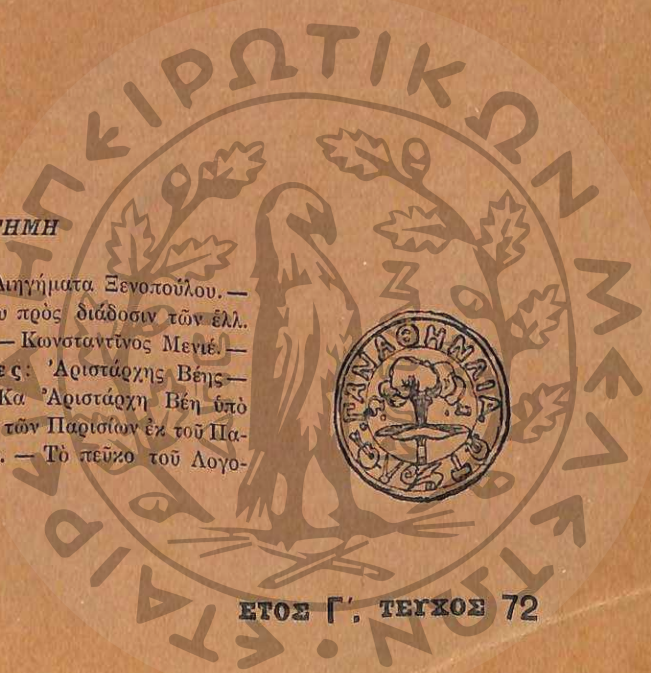
Ἐπιστολαὶ ἐκ Κων) πόλεως.

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ

Λόγοι καὶ ἀντίλογοι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΤΕΧΝΗ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Κρουμπάχερ — Διηγήματα Ξενοπούλου. — Τὰ βραβευθέντα ἔργα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλλ. γραμμάτων. — Φιγαλικά ἄσματα Ν. Βέη. — Κωνσταντῖνος Μενιέ. — Πινακίδες. — Δημοσιεύματα. — **Εἰκόνες:** Ἀριστάρχης Βέης — ἔργον Ρίχτερ — ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Κα Ἀριστάρχη Βέη ὑπὸ Κάουλιμπαχ. — 3 ἀπόψεις τῆς Πολιορκίας τῶν Παρισίων ἐκ τοῦ Πανοράματος τοῦ Ζαπτείου. — Μῖς Δέγκαν. — Τὸ πύκνιον τοῦ Λογοθέτη.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος δρα. 25
 „ δι' ἑξ μῆν. „ 13

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος φρ. 25
 „ δι' ἑξ μῆν. „ 13

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΑΘΗΝΑΙ, 35, ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
 ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Αἱ ἐγγράφαι λογίζονται ἀρχόμε-
 ναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Ἀ-
 πριλίου.
 Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέ-
 φονται.
 Ἐν ταύτῳ ἀποστέλλεται δωρεάν
 ὡς δῶγμα.
 Ἀγγέλλεται πᾶν νέον βιβλίον τοῦ
 ὁποῦν ἀποστέλλονται εἰς τὸ γρα-
 φεῖον δύο ἀντίτυπα.

Ἐκαστον ἔτος τῶν «Παναθηναίων» ἀποτελοῦν δύο ὁγκώδεις καὶ πλουσίως εἰκονογραφημένοι τόμοι
 ΤΙΜΩΜΕΝΟΙ: Πολυτελῶς χρυσόδετοι φρ. χρ. 30 } ἐλεύθεροι ταχ. τελῶν
 Ἀπλῶς „ „ 28 }
 Χαρτόδετοι „ „ 25 }
 Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αἱ τιμαὶ αὐταὶ εἰσδραχμας.

— Πᾶσα αἰτησις πρὸς ἐγγράφην συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ.

ἢ ταχ. ἐπιταγὴν.
 πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35, Ἀθήνας,

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

Ὁ ἐγγράφων 3 συνδρομητὰς καὶ συναποστέλλον τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς τῶν
 λαμβάνει τὰ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ἐπὶ ἑν ἔτος δωρεάν.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος,
 Οδησὸς rue Pouschkin N° 70.

ΔΩΡΑ

Εἰς τοὺς ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Τίμημα διὰ τὸ ποιόν	Τίμημα διὰ τοῦ συνδρο- μητὰς μας
Βικέλα Δ. Λουκῆς Λάρας. Ἐκδόσεις 4η πολυτελεστάτη εἰς μέγα 8ον μετὰ 75 εἰκόνων λαμπρῶν Θ. Ράλλη σελ. 240 Δρ.	6. 3.90
Δροσίνη Γ. Ἀμάραντα. Πρωῖνὰ ὄνειρα — Ἀγάπη — Στὰ ξένα — Ἀντίλαοι σελ. 160 Διηγήματα Ἑλληνικά. Τόμος περιλαμβάνων 34 πρωτότυπα ἑλλήν. διηγήματα μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν συγγραφέων Σελ. 530 »	2.50 1.30
Χρυσόδετα »	4. 1.95
Ξενοπούλου Γ. Στρατιωτικὰ Διηγήματα. σελ. 117 »	5. 2.95
Παγανέλη Σ. Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ. Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνή- σεις μετ' εἰκόνων »	1. 0.65
Πολίτου Ν. Κολόμβα. Διήγημα Προσπερὸν Μερὶ μετ' εἰκόνων »	3. 1.05
Ταγκοπούλου Δ. τοῦ Νουμᾶ. Φαινόμενα καὶ Πράγματα. 1900 »	2. 1.05
Ψυχάκη Ι. Τ' ὄνειρο τοῦ Γιαννίση 1897 σελ. 512 »	2. 0.65
Βικέλα Δ. Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν. Ἐπιστολαὶ πρὸς φίλον 16ον σελ. 148 Γρηγοροβίου Φ. Ἀθηναῖς, ἱστορικὸν διήγημα. Μετάφρασις Σπ. Π. Λάμπρου 16ον Δὲ Ἀμίτση Ἐδμόνδου. Ἡ Κων)πολις μετ' εἰκόνων σελ. 408 »	4. 1.30
Καρολίδου Π. Ἱστορία τοῦ ἸΘ'. αἰῶνος εἰς 3 τόμους »	1.50 0.65
Παπαρρηγοπούλου Κ. Ἱστορ. Πραγματεῖαι »	2. 0.65
Ραγκαβῇ Ἀλεξ. Ἀπομνημονεύματα. Τόμ. α'. 1894 16 σελ. 392 »	3. 1.05
» Τόμος β'. 1895. 16ον σελ. 475 »	25. 13.
Πουλίου Χαρ. Ὀππελ Κ. Τὸ βιβλίον τῶν γονέων ἤτοι πρακτικὸς ὁδηγὸς περὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδίων. Μεταφρασθεὶς τὸ δεύτερον ἐκ τῆς τε- τάρτης διασκευασμένης ἐκδόσεως 1899. 8ον σελ. 480 »	3. 0.65
Γούδα Μ. Στοιχεῖα Πρακτικῆς Ναυτικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων ἐμπορο- πλοίαρχων καὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, τῇ ἐγκρί- σει τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργείου. Μετὰ πολλῶν σχημάτων 1899. »	5. 1.30
Δημητριάδου Ρ. Γεωργικά, ἤτοι ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγω- γῆς καὶ ἐπικερδῇ καλλιέργειαν σιτηρῶν, ἀμπέλων, σταφιδαμπέλων, κα- πνοῦ, λαχανικῶν κλπ. μετὰ 2 χρωματ. σελ. 222 »	5. 1.95
Δημητριάδου Ρ. Ἑλλην. Κτηνοτροφία. — Πρακτικαὶ ζωοτεχνικαὶ γνώσεις — Περὶ ἵππων καὶ ἡμιόνων — Περὶ βοῶν καὶ γαλακτοπαραγωγῆς — Περὶ προβάτων καὶ αἰγῶν — Περὶ χοίρων — Περὶ δονίδων κλπ. — Γαλακτοκο- μικὰ — Τυροκομία — Βουτυροκομία »	3. 1.30
	4. 2.60

— συνέχεια εἰς τρίτην σελίδα —

Εἰς τὸ

Εἰδικόν

τὰ Καπελλά σας

21 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

„ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ“

(Εἰκονογραφημένον ναυτικὸν περιοδικὸν

Τὸ μόνον καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ Ἑσωτερικοῦ δραχ. 10

» » Ἑξωτερικοῦ φρ. χρ. 10

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται

κ. Κ. Αὐγέρην Ἀθήνας.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Γ. Ι. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ

Ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ
ΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΕΔΩΔΙΜΑ
ΚΑΙ ΠΟΤΑ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
ΑΡΙΘ.
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ
ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ
ΚΑΙ
ΝΟΠΟΤΕΡΑ
ΕΙΔΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΕΡΑΙ ΑΝΘΟΔΕΣΜΑΙ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Τ. Ν. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΡΑΠΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ὁδὸς Σταδίου 23

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΕΓΑ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Παιραιῶς

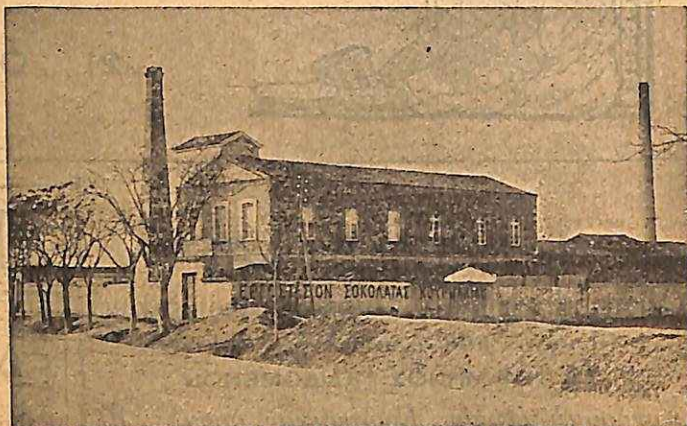
Θ. ΚΟΥΡΜΑΛΙΔΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ

Ὁδὸς Σταδίου 26.

ANTHOLOGIE = REVUE ET CRITIQUE INTERNATIONALE

9 Rue des Beaux Arts Paris

Directeur: E. SANSOT-ORLAND

Rédacteur en chef: ROGER LE BRUN

Revue Mensuelle de Littérature et d'Art

ABONNEMENTS:

FRANCE: Un an 7 francs | ÉTRANGER: Un an 8 francs
Le N° 60 cent. | Le N° 75 cent
Les abonnements partent du 1er octobre ou du 1er avril.

BAZAR DE SMYRNE

ΧΑΡ. Ν. ΠΕΤΡΑ

Προμηθευτοῦ τῆς Α. Μ. τοῦ
Βασιλέως

καὶ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ
πρίγκηπος Νικολάου

ΟΔΟΣ ΚΑΡΥΤΩΝ 14
(Πλατεία Αγ. Γεωργίου)

ΓΥΝΙΣΙΟΙ ΤΑΠΗΤΗΣ ΣΜΥΡΝΑΪΚΟΙ
ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΣΑΚΙΩ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΜΟΥ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΑΠΗΤΩΝ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ ΕΠΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΤΙΜΑΙ ΣΥΜΦΕΡΟΥΣΑΙ

„NEON ASTY“

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΙΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάσσεται καὶ δλόκληρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας,
εἰδήσεις ἀκριβέσταται,

Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης

Τὸ ποικιλώτερον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐσωτερ. Τρίμηνος Δρ. 8. - Ἐξάμηνος Δρ. 15. - Ἐτησία Δρ. 30

Ἐξωτερικοῦ. Ἐξάμηνος Χρ. φρ. 25. - Ἐτησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν
(ὁδὸς Βουλῆς ἀριθ. 6)

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Καλλιτεχν. Διακοσμήσεις Οἰκοδομῶν

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς, 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Ἐδωδιμοπωλεία

Ι. Κ. Ἀσπιώτης, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, ἔναντι Βουλῆς, 3

Ἀποκλειστικὴ ἀποθήκη τῶν φημισμένων ἐγχωρίων κον-
τερῶν: χορταρικά, ὀπώρα, τουρσιά κλπ.

Modes

Ἐρμεῖον, Γαλλίδες ράπτριαι, ράπτει, τὰ καλ-
λίτερα φορέματα ὅλοι οἱ νεωτερισμοί.

Μαρουογλυφεῖα

Ιωάννης Γ. Χαλδούπης ὁδὸς Πανεπιστημίου 69

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκη, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδου, ὁδὸς Ἡλείου 67.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΞΑΓΩΓΗ 1000 ΟΚΑΔΩΝ

ΚΟΛΩΝΙΑ

ΜΑΤΘΑΙΟΥ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

Βραβεῖα Παγκοσμίου Ἐκθέσεως Παρισίων
καὶ Δ. Ὀλυμπιακῆς Ἀθηνῶν. Ἡ καλλιτέρα,
πλέον ἀρωματικὴ καὶ ἡ μάλιστα κατάλληλος διὰ
λουτρά, ἐντριβὰς κ.λ.π.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ χυμὸς καὶ εἰς φιαλίδια ἀντὶ
δραχ. 4 τὴν ὀνῶν.

Λιανικῶς καὶ χονδρικῶς.

Ἐν Ἀθῆναις, εἰς τὸ Κουρεῖον
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ ὁδὸς Σταδίου 8.

Ἐν Πειραιεὶ, παρὰ τὴν κατασκευαστὴν
ΜΑΤΘΑΙΩ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ ὁδὸς Φίλωνος 86.

Τὸ ἀρχαιότερον ἐργοστάσιον Κολωνίας
Ἰδρυθὲν τῷ 1884

NEON

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

20 Ὁδὸς Νικίου 20

Ἀναλαμβάνομεν τὴν κατασκευὴν φωτοσιγ-
κογραφιῶν δι' ἐφημερίδας, περιοδικὰ, καὶ ἐν
γένει παντὸς εἶδους καλλιτεχνικὰς ἐκτυπώσεις.
Ἡ ἐργασία ἐκτελεῖται ἐπὶ τῶν μετάλλων Ζίγ-
κου, Χαλκοῦ ἢ Ὁρειγάλκου. Τελεία ἀπόδοσις
τῶν ἡμισιῶν καὶ τῆς φυσικότητος τῆς φωτο-
γραφίας.

Τιμαὶ ἐκτὸς παντὸς συναγωνισμοῦ.

Θ. Μολιανός

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ & ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀθῆναι, ὁδὸς Κολοκοτρώνη. 7.

Ἐργασία καλλιτεχνική. — Ὑλικά
α' τάξεως. — Τιμαὶ συγκαταβατικά.

Καλὴ καὶ γλυκεῖα γεῦσις, φιλοκαλία καὶ
λεπτότατον ἄρωμα, διακρίνει τὰ σιγαρέττα

Α. ΠΑΠΑΓΚΙΚΑ

Ὁδὸς Σταδίου καὶ Κοραῖ

“ΡΩΣΣΙΑ” ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΖΩΗΣ, ΠΥΡΚΑΙ Σ
ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΘΡΑΥΣΕΩΣ ΥΕΛΩΝ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΝΩ ΤΩΝ 200.000.000 ΔΡ

ΕΠΛΗΡΩΣΗΣ ἂΝ ΤΟΙΣ ΗΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙΣ ΠΛΕΟΝ ΤΩΝ 400.000.000 ΔΡ.

Διευθυντὴς τῶν ἐν Ἑλλάδι Πρακτορειῶν: ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΟΡΕΣΣΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ἐν Ἀθῆναις ὁδὸς Σταδίου 21

ΔΕΚΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ — ΟΡΟΙ ΣΥΜΦΕΡΩΤΑΤΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ	υπό Α. Α. Σακελλαρίου	Τόμος 3.	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ε. Α. Τσακαλώτου			780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ε. Α. Τσακαλώτου			872	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Δ. Ι. Ολυμπίου			360	»	0
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ν. Κοντοπούλου			1087	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ν. Κοντοπούλου			1100	»	19
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ι. Πεσβάνου			1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Α. Ν. Γιάνναρη			1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Α. Ν. Γιάνναρη			1146	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	υπό Ρ. Ρουσοπούλου			1080	»	12

Ευρίσκονται εν τοις κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις και εν τῷ βιβλιοπωλείῳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΟΣ

Ὁδὸς Νομισματοκοπείου 7.

ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΝΩΣΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΜΨΟΤΗΤΑ

Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

56 — Ὁδὸς Σταδίου — 56

ΑΓΓΛΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ Α. ΓΚΑΝΙΕΡ & ΣΑΣ

Εἰδικὸς κόπτης δι' ἐνδυμασίας Κυριῶν.

Ν. CONSTANTINIDES

MARCHAND-TAILLEUR

56 — Rue de Stade — 56

ETOFFES ANGLAISES A. GAGNIERE & Co

Costumes-tailleur pour Dames.

ESTD. 1848.

THE GRESHAM LIFE ASSURANCE SOCIETY LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ
ΕΔΡΑ: ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ Τῷ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ενεργητικὸν	Διρ. Ἀγγλ.	8,219,970	Δραχ.	331,198,800
Ετήσιον εἰσόδημα	»	1,311,091	»	52,443,636
Πληρωθέντα ποσά	»	18,673,030	»	746,921,200

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ὅστε ὁ ἀσφαλιζόμενος νὰ εἴναι ἐν γνώσει τῶν ὁρῶν ὑφ' οὗς ἀσφαλίζεται.
Συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιζομένων κατὰ 90% εἰς τὰ κέρδη.
σφάλλεται ἰσόβιοι, μικταί, προικοδοτήσεις κτλ.

Υποκατάστημα διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Κοραῆ 5.

Διευθυντὴς
Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Νομικὸς Σύμβουλος
Δ. ΡΑΛΛΗΣ

Τραπεζίτης τῆς Ἐταιρίας ἐν Ἑλλάδι: Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

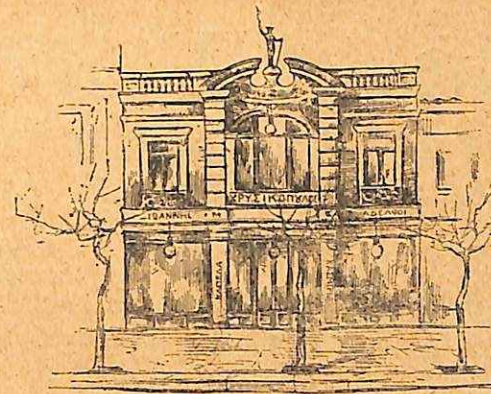
Ο ΤΙ ΝΕΟΝ

ΚΑΙ ΩΡΑΙΟΝ

ΔΙ' ΑΝΔΡΑΣ

ΣΤΟΥ

ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ

ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΩΤΕΡΟΝ

ΚΑΙ

ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ἐξεδόθησαν

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

ΩΡΕΣ

πωλονται δρ. 3 εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐλευθερουδάκη,
Ἑστίας, καὶ Μπέκ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς δια-
φόρους Ἐκθέσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκθε-
σιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλα
Βραβεῖς (Grand prix).

ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Υπουργοὶ καὶ τμηματάρχαι καὶ πάντες οἱ
τοῦ δημοσίου καὶ ἐταιριῶν καὶ ἰδιωτῶν ὑπάλ-
ληλοι, μὴ φοβήσθε, δὲν πρόκειται νὰ πάρετε
τὰ παπούτσια στὸ χερί ἀπὸ τοὺς προϊσταμέ-
νους σας. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῶν υποδημά-
των τοῦ κ. **Σκαρδιάκου** τῶν ὁποίων ἡ τελειό-
της ὑπὸ ἔποψιν κομψότητος καὶ ἐργασίας καὶ
στερεότητος εἶνε τοιαύτη, ὥστε οἱ φιλόκαλοι πε-
λάται του, λυπούμενοι νὰ ποδοπατήσουν ἀρι-
στοτεχνήματα τῆς τέχνης, τὰ κρατοῦν ἐπὶ πολὺ
εἰς τὰς χεῖράς των θαυμάζοντες αὐτά. Νομίζετε,
ὅτι εἶναι ὑπερβολή; Περάστε ἀπὸ τὸ υποδημα-
τοποιεῖον του καὶ θὰ βεβαιωθῇτε.

Εὐρίσκεται εἰς τὴν ὁδὸν **Προαστείου** ἀρ. 10.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἡκδοσις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.
— Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χρυσοῦ,
ξένων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τίτλων.
Εἰσπράξεις συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων
ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.
ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ τίτλων. Λογαριασμοὶ τρε-
χομένοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3 1/2	ἔτησιος, ἀπόδοσις εἰς πρώτην ἀναζήτησιν.
4	» » » μετὰ ἓνα μῆνα.
4 1/2	» » » τρεῖς μῆνας.
5	» » » ἓξ μῆνας.
5 1/2	» » » ἓν ἔτος καὶ πλέον.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

Πώλησις πάσης λαχειοφόρου ὁμολογίας εἰς μηχανίας ὁ-
σεις, μετὰ τὴν τύχην ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπὸ τῆς καταβολῆς
τῆς πρώτης δόσεως.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
ἐπὶ ἀπλῇ μεσίτει.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ. Προμήθεια παντός εἶδους
ἐμπορευμάτων, μηχανῶν κλπ. ὑπὸ συμφέροντος ὁρους, με-
τρητοῦ καὶ ἐπὶ προθεσμίας.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΑΠΟΘΗΚΑΙ. Ἐμπορεύματα ἐν παρακαταθήκῃ.
Δειγματολόγιον.

ΔΕΡΜΑΤΑ Βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

17. Ὁδὸς Νομισματοκοπείου καὶ Προξενίου 16.
Ἐνταῦθα ἡ Τραπεζὴ Ναυτικῶν, Γενία.

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Εἰδικὸς ἀπὸ τὰ εἶδη χαρτῶν περὶ τῆς διὰ ἐμπορικὰ καταστήματα εἰς 20.
λοὺς καὶ φύλλα διὰ παντοφύλια, στέγαν ἐγγύρια, θύλων τῶν εἰδῶν διὰ παντοφύλια
ἢ διὰ εἶδη χαρτῶν ἐγγύρια καὶ φθοράν διὰ Κόττα ἀπὸ τὰ εἶδη χαρτῶν.

Κ. Γ. ΠΕΡΡΑΚΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

Γ. Ι. ΡΑΖΗ

Ἀθῆναι — ὁδὸς Σταδίου — Ἀρσάκειον

Ἀγορά, Πόλης, Ἀναλλογή.

TIMBRES-POSTE USÉS

G. I. RASIS

Athènes, Rue Stadion, Arsakion

ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ

ΚΑΙ ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΤΙΜΗΘΕΙΣ ΔΙΑ 12 ΒΡΑΒΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 19

Bibliothèque Wilberg

LEIH BIBLIOTHEK

CIRCULATING LIBRARY

CABINET DE LECTURE

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΟΔ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Γ. Ι. ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ

Όδος Γ'. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

Κ. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

Λεωφόρος Πανεπιστημίου 4.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΥΠΟΚΑΜΙΣΩΝ

Ανδρών και Κυριών

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Όδος Σταδίου 41.

Δ. ΣΟΥΛΤΑΤΟΣ

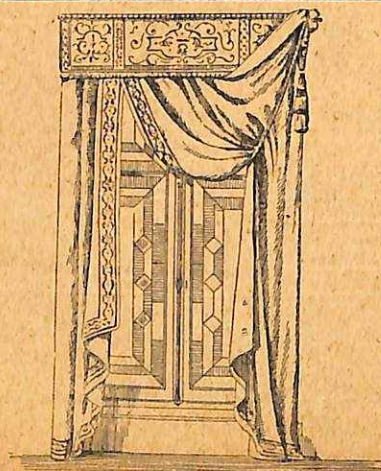
ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑ

Αθήναι όδος Σταδίου 28

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΛΕΤΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΤΑΠΗΤΕΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ίδρυθείσα τῷ 1894.

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

18. — Όδος Φιλελλήνων — 18.

ΛΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ — ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΤΙ ΔΡ. 1.

20 ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ

ΟΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ

ΜΕΓΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ποικίλων μεταξωτῶν ύφασμάτων έλληνικῆς βιομηχανίας,
κατασκευῆς καὶ συστήματος.

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

Βραβευθέντων διὰ τοῦ Α'. Χρυσοῦ Βραβείου ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων 1900, τιμητικοῦ διπλώματος (ἀνωτέρου τοῦ χρυσοῦ) τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου καὶ τῆς ἐκθέσεως Βουκουρεστίου καὶ δι' 20 ἄλλων βραβείων καὶ διπλωμάτων διαφόρων ἐκθέσεων ὡς καὶ 10 Βασιλικῶν τίτλων.

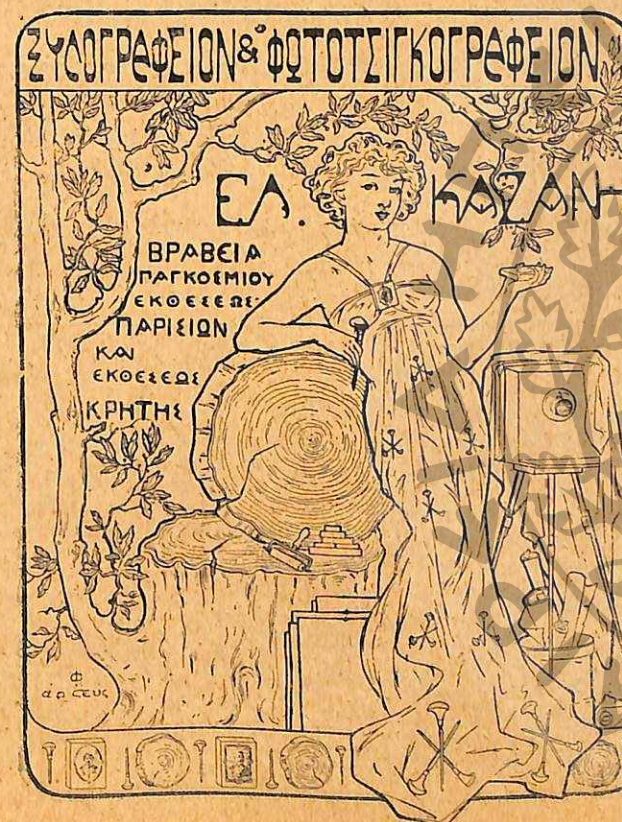
ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 9

ΑΜΟΙΒΗ 50.000

Ένεκα τῆς καταληκτικῆς τελειότητος τῶν μεταξωτῶν ύφασμάτων μας ὑπερβαίνοντων τὰ Εὐρωπαϊκά καὶ ὡς πρὸς τὴν στερεότητα καὶ τελειότητα ἐργασίας πολλοὶ κακόβουλοι διαδίδουν μετ' ἐπιτάσεως, ὅτι ἐν τῷ καταστήματί μας πωλοῦνται Εὐρωπαϊκά τὰ ὁποῖα ὡς γνωστὸν δὲν εἶνε καθαρά μετὰ καὶ ἐπομένως φθείρονται ἀποτόμως.

Ὁ δυνάμενος ν' ἀνακαλύψῃ ἔστω καὶ μίαν κλωστήν χόρτου ἐντὸς τῶν μεταξωτῶν ύφασμάτων μας καθὼς καὶ Εὐρωπαϊκά μεταξωτὰ ἐντὸς τοῦ καταστήματός μας θὰ λάβῃ ὡς ἀμοιβὴν **50.000** δραχμῶν.

ΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΜΒΡΕΛΛΩΝ ΔΙ' ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΩΤΩΝ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗΣ ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΟΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑΣ & ΘΑΛΑΜΟΣΤΟΛΙΣΕΩΣ

ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΒΑΒΕΚ

Όδος Σόλωνος 11 Αθήναι

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΕΝ-

ΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑΤΩΝ

ΣΧΕΔΙΑ, ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΗΝ

Καλαϊθήναια — Κορυθός — Στερεότης

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΪΤΑΝΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεία Αγίων Θεοδώρων

Αθήναι.

Όλα τὰ είδη χάρτου τυπογραφικοῦ πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαὶ ἐντὸς συναγωνισμοῦ.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Γ. Ν. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΡΑΠΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ὁδός, Σταδίου 23

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΕΓΑ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς

Θ. ΚΟΥΡΜΑΛΙΔΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ

Ὁδός Σταδίου 26.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον εταιρικόν 10.000.000. — Αποθεματικόν 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Ἀλεξανδρείᾳ, Χανίοις καὶ Ἡρακλείῳ Κρήτης.

Προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων. Τρεχ/νοι λ/σμοὶ ἠγγυημένοι, Φύλαξις χρεωγράφων, Ἑνοικίσεις χρηματοκιβωτίων εἰς ἰδιώτας.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χρυσὸν ἢ τραπεζογραμμάτια:

3% εἰς πρώτην ζήτησιν. — 3 1/2 % ἀπόδοσις μετὰ 6 μῆνας. — 4% μετὰ ἓν ἔτος. — 5% μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργοῦν καθ' ἐκάστην, πρὸς 4%.

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάκται καὶ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ἀκριβεστάται,

Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης

Τὸ ποικιλωτέρον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

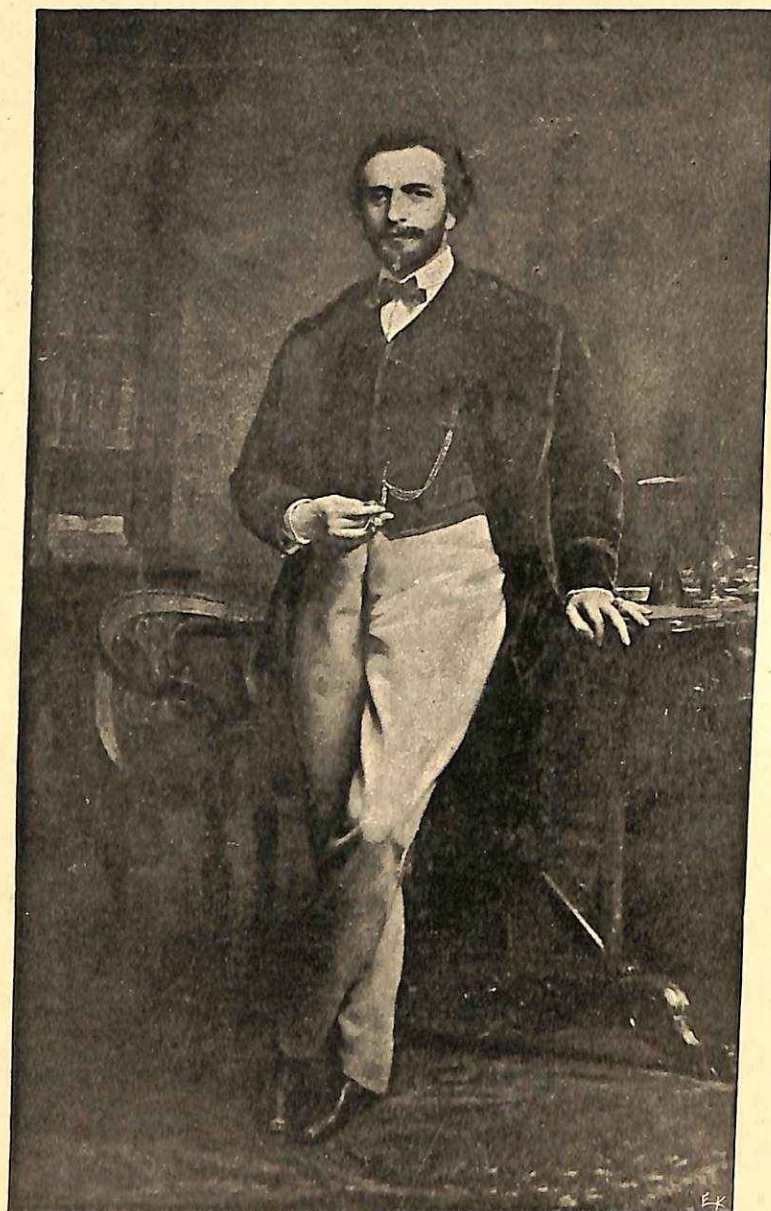
ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἑσωτερικοῦ. Τρίμηνος Δρ. 8. — Ἑξάμηνος Δρ. 15. — Ἐτήσια Δρ. 30.

Ἐξωτερικοῦ. Ἑξάμηνος Χρ. φρ. 25. — Ἐτήσια Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (ὁδὸς Βουλῆς ἀριθ. 6).

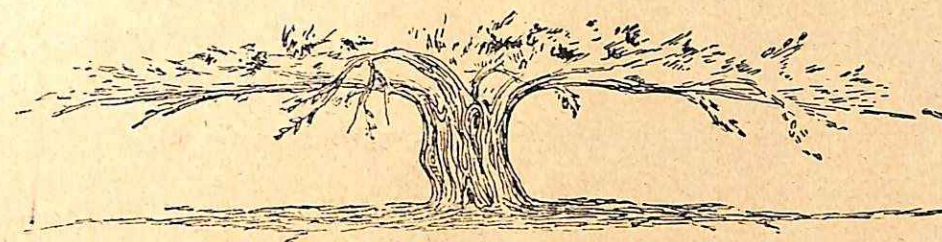

ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ ΒΕΗΣ

ΕΡΓΟΝ ΠΙΧΤΕΡ

Ανήκον εις τὸ Ὡδεῖον Ἀθηνῶν

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1903

Ο ΜΑΛΗΣ

Διήγημα

Ο Μαλῆς ἦταν ὁ μεγάλος ἄνθρωπος ποῦ ἔμπαινε σκύβοντας ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ μ' ἐφόβιζε. Ἐπάνω του βροντοῦσεν ἡ δλάρ-γυρη ἀρματωσιά, χύνουσα τὴν νύκτα φοβι-σμένον ψιθυρισμόν, πνιγμένην κλαγγήν. Γιὰ τοὺς ἄλλους κατέβαινεν ἀπὸ τὸ βουνό, γιὰ μᾶς τὰ παιδιά ἔβγαινεν ἀπὸ τὸ χθεσινὸ παραμῦθι τῆς γιαιγιάς. Ὑστερα ποῦ μεγάλωσα ἔμαθα πῶς ἦταν φίλος τοῦ σπητιοῦ μου. Τὸ γιατα-γάνι του προστάτεψε τὸ σπῆτι μου, τὰ σπῆ-τια τῶν συγγενῶν μου, τὸ σοῖ. Ὅταν κατέ-βαινε τὴ νύκτα στὴ χώρα, βιαστικός, ἀλλάζων μιὰ κουβέντα μὲ τὴν γυναῖκα του, ἔπρεπε νὰ περάσῃ κι' ἀπὸ μᾶς. Τὸ γαῦγισμα τῶν σκυλιῶν μας ἔσβυνε γρήγορα, ὡς νὰ εἶχαν καὶ τὰ σκυ-λιά τὸν φόβον νὰ μὴ προδώσουν τὸν ὠραῖον ἄνθρωπον ποῦ κατέβαινε σκεπασμένος ἀπὸ τὴ νύκτα. Εἶχε σκοτώσει τὸν φονηᾶ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τοῦ ἦπιεν αἷμα μέσα στὸ φλυτζάνι τοῦ καφέ. Ἐπῆρε τὰ βουνά, μᾶζι μὲ τὴν λε-βεντιάν του, ἡ ὁποία δὲν τὸν ἀφήκε ποτέ οὔτε νὰ φοβίσῃ ἀγωγιάτην στὸν δρόμον. Ὅσο με-γάλωνα, ἡ ἀρματωσιά του βροντοῦσε μέσα στὴν ἀνάμνησίν μου. Ὁ Μαλῆς εἶχε γίνει θοῦλος, κάποια ὁμίχλη ποῦ ἔξετυλίγετο στὸ βάθος, χάνουσα τὸ σχῆμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς ποῦ ἐξηφανίσθη πλέον. Μετὰ 25 χρόνια μοῦ τὸν ἐπανέφερε κάποιο γράμμα λερωμένον, μὲ γραφὴν μεγάλην χονδρὴν καὶ ὑπομονητικὴν. Μέσα εἰς τὸ παληόχαρτον τὰ γράμματά σκεν-τοῦσαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, γράμματα μεγάλα σὰν

φασόλια, δυσκολοδιάβαστα, βουβά, καὶ προσ-παθοῦντα νὰ πρῶν καὶ νὰ παραπονεθοῦν. Μᾶς ἦρθε καὶ ἄλλο γράμμα καὶ ἄλλο, καὶ ἄλλο. Ὅλα ἔλεγαν τὸ ἴδιο πράγμα, τὸ παράπονον. Καὶ τὸ παράπονον ἔβγαινεν ἀπὸ κάποιαν φυ-λακὴν παραθαλασσίαν, βουτηγμένην στὸ νερό. Καὶ τὸ γράμμα ἦρχετο τακτικά, σβυσμένον ὡς ἀ-νάμνησις, προδίδον τὸ σάλεμμα κάποιου ἀνθρώ-που εἰς ἓνα βάθος ποῦ ἥλιος δὲν ἔφθασε ποτέ.

Κάποτε τὸ γράμμα ἔγινεν ἐπὶ τέλους ἄν-θρωπος. Καθὼς ἔμπαινα σπῆτι μου, εἶδα εἰς τὸ τραπέζι τοῦ φαγητοῦ ἓνα κουρελιασμένον πελώριον γέρον, ὁ ὁποῖος ἂν ἐσηκώνετο ἀπὸ τὴν καρέκλαν του θὰ ἔφθανεν ὡς τὸ ταβάνι. Ἀπὸ τὸ κεφάλι του εἶχαν φουντώσει τὰ ἀφθονὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια, ἔκείνα ποῦ τρέφονται μὲ τὴν δυστυχίαν. Καθὼς ἐμπήκα ἔκαμε δυὸ πη-δήματα πρὸς ἐμένα ποῦ ἐτάραζαν τὸ πάτωμα. Ὁ γέρος μ' ἀρπαξε καὶ μ' ἐφίλησε δυνατὰ, ὀλιγώτερο μὲ τὰ χεῖλιά του, περισσότερο μὲ τὰ γένεια του ποῦ μύριζαν ταμπάκο.

— Μπά, τὸ παιδί! Γερός, ἔ; Γερός;

— Ποιὸς εἶσαι;

— Ὁ Μαλῆς, παιδί μου. Ἀπὸ τὴ φυλακὴ ἔρχομαι. Δώδεκα χρόνια κατάδικος, τί μὲ τηρᾷς; Ὁ θοῦλος ἄρχισε νὰ ξαναφαίνεται στὸν νοῦν μου, ἡ ὁμίχλη νὰ ξανατυλίγεται, καὶ νὰ γίνετα ἄνθρωπος τριάντα χρόνων γεμάτος χά-λυβα καὶ ἀργυρον.

— Τί με τηρᾷς; Μὴ θυμᾶσαι κάποιον ἀρ-
ματωμένον ἔδω καὶ 25 χρόνια; Γυρεύεις τοὺς
λάξους καὶ τὰ πισιὰ; Εἴμ' ἐξηντα χρονῶν
παιδί μου, τώρα ποῦ με βλέπεις. Ἐκαμα δε-
καπέντε χρόνια φυγόδικος καὶ δεκαπέντε φυ-
λακή.

Ὁ Μαλῆς ἐκάθησε. Ἐπινε τσιγάρο με τὴν
πίπα τῆς φυλακῆς, ἓνα σκληρὸ ξύλο, ποῦ εἴ-
χαν σκαλισθῇ ἐπάνω του οἱ στεναγμοὶ τοῦ κα-
ταδίκου με τὸν ὑπομονητικὸν σουγιᾶ. Καὶ κυτ-
τᾶζων ἔξω ἀπὸ τὸ παραθύρον, πέρα πρὸς τὰ
φουγάρα ποῦ ἐκάπνιζαν, ἔρριξε μακρὰ τὰ μά-
τια του, δυὸ μάτια θολὰ σὰν γεμάτα καπνόν,
μάτια γαλανὰ καθὼς ἡ θάλασσα ποῦ τοῦ
ἐγλυφε τὴν φυλακὴν, μάτια δειλὰ τὰ ὁποῖα
δὲν ἔπαυσαν νὰ βλέπουν μπροστὰ εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν ἓνα σιδηρόφραγμα.

— Ζωὴ ποῦ λές. Δεκαπέντε χρόνια βουνό,
δεκαπέντε φυλακή. Τριάντα χρόνια χωρὶς ἀνα-
σασμό. Καὶ τὸν ἀνασασμό νὰ τὸν πέρνης στὰ
60, ἄσπρος, παληόκορμος. Κατακαυμένη Βάντα,
πῶς μπροστὰ ἀπὸ μένα.

— Ποιὰ Βάντα;

— Ἡ γυναῖκα μου. Πέθανε πέρσι, τέτοιον
καιρό, πάει! Ξέρεις τί θὰ πῇ νὰ πεθάνῃ ἐκεῖ
τὸ κορμί; Ἀμ' ἦτανε γυναῖκα ποῦ λές ἡ
Βάντα! Δὲν ἤμαστε παντρεμένοι ἔφτά μῆνες
καὶ πῆρα τὰ βουνά. Ἀφῆνα μιὰ γυναῖκα
πίσω μου, τὴν ἴδια γιὰ τὸ σπῆτι, γιὰ τὸ χω-
ράφι, γιὰ τὰ πρόβατα, γιὰ τὸ παιδί ποῦ θά-
κανε σὲ δυὸ μῆνες. Καὶ κόπηκε, ποῦ λές, χί-
λια κομμάτια, καὶ τὸ σπῆτι ἔβγαζε καπνὸ, καὶ
τὸ χωράφι καλαμπόκι, καὶ τὰ πρόβατα βό-
σκαγαν, καὶ τὸ παιδί τραγουδιῶτανε στὴν κού-
νια. Αὐτὰ θὰ πῇς; Αὐτὰ εἶνε μικρὰ πράγματα.
Τὸ μεγάλο εἶν' τοῦτο. Τ' ἀποσπάσματα ἔμπαι-
ναν στὸ σπῆτι, ἔχυναν τ' ἀλεύρι, φοβέριζαν τὸ
παιδί, ἔκαναν κατάλυμα, βάζανε μαχαῖρι στὸ
κοτέτσι. Ἡ γυναῖκα στεκόνταν βράχος. Τώρα
τοὺς ἔβριζε, ὅστερα τοὺς ξεγέλαγε, ἀπὸ τοὺς
ξανάβριζε, ἀπὸ τοὺς ἔπερνε με τὸ καλὸ. Μιὰ
βολὰ εἶχα κατεβῇ τὴ νύχτα στὸ σπῆτι μου καὶ
τὸ πρωτὶ με πῆραν μυρουδιὰ οἱ χωροφυλάκοι.
Ὡς ποῦ νὰ στρίψω σὲ δυὸ τρία σπῆτια, πέντε
ντουφεκὲς ἀπὸ πίσω μου. Τὴ γλύτωσα. Οἱ
σταυρωτῆδες ἀπὸ κοντά μου, ἀλλὰ τοῦ κἀκόν.
Μ' ἔχασαν. Ἐνας χωροφύλακας σὲ λίγη ὥρα
με πετυχαίνει κοντὰ στὴ βρύσι. Σηκώνει τὸ
ὄπλο. Ἡ γυναῖκα μου τοῦ πιάνει τὰ χέρια,
τὸν κυλάει κάτω, ἀρχίζει τὸ πάλεμμα. Ὡς νὰ
παλέψῃ ὁ χωροφύλακας με τὸ θηλυκὸ, ἐπῆρα
καιρὸ καὶ χάθηκα στὰ πλατάνια. Ἐμαθα ὅ-

στερα πῶς ἡ Βάντα τοῦ πῆρε τὸ ὄπλο, κι'
ἐκεῖνος πάει στὸ Στρατοδικεῖο. Δεκαπέντε χρό-
νια αὐτὴ ἦταν ἡ ζωὴ μου. Ἡ γυναῖκα μου
νὰ παλέβῃ με τ' ἀποσπάσματα, νὰ δέρνεται,
νὰ δέρνη, νὰ τῆς χύνουν τὸ καλαμπόκι, κι' αὐτὴ
νὰ τὸ μαζέβῃ σπυρὶ με σπυρὶ. Αὐτὸ τὸ θη-
λυκὸ τὸ κοντούλικο — μιὰ χαριὰ ἦτανε — μέσα
σ' αὐτὸ τὸ χαροπάλεμα ἔσκαβε τὸ χωράφι,
βοσκοῦσε τὰ πρόβατα, ἀλώνιζε, κρατοῦσε τὸ
σπῆτι, μεγάλωνε τὰ παιδιὰ μας, γιὰτὶ ἔφτά
τάκαμεν ὅλα.

Τελείωσεν αὐτὴ ἡ ζωὴ. Με λάβωσαν, μ' ἔ-
πιασαν, μ' ἔρριξαν σὲ μιὰ φυλακὴ πέντε μέ-
ρες μακρὰ ἀπὸ τὸ χωριό. Μιὰ μέρα κυττά-
ζοντας τὰ βουνὰ ἀπ' τὸ παραθύρι τῆς φυλα-
κῆς βλέπω ἀπὸ κάτου ἄξαφνα τὴ γυναῖκα μου.

— Σ' εἶσαι, ὀρὴ Βάντα;

— Γώ.

— Μοναχὴ, ὀρὴ;

Δὲν εἶταν μοναχὴ. Ἦρθε με τὰ πόδια,
πέντε μέρες δρόμο, σέροντας τὰ ἔφτά παιδιὰ,
τὸ μουλάρι, καὶ τὸ βόιδι. Τὸ σπῆτι μας, κα-
ταλαβαίνεις, τ' ἀνοιξε κοντὰ στὴ φυλακὴ.
Ἐποῦλινε τὸ μουλάρι καὶ πῆρε τὸ μαγαζὶ τῆς
φυλακῆς. Ἐβαλε τὴν ποδιά, ἔγινε μαγαζά-
τορας. Κατάφερε νὰ πάρῃ στὴ φυλακὴ ἐλεύ-
τερο τὸ ἔμπα καὶ τὸ ἔβγα. Μαγέρευε γιὰ
τοὺς φυλακισμένους καὶ γιὰ τοὺς στρατιώτας.
Ἐπλενε καὶ τὰ σκουτιά τους. Τὰ παιδιὰ μας
τὰ σκόρπισε δουλευτάδες στὴ χώρα, ἄλλα τὰ
κράτησε μέσ' τὸ μαγαζὶ. Με τέτοιον τρόπο
ἔμπαζε οὕτω γιὰ τοὺς φυλακισμένους μέσα
στὸ ψωμί καὶ μέσ' τὰ ὀρῶχα τῆς — αὐτὴ ἡ
δουλειὰ ἔφερνε πεντάρεις — ποῦ ἔστράβωσε τὴ
φρουρά, δὲν τὴν ἔπερνε κανένας χαμπάρι. Δὲν
ἦταν πρᾶμα ποῦ δὲν τῶκανε γιὰ νὰ μὴ μᾶς
λείψῃ τὸ ψωμί. Εἶχα τὸ σπῆτι μου, ἀπόξω
ἀπ' τὴ φυλακὴ, ἔβλεπα τὸν καπνὸ τοῦ σπῆ-
τιοῦ μου, τζάκι δικό μου, νοικοκυριό! Δεκα-
τρία χρόνια τούτ' ἡ δουλειὰ. Στὰ δεκατρία
ἦρθε κι' ἔλυωσε. Δούλειψε, δούλειψε, ἀπόστασε.
Μὰ στὸ στρώμα δὲν ἔπερτε. Τῆς μέρες ποῦ
κόντεβα νὰ βγῶ, μιὰ νύχτα κρούα, μπῆκε τέ-
λος ὁ Χάρος μέσ' τὸ μαγαζὶ καὶ τὴν ἡῶρε ποῦ
ἔπλενε. Ἐπεσε μέσ' τὴ σκάφη. . . . »

Ὁ Μαλῆς ἐροῦφῆξε βαθεῖα τὴ σκαλισμένη
πίπα. Ἐρριξε τὰ μάτια του ὅξω ἀπ' τὸ πα-
ράθυρο καὶ σφούγγισε τὰ δάκρυα με τὸ πλατὺ
λερωμένο μανίκι, δυὸ τίμια δάκρυα μνημο-
σύνου.

— Κύτταξέ με τώρα, εἶπε, τί πρᾶμα εἶμαι.
Βγήκα στὸν κόσμον ἓνα παληόκορμος ἐξηντα

χρονῶν. Πολλὲς φορὲς ὁ ἄντρας εἶνε ἄντρας
γιὰτὶ τὸν κάνει τέτοιον μιὰ γυναῖκα, μιὰ κον-
τοῦλα γυναῖκα ποῦ δὲ φαίνεται. Ἐγὼ τώρα
νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια δὲν εἶμαι γιὰ νὰ φάω
γλυκὸ ψωμί. Με τραβᾷ τὸ βουνό. Δεκατρία

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΙΦΙΟΣ

Ἡ Ζάκυνθος εἶχε, κατὰ τινὰ ἐποχὴν, τὸν
Χρυσὸν Αἰῶνα τῆς, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν
Τέχνην. Κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τῆς δεκάτης
οἰκίας ἐκατονταετηρίδος, οἱ ζωγράφοι Νικό-
λαος καὶ Παναγιώτης Δοξαράδες, ἐκ Πελοπον-
νήσου ὁρμώμενοι εἰσήγαγον τὴν ἰταλικὴν τέχ-
νην ἐργασθέντες εἰς διαφόρους ἐκκλησίας ἐν
Κερκύρᾳ, Λευκάδι, καὶ ἰδίως ἐν Ζακύνθῳ, ὅπου
ἀφύπνισαν τὸ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐνυπάρχον
καλλιτεχνικὸν αἶσθημα. Εἰς τούτων, ὁ Πανα-
γιώτης Δοξαράς, μεθρημῆνευσε μάλιστα, ὡς
γνωστόν, τὴν περὶ γραφικῆς τέχνης πραγμα-
τείαν τοῦ Λεονάρδου Δαβίντσι ἐν τῇ ἀπλῇ
γλώσσῃ. Τοῦ ἐνὸς τῶν δύο ἀδελφῶν, τοῦ Νι-
κολάου, μαθητῆς ὑπῆρξεν ὁ Ζακύνθιος Νικό-
λαος Κουτούζης, ὁ γνωστός ἐκεῖνος ἱερεὺς διὰ
τὴν ἐπιδεικτικὴν καὶ πολυτελεῖ ἁμφίεσίν του,
καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὰς ἀρχιλοχεύσεις, ἀλλὰ καὶ
αἰσχροτάτας σατύρας του, ὅς ἐξετόξευε κατὰ
γνωστῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης προσώπων, ὅπως
διορθώσῃ, ὡς ἔλεγε, τὰ παραλελυμένα ἥθη τῶν
συγχρόνων συμπολιτῶν του. Ἀλλὰ περὶ τῶν
ζωγράφων τούτων ἐξέδηκα ἄλλοτε ἐν τῷ πε-
ριοδικῷ «Ἐστία», ὅσα περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν
ἔργων των ἐγίνωσκον.

Ὁ ἡμέτερος Ρίφις, καθ' ὅς πληροφορίας
ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Ζακύνθιου κυρίου Δ. Μάρ-
γαρη, ἐγεννήθη κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη
τῆς δεκάτης οἰκίας ἐκατονταετηρίδος, εἰς Κουρ-
κουμελάτα χωρίον τῆς Κεφαλληνίας (*). ἐκεῖθεν
ὁμως ᾤαν ἐνωρὶς μετοκίσθη εἰς Ζάκυνθον
ὅπου ἀνετράφη καὶ ἐξεπαιδεύθη. Νεώτατος ἔτι
ὁ Ἀντώνιος, αἰσθανόμενος καταφανῇ πρὸς τὴν
τέχνην ἔφεσιν, παρεδόθη εἰς τὸν τότε ἀκαμά-
ζοντα Νικόλαον Καντούνην ὅπως διδαχθῇ αὐ-
τὴν. Ὁ Καντούνης, διάφορος κατὰ τοῦτο τοῦ

χρόνια τὸ τήραγα ἀπ' τὸ παραθύρι τῆς φυ-
λακῆς, μακρὰ ποῦ φαινόταν σὰν καπνός.
Θέλω νὰ πάω νὰ τὸ βρῶ. Ἐγὼ ἀκόμα κουρά-
γιο νὰ ξαναγίνω ληστής — μὰ λείπει ἡ γυναῖκα.

Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κουτούζη, ἐδέχετο ἄνευ δυσκολίας πάντα θέ-
λοντα νὰ διδαχθῇ τὴν τέχνην, διὸ καὶ πολλοὶ
ἄλλοι, πλὴν τοῦ Ριφίου, ὑπῆρξαν μαθηταὶ αὐ-
τοῦ (*). Εἶτα ὁ ἡμέτερος Ρίφις, μὴ ἀρκεσθεὶς
εἰς τὰ μαθήματα τοῦ Καντούνη μετέβη εἰς Μι-
λάνον τῆς Ἰταλίας ὅπου ἐξεπαιδεύθη τελειό-
τερον τὴν τέχνην.

Ἔργα τοῦ Ἀντωνίου Ριφίου εἶνε πολλὰ εἰς
διαφόρους ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου. Ἰδίως ἀνα-
φέρονται «Τὸ Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Στεφά-
νου» εἰς τὴν ἐν τῇ Πλατείᾳ Ρούγγα ὁμώνυμον
ἐκκλησίαν. Ἡ γραφὴ ὅμως αὐτὴ δὲν εἶνε καθ'
ὁλοκληρίαν πρωτότυπον τοῦ Ριφίου ἔργον,
διότι ἐξετέλεσεν αὐτὴν λαβὼν ὡς ὑπόδειγμα
χαλκογραφίαν τινά, ὥστε μόνον ὁ χρωματι-
σμός αὐτῆς τῷ ἀνήκει. Ἐτέρα γραφὴ αὐτοῦ
εἶνε ὁ «Ἅγιος Γεώργιος» τῶν Καλογραιῶν.
Ἀλλὰ περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἔργων τοῦ ζω-
γράφου τούτου δὲν δύναμαι νὰ φέρω οὐδε-
μίαν κρίσιν, διότι δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ
τὰς ἴδω. Ὅσα περὶ αὐτῶν ἀναφέρω, τὰ ὀφείλω
εἰς τὰς πληροφορίες τοῦ κ. Μάργαρη, πρὸς ὃν
ἀπονέμω ἤδη τὰς εὐχαριστίας μου.

Ἀλλ' ἐν Κεφαλληνίᾳ δύναται τις νὰ ἴδῃ
ὁλοκληρὸν τὴν τέχνην τοῦ Ριφίου. Ἀπασαί αἱ
γραφαὶ τῆς «Παναγίας τοῦ Δραπάνου» εἶνε
ἀποκλειστικὸν αὐτοῦ ἔργον.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκκλησία κεῖται ἐν τῇ
γραφικωτάτῃ κοιλίᾳ τοῦ Δραπάνου, ἥτις πε-
ρικλείεται βορειοανατολικῶς ὑπὸ ἀπορρώγων
ὕψηλοτάτων βράχων, καὶ νοτιοδυτικῶς ὑπὸ τῆς
θαλάσσης τοῦ λιμένος τοῦ Ἀργοστολίου (**).

(*) Ἀγνοῶ ἐὰν καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ πολλὰ ἔτη
ἐκασκῆσας τὴν τέχνην τοῦ Διονύσιος Τσόκος, ὑπῆρξε
μαθητῆς τοῦ Καντούνη. ὁ Καντούνης ἀπέθανε τῷ
1834, μὴ γινώσκων δὲ τὴν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἡλικίαν
τοῦ Τσόκου, ἀδυνατῶ ν' ἀποφανθῶ βεβαίως περὶ
τούτου.

(**) Ἐπειδὴ ἀνέφερα ἐνταῦθα τὸ ὄνομα Ἀργοστόλι-
μου, ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην τὸ λατινικὸν Argastu-
lum, ὡς ἐκάλουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰς φυλακάς ἐνθα εἰργά-
ζοντο οἱ εἰς ποινὴν καταδικασόμενοι δούλοι. Μὴ ἀρα

Μακρὰ λιθίνη γέφυρα, διαχωρίζουσα τὸν λιμένα ἀπὸ τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Κουτάβου, φέρει εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην, ὁδὸς δὲ ἀμφότερων σκιαζομένη κατὰ τὸ θέρος ὑπὸ ἀμφιλαφῶν πλατάνων φέρει μέχρι τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ὑπάρχει ἐκεῖ που πλησίον καὶ τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως.

Τὸ ὥραϊον τῆς ἐκκλησίας εἰκονοστάσιον κατεσκευάσθη, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰωάννου Βαλδάμου εἰσαγαγόντος πρώτου ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἰωνικὸν ἰδίως ρυθμόν, ὃν ἐφήρμοσεν οὗτος εἰς τινὰς ἐκκλησίας καὶ ἰδίως ἐν τῷ ὑποκαταστήματι τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς. Τὸ εἰκονοστάσιον τοῦτο διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνώτατον μέρος ἔγραψεν ὁ Ρίφιος τὰ τέσσαρα μεγάλα γεγονότα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τὴν Γέννησιν, τὴν Σταύρωσιν, τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν Ἀνάληψιν. Εἰς δὲ τὸ μεσαῖον τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὴν Ἀγίαν Τριάδα. Τελευταῖον εἰς τὸ κατώτατον μέρος, ὅπου αἱ τρεῖς τοῦ Ἀγίου Βήματος θύραι, τοὺς τρεῖς μεγάλους τῆς ἐκκλησίας ἱεράρχας, Βασίλειον, Γρηγόριον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον. Εἰκάζομεν ὅτι μόναι αἱ γραφαὶ τῆς Γεννήσεως, Σταυρώσεως, Ἀναστάσεως καὶ Ἀναλήψεως εἶνε ἔργα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρωτότυπα αὐτοῦ. Τὸ διάγραμμα εἶνε κάπως ξενότροπον, καὶ ἄμοιρον ἰδανικοῦ καλοῦ. Εἶνε ὅμως ὁ χρωματισμὸς ἁρμονικὸς, καὶ δι' ἐπιβολῶν τολμηρῶν ἀπὸ νως γενομένων, προξενεῖ εὐάρεστον αἰσθησιν εἰς τὸν θεατὴν. Οἱ δώδεκα ἀπόστολοι, ἀνὰ δύο ζωγραφούμενοι, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ ὄργανα τοῦ μαρτυρίου των, ὡς συνήθως ζω-

ὑπῆρχε καὶ ἐνταῦθα τοιοῦτον *ergastulum*, καὶ ἐκ τούτου παρήχθη τὸ ὄνομα Ἀργαστόλιον, Δὲν ἰσχυρίζομαι τοῦτο ἀπλῶς ἐκφράζω μίαν ὑπόνοιαν.

γραφίζονται ὑπὸ τῶν ἰταλῶν ζωγράφων.

Αἱ τρεῖς θύραι, ἐν αἷς παρίστανται ὁλόκληροι καὶ εἰς φυσικὸν μέγεθος οἱ τρεῖς ἱεράρχαι, εἶνε ἀντιγεγραμμένοι ἐκ παλαιῶν γραφῶν, ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς γυναικείας Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Ἀλλ' εἶνε ἀντιγραφὰ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐκτελεσθεῖσαι. Ὁ χρωστὴρ τοῦ Ριφίου δὲν διστάζει παντάπασιν, ἐπιφέρεται δὲ ἐπὶ τοῦ πίνακος ταχέως καὶ ἀσφαλῶς. Ἰδίως ὁ Γρηγόριος βαστάζων διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς βιβλίον ἀνοικτόν, καὶ διὰ τῆς ἄλλης γραφίδα ἐκ πτεροῦ παρασκευαζόμενος νὰ γράψῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, εἶνε τοιαύτη τελεία τῆς φύσεως ἀπομίμησης, ὥστε πολλάκις οἱ μακρόθεν διαβαίνοντες χωρικοί, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν πόλιν, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπατῶνται νομίζοντες ὅτι βλέπουσιν ἀληθῶς ζῶντα ἱερέα.

Πλὴν τούτων, εἰς τὸν ἄμβωνα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἔξωγράφισε τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστὰς ὁρθίους βαστάζοντας ἕκαστον τὸ εὐαγγέλιόν του. Αἱ μικραὶ αὗται γραφαὶ εἶνε, ὡς πιστεύω, πρωτότυπα αὐτοῦ ἔργα. Περιττὸν νομίζω νὰ προσθέσω, ὅτι ἅπαντα εἶνε ἐλαιογραφίαι ἐπὶ πινάκων.

Ὁ Ἀντώνιος Ρίφιος ἐνυμφεύθη τέσσαρα-κοντούτης ἰταλίδα τινά, παρεπιδημοῦσαν ἐν Ζακύνθῳ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ἕνα υἱόν, ὅστις ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν, ἀλλ' ἀπέθανε νεώτατος. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐργασίας του μετέβη εἰς Ζάκυνθον ὅπου καὶ ἀπέθανεν αἰφνηδίνως. Ἀπασαν τὴν μικρὰν περιουσίαν του ἐδώρησεν εἰς τὸ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἔξαρτημα τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Διονυσίου. Πότε ἀκριβῶς ἀπέθανε δὲν ἠδυνήθην νὰ πληροφορηθῶ, βεβαίως ὅμως οὐχὶ πρὸ τοῦ 1850. Οὕτω μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Ριφίου καταλήγει καὶ ἡ ἐπὶ μίαν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδα διαρκέσασα ἀκμὴ τῆς γραφικῆς ἐν Ζακύνθῳ.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Σ Κ Ι Α

Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει σιγὰ σιγὰ, χωρὶς ποτὲ νὰ βιάζεται· ἡ γῆ φωτίζεται, τὸ κῦμα κοκκινίζει, καὶ μιὰ πεύκη φουντωτὴ στὴ μέση τοῦ ἄλωνιου, χαμηλή, χαμηλή, μὲ ὀλοπράσινο βελονωτὸ φύλλωμα, γυρίζει ἔξαφνα καὶ βλέπει τὴ σκιά της.

Ψιλόλιγνη, λυγρή, σὰν κυπαρίσσι· σὰν τὸ κυπαρίσσι ἐκεῖ κάτω, ποῦ τὸ κρυφοκαμάρωνε χρόνια τώρα.

Ἡ πεύκη περηφανεύθηκε, οὔτε ἔβλεπε τὸν ἄλωνιστὴ ξαπλωμένο στὸν ἴσκιό της τὸ μοσχομυρισμένο, ποῦ τὴν εὐλογοῦσε καὶ τὴν καμάρωνε.

Περηφανεύθηκε, ποῦ ὁ καλὸς θεὸς τῆς ἔδωκε τέτοιο χαριτωμένο κορμὶ ποῦ φθάνει ὡς πέρα στὴ βάτο, τὴ βάτο τὴν ἀγκαθωτὴ τὴν ἀχρείασθη, ποῦ τὴν εἶχαν βάλει, μαζὺ μὲ τῆς ἀδελφῆς της γιὰ φράκτη. Τὴ βάτο ποῦ δὲν σκίασε ποτὲ κανένα.

Καὶ μέσα στὸ καμάρι καὶ στὴ μέση της, ἡ πεύκη ἔβλεπε ψηλά, ὅλο ψηλά. ἔσταξαν σταλαγματιαὶς ὀρεσίνας γιὰ δάκρυα, σὰν συλλογίσθηκε πῶς λίγο λίγο θὰ φθάσῃ καὶ στὸν οὐρανό, νὰ ἰδῇ πῶς εἶν' ἐκεῖ τὰ δένδρα. . .

Καὶ μέσα σ' αὐτὴν τὴν συλλογὴ, ὁ βασιλέας ὁ ἥλιος μεσουράνησε, καὶ ἡ πεύκη περήφανη, ἔρριψε ἀκόμη μιὰ ματιὰ στὸν ἴσκιό της.

Μά. . . ἦταν τώρα ἡ σκιά της σὰν τὴ βάτο, μικρὴ, ξαρωμένη καὶ ἀγκαθωτὴ. Πικράθηκε ἡ πεύκη καὶ χαμήλωσε πειὸ πολὺ τὰ κλαδιά της. Μὴν ἦταν θεῖα τιμωρία;

Καλὰ καλὰ ποτὲ της δὲν κατάλαβε γιὰτὶ τώρα φαίνονταν σὰν κυπαρίσσι καὶ ὕστερα σὰν βάτος.

Ἐνῶ οἱ ἄλλοι ποῦ δὲν ἔκριναν ἀπ' τὴ σκιά ἔβλεπαν : Πῶς πάντα στὴ μέση τοῦ ἄλωνιου μιὰ χαριτωμένη πευκούλα σκίαζε τὸν κουρασμένον ἄλωνιστὴ ἢ τὸ διαβάτη!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Παράξενος ἴσως θὰ σὰς φανῇ ὁ τίτλος. Ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν Ἀτθίδες φέρουσαι στέμμα καὶ πορφύραν καὶ τίτλον βασιλείας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας, ἐν ᾧ χρόνῳ ὅλαι αἱ ἀρχαὶ ἦσαν ἐνιαύσιοι καὶ κληρονομαί, ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ οἱ ἀλιεῖς, καὶ οἱ λεμβοῦχοι, καὶ οἱ κτίσται, ἀνήρχοντο εἰς τὰ ὕψηλα τῶν ἀξιοματῶν τῆς Πολιτείας, ἤρχετο νὰ ἦσαν πολῖται Ἀθηναῖοι καὶ νὰ τοὺς ἡνόκει ὁ κληρὸς;

Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι ἡ ἀπορία εἶνε λογικὴ τάτη, καὶ ὅμως εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ ἐπιμείνω ὑποστηρίζων, ὅτι τὸ παράξενον αὐτὸ φαινόμενον τῆς ὑπάρξεως ἀτθίδων βασιλισσῶν — καὶ βασιλέων ἐννοεῖται — ἐν πλήρει δημοκρατίᾳ, ἐν πλήρει ὀχλοκρατίᾳ ἂν θέλετε, ἦτο

πραγματικώτατον. Καὶ δὲν ἦσαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, αἱ ἀτθίδες βασιλισσῶν ὅμοιαι πρὸς τὰς παρισινὰς βασιλισσὰς τῶν πλυντριῶν, ὧν ἡ ἐφήμερος βασιλεία διαρκεῖ ὀλίγας μόνον ὥρας κατὰ τὸ λεγόμενον μεσσημεράκιον (*mi-cateme*). καθ' ὅς παρελαύνουσιν ἐν πομπῇ καὶ θριάμβῳ τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων χάριν ἀπλῆς τοῦ λαοῦ διασκεδάσεως. Αἱ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν ἦσαν βασιλισσῶν πραγματικά, βασιλεύουσαι ἐπὶ ἕνα ὀλόκληρον ἔνιαυτόν καὶ ἐκτελοῦσαι καθήκοντα βασιλικά ἀρκετὰ πολυάσχολα ἀφορῶντα εἰς τὰς τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τῆς δημοσίας λατρείας. Καὶ ἤοκουν κατὰ τὴν δωδεκάμηνον διάρκειαν τῆς βασιλείας των ἔξουσιν πολὺ πραγματικωτέραν τῆς τῶν βασιλισσῶν τοῦ σημερινοῦ καιροῦ, αἵτινες κυρίως

εἶπεν εἶνε ἀπλαῖ οἰκοδόσποινα κοσμούμεναι ἐπὶ τιμῇ διὰ τοῦ τίτλου καὶ τῶν τιμῶν τῆς Μεγαλειότητος, ὡς σύζυγοι βασιλέων.

Καὶ ἐὰν δὲν με πιστεύετε, σᾶς παραπέμπω εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφείς, τοὺς ὁποίους εἶσθε ἠναγκασμένοι ἐκόντες ἀκόντες νὰ πιστεύετε. Καὶ ἐν πρώτοις, ὁ σοφώτατος καὶ φιλαληθέστατος Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, (ἐν ταῖς παρεκβολαῖς αὐτοῦ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, σελ. 1425), πληροφοροεῖ ἡμᾶς ῥητῶς ὅτι « ἦν καὶ βασιλεὺς, ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ ἐκείνου (γυνὴ) βασιλῆς ». Κατόπιν ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας λόγῳ αὐτοῦ παρέχει ἡμῖν πολλὰς πολυτίμους πληροφορίας περὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς βασιλίσσης, περὶ τῶν καθηκόντων ταύτης, καὶ περὶ τῶν προσόντων τὰ ὁποῖα οἱ ἀθηναῖκοι νόμοι ἀπῆτουν νὰ κατέχῃ ἡ γυνὴ, ἥτις θὰ περιεβάλλετο ἐπὶ ἐν ἔτος τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἀξίωμα. Πρὸς τούτοις, ἔχομεν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, ποιουμένου λόγον περὶ τῆς γυναικὸς τοῦ ἀρχόντος βασιλέως καὶ τῶν καθηκόντων ἅτινα ἐξετέλει κατὰ τὰς τελετὰς τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος.

Νομίζω ὅτι εἶνε περιττὸν νὰ ἐξακολουθήσω παρατιθέμενος καὶ ἐτέρων συγγραφέων μαρτυρίας, διότι πιστεύω, ὅτι ἀρκοῦσιν οἱ μνημονευθέντες τρεῖς ὅπως πείσωσι καὶ τοὺς μᾶλλον δυσπίστους τῶν ἀναγνώστων, ὅτι οὐδαμῶς ἐπαρδοξολογοῦν ἰσχυριζόμενος ὅτι Ἀτθίδες βασιλίσσαι ἐβασίλευον εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, καὶ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτόν, καὶ ἐν γένει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δημοκρατίας. Διότι καὶ ὁ Πλάτων λέγει εἰς τὸν Μενέξενον ἢ Ἐπιτάφιον αὐτοῦ, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἐρεχθέως καὶ τῶν τοῦ Θησέως, μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς δημοκρατίας χρόνων, οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ ἔχωσι βασιλεῖς. Τὸ σεμνότερον τοῦτο καὶ ἱερώτατον ἀξίωμα, ὅπερ ἦτο ἀπαραίτητον διὰ τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ λατρείαν, διετηρήθη ἀθικτον, καίτοι κατέστη ἐνιαύσιος ἀρχή, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀπαξ ἀνελθὼν δὲν ἠδύνατο καὶ ἐκ δευτέρου νὰ ἀνέλθῃ. Καὶ διετηρήθη τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ἀπαράλλακτως οἷον ἦτο κατὰ τοὺς ἡρωϊκούς ἢ μυκηναίκοις λεγομένους χρόνους, διότι ὁ ἀρχὼν βασιλεὺς ἦτο ὁ μόνος ὅστις συνεμερίζετο ἐν τῇ ἀθηναϊκῇ πολιτείᾳ τὰς τιμὰς καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀξιώματος του μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἀρχὰς ἢ ἐξουσίας τῆς Δημοκρατίας τῶν

Ἀθηναίων ἡ γυνὴ ἦτο ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχε. Καὶ ἐξηγεῖ τὸν λόγον τοῦ ἐξαιρετικοῦ τούτου φαινομένου ὁ Δημοσθένης λέγων: « Τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυναστεία ἐν τῇ πόλει ἦν καὶ ἡ βασιλεία τῶν αἰ ἐπηρεχόντων διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι τὰς δὲ θυσίας ἀπάσας ὁ βασιλεὺς ἔδυνε, καὶ τὰς σεμνοτάτας καὶ ἀρρήτους ἢ γυνὴ αὐτοῦ ἐποίει, εἰκότως, βασιλιννα οὖσα. Ἐπεὶ δὲ Θησεὺς συνώκισεν αὐτοὺς καὶ δημοκρατίαν ἐποίησε καὶ ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἦττον ὁ δῆμος ἡρεῖτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν χειροτονῶν, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ (τὴν βασιλινναν) νόμον ἔθεντο ἀστήν εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμεγμένην ἐτέρῳ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένον γαμεῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄροῦτα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς, καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομήται ».

Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Δημοσθένους διαφωτίζει ἡμᾶς περὶ τῶν ὑρίστης σημασίας θρησκευτικῶν λόγων, ἔνεκα τῶν ὁποίων οἱ Ἀθηναῖοι, ἐν πλήρει δημοκρατίᾳ, ἐξηκολούθουν νὰ διατηρῶσι τὸ παναρχαῖον τῆς βασιλείας ἀξίωμα, καὶ νὰ ἔχωσι βασιλέα καὶ βασιλίσσαν — ἡ βασιλινναν ἐπὶ τὸ ἄττικώτερον — τηροῦντες καθ' ὅλα τὸ σχῆμα καὶ τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν ἱεροπρεπῆ σεμνότητα τῶν βασιλέων καὶ βασιλίδων τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων. Καὶ ἐθεωρεῖτο τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχόντος βασιλέως ὡς σεμνότερον καὶ ἱερώτατον πάντων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, μόνον ὅτι ὁ ἐπώνυμος ἀρχὼν προηγείτο κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἔδιδε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν ἐνιαυτόν. Ἀπόδειξις δὲ τοῦ ὅτι ὑψηλότερον καὶ σεμνότερον ἦτο τὸ τοῦ ἀρχόντος Βασιλέως ἀξίωμα, εἶνε ἡ διάταξις τοῦ νόμου, καθ' ἣν εἰς τὴν βασιλείαν μόνον εὐπατρίδαι ἠδύνατο νὰ κληρῶνται ἐνῶ σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἐπώνυμος ἀρχοντία ἐγένετο προσιτὴ εἰς πάντας τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν θητῶν. Καὶ εὐλόγως, διότι ὁ ἀρχὼν βασιλεὺς ἔδει νὰ κατάγεται ἐξ αὐτοχθόνων, καὶ οἱ πρόγονοί του ἀπὸ ἀμνημονευτῶν χρόνων ἔδει νὰ ὑπῆρχαν γηγενεῖς Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅπερ μόνον εἰς τοὺς εὐπατρίδας συνέβαινε.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Λυσίας (ἢ οἷοςδήποτε ἕτερος τυγχάνει ὁ τοῦ λόγου πατήρ) ἐν τῷ κατὰ Ἀνδοκίδου, ἀφοῦ πρῶτον διεκτραγωδήσῃ τὴν κακοήθειαν καὶ ἀχρεϊότητα τοῦ ἀνδρὸς ὃν κατηγορεῖ, ἐπιφέρει: « Φέρε γάρ, ἂν νυνὶ Ἀνδοκίδης ἀθῶος ἀπαλλαγῇ δι' ὅμας ἐκ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος καὶ ἔλθῃ κληρωσόμενος τῶν ἐν-

νέα ἀρχόντων καὶ λάχῃ βασιλεὺς... τίνα γνώμην οἴσθε ἔξειν τοὺς Ἕλληνας κλπ. ». Ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται, ὅτι εἰς κακοήθους καὶ ἀχρεῖος ἀνὴρ, ἠδύνατο νὰ εἶνε ὅπως δήποτε ἀνεκτὸς ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἀρχῇ τῆς πολιτείας, εἴτε δηλαδὴ ὡς ἐπώνυμος ἀρχων, εἴτε ὡς πολέμαρχος, εἴτε ὡς θεσμοθέτης, εἴτε ὡς στρατηγός, ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχόντος βασιλέως, τὸ σεμνότερον πάντων, δὲν ἐπετρέπετο νὰ τὸ καθέξῃ. Ἐν τῇ συνειδήσει λοιπὸν τοῦ ἀθηναϊκοῦ λαοῦ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχόντος βασιλέως ἦτο τὸ ὑπέρτατον ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὡς καὶ ἡ Βουλὴ ἢ ἔξ Ἀρείου Πάγου τὸ ὑπάτον βουλευτικὸν καὶ δικαστικὸν σῶμα, μόνον ὅτι ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων ἵσκει τὴν πραγματικὴν ἐξουσίαν.

Ἀλλ' ἐπ' ἀνέρομαι εἰς τὴν βασιλίσσαν, περὶ τῆς ὁποίας κυρίως πρόκειται ἐνταῦθα. Καθ' ὅσον ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων πηγῶν ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχόντος βασιλέως ἐξετέλει δημόσια καθήκοντα σπουδαιότερα, ἱερώτερα καὶ σημαντικώτερα ἐκ θρησκευτικῆς ἀπόψεως, παρὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὁ μεταξὺ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καταλεγόμενος. Ἡ βασιλίσσα ἐλάμβανε μέρος εἰς τελετὰς καὶ θυσίας μυστικὰς καὶ ἀρρήτου ἱερότητος, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἦτο ἀποκεκλεισμένος, μεθ' ὅλον τὸ σεμνόν του βασιλικὸν ἀξίωμα. Διότι, μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ λατρεία τῶν Ἀθηναίων ἦτο κατ' ἐξοχὴν γυναικεῖα λατρεία τὴν πρωτίστην θέσιν καὶ δρᾶσιν εἶχον ἐν αὐτῇ αἱ γυναῖκες, κατὰ δευτέρον δὲ λόγον ἡρχοντο οἱ ἄνδρες. Θήλειαι ἦσαν κατὰ τὰ τρία τέταρτα αἱ λατρεῖνόμεναι ἐν Ἀθήναις θεότητες, κυριώτεραι τῶν ὁποίων ἦσαν ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Ἀθήνη, ἡ Κόρη, ἡ Ἀρτεμις, ἡ Θέμις, ἡ Ἀφροδίτη. Ἐκ τῶν ἀρρέων θεῶν προεῖχεν ὁ Διόνυσος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λατρείᾳ τούτου σπουδαιωτάτην θέσιν κατεῖχον πάλιν αἱ γυναῖκες. Ὁ Ἀπόλλων, ὁ Ζεὺς, καὶ οἱ λοιποὶ θεοὶ, ἐλατρεῦντο μὲν, ἀλλὰ δὲν ἀπασχολοῦν πολὺ τοὺς Ἀθηναίους διὰ τῶν τελετῶν καὶ τῶν θυσιῶν των. Τὰ Ἐλευσίνια, τὰ Παναθήναια, τὰ Σκιροφόρια, τὰ Διονύσια, τὰ Ἀνθεστήρια, τὰ Θεσμοφόρια, τὰ Μουνύχια καὶ τὰ Θαυγίλια ἦσαν αἱ κυριώταται ἐορταὶ των, ἐν πάσαις δὲ ταύταις ἐπρωτοστάτουν αἱ γυναῖκες. Ἐννοεῖται λοιπὸν ὅπως ἀσχολίας καὶ μερίμνας παρέχον αὐταὶ εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως, εἰς τὴν Ἀτθίδα βασιλίσσαν ἐκάστου ἐνιαυτοῦ, ἥτις ἔδει νὰ προΐσταται τῶσαν τελετῶν καὶ τῶσαν θυσιῶν καὶ μυσταγωγῶν.

Ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι ἡ βασιλίσσα ἔδυνε

πάντα τὰ ἀπόρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἰς τὰ ὁποῖα δλίγιστοι μόνον μεμνημένοι ἐπετρέπετο νὰ παρίστανται, ἀπεκλείετο δὲ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν. Ἐξώρκιζε τὰς λεγόμενας γεραράς, τὰς ὑπηρετούσας ἐν τοῖς ἱεροῖς, εἰσήρχετο εἰς ἅδυστα ναῶν καὶ ἱερῶν εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἀπολύτως τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Ἀτθίδων ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ἐκτὸς μόνης τῆς γυναικὸς τοῦ Βασιλέως, καὶ ταύτης πάλιν ἐν τακταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐξεδίδετο ὡς νύμφη εἰς τὸν Διόνυσον κατὰ τὰ Ἀνθεστήρια, καὶ ὡς ἔπος εἶπεν, ἔπραττεν ὑπὲρ τῆς πόλεως πληθὺν ἱεροπραξιῶν ἁγιοτάτων, ἀπορρήτων, πατροπαράδοτων ἀπὸ βαθυτάτης ἀρχαιότητος. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι καὶ εἰς τὰ Παναθήναια, καὶ εἰς τὰ Ἐλευσίνια καὶ εἰς τὰ Διονύσια, καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει ἐορτήν, ἡ βασιλίσσα παρίστα προτεῦον πρόσωπον, ἐκτελοῦσα ἐν αὐταῖς τὰς ἱερωτέρας καὶ τὰς μᾶλλον ἀπορρήτους τῶν ἱεροπραξιῶν. Ἦτο ἐν εἶδος θήλεος πατριάρχου τῆς ἀθηναϊκῆς λατρείας κατὰ τὸ διάστημα τῶν δώδεκα μηνῶν καθ' οὓς κατεῖχε τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀξιώματος. Ἦτο ἡ ἀρχηγὸς ὄλων τῶν ἱερειῶν καὶ ἡ πρόεδρος ὄλων τῶν ἱεροπραξιῶν καὶ τελετῶν ἐν αἷς αἱ γυναῖκες ἔδρων.

Καὶ μὴ νομίζετε ὅτι τοῦτο ἦτο μικρόν. Δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων ἐκ τῆς ἡμέτερας πλήρους περὶ τὰ θεῖα ἀδιαφορίας. Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν εὐσεβεστάτοι. Παρ' αὐτοῖς ἡ λατρεία τῶν θεῶν κατεῖχε τὸ ἥμισυ τοῦ καθημερινοῦ βίου, οὗ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἀφιέρουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πολιτείας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς Ἀτθίδας, αὐταὶ μὴ ἀναμνησόμεναι εἰς τὰ πολιτικά, ἀφιερῶντο κατὰ τὰ τρία τέταρτα εἰς τὴν λατρείαν καὶ μόνον κατὰ τὸ ἐν τέταρτον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν οἴκων των, ἢ ἐνεπιστεύοντο εἰς τὰς δούλας. Αὐτὸ τοῦλάχιστον προκύπτει ἐξ ὧν περὶ τῶν γυναικῶν λέγει εἰς τὰς κωμῶν τῶν ὁ Ἀριστοφάνης.

Ἐν κοινωνίᾳ λοιπὸν εἰς τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἰσχυρὸν καὶ ἀκμαῖον ἦτο τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα, καὶ τοσοῦτον οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀπετέλουν αἱ θρησκευτικαὶ τελεταί, λίαν ἐνδοξον καὶ ἐπὶ ἄρθετον ἦτο τὸ ἀξίωμα τῆς βασιλίσσης, ἔστω καὶ ἐνιαύσιον ἔχον διάρκειαν. Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ βασιλέως — καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχὼν βασιλεὺς — περιεβάλλετο ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων της δι' ὅλων τῶν ἔσω-

τερικῶν γνωρισμάτων τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος. Δὲν τῇ ἔλειπεν οὔτε τὸ στέμμα. οὔτε ἡ πορφύρα — ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάλουν *φονικίδα* — οὔτε ἡ βασιλικὴ ἀκολουθία. Ο Δημοσθένης μάλιστα πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως ἐτίθετο καὶ κῆρυξ, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἐν τῶν κυριωτάτων γνωρισμάτων τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Διότι κατὰ τὴν παναρχαίαν ἐκείνην περίοδον, ὅτε τὰ βασιλικά προστάγματα δὲν ἐξεδίδοντο ἐγγράφως, ὁ κῆρυξ συνώδευε πάντοτε τὰ βασιλικά πρόσωπα, ἵνα μεταδίδῃ τὰς διαταγὰς τῶν εἰς τὰ πλήθη, ἢ εἰς τὰς ὑφισταμένας τῆς πολιτείας ἀρχάς, προφορικῶς. Τὰ βασιλικά προστάγματα περιεβίβοντο δι' ἐπισημότητος καὶ αὐθεντίας, μεταδιδόμενα διὰ τοῦ στόματος τῶν κηρύκων. Οὕτω λοιπόν, τὸ γεγονός ὅτι κῆρυξ ἐτίθετο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως ἐφ' ὅσον ἐξετέλει τὰ ἱερά της καθήκοντα, ἀποδεικνύει ὅτι περιεβίβλλετο ἐν ταῖς περιστάσεσιν ἐκείναις δι' ἀπάσης τῆς πομπῆς καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν βασιλισσῶν τῶν μυκηναϊκῶν χρόνων. Διότι, αἱ ἀρχαιότατοι παραδόσεις ἔπρεπεν ἀπαρεγκλίτως νὰ τηρῶνται, χωρὶς μηδὲν νὰ καταλύεται οὔτε νὰ καινοτομῆται, κατὰ τὸ προαναφερθὲν τοῦ Δημοσθένους χωρίον.

Φαίνεται δέ, ὅτι μία ἐκ τῶν λαμπροτέρων τελετῶν τῆς ἀθηναϊκῆς λατρείας, τελετὴ ἀποτελοῦσα ἀληθῆ ἀποθέσιν διὰ τὴν εὐτυχὴ Ἀτθίδα τὴν ἀξιοθεῖσαν νὰ εἶναι σύζυγος τοῦ ἀρχοντος βασιλέως, ἦτο ἐκείνη καθ' ἣν ἦγετο ἐν θριάμβῳ διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, ὡς νύμφη τοῦ Διονύσου, καὶ εἰσῆγετο εἰς ἐν ἀγιώτατον τοῦ θεοῦ τούτου ἱερόν, κείμενον ἐν τῷ καλουμένῳ Βουκολίῳ, ὅπερ ἄπαξ μόνον τοῦ ἔτους ἠνοίγετο — τὴν δωδεκάτην τοῦ μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος — διὰ νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βασίλισσα καὶ διανυκτερεύσῃ ἐν αὐτῷ, μὴ γινυμένη τῷ Διονύσῳ ὡς ἐπιστεύετο. Ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἐκείνη τελετὴ καθ' ἣν ἐν πομπῇ ἀπεριγράπτως λαμπρᾷ ἐκομίζετο ἡ βασίλισσα ὡς νύμφη τοῦ θεοῦ, ἐντὸς φορείου, δεχομένη τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν λατρείαν μυριάδων λαοῦ κατεχομένου ὑπὸ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὑπερέβαινε πᾶν ὅ,τι οἱ σημερινοὶ βασιλεῖς τῶν μοναρχικῶν κρατῶν δύνανται νὰ φαντασθῶσι.

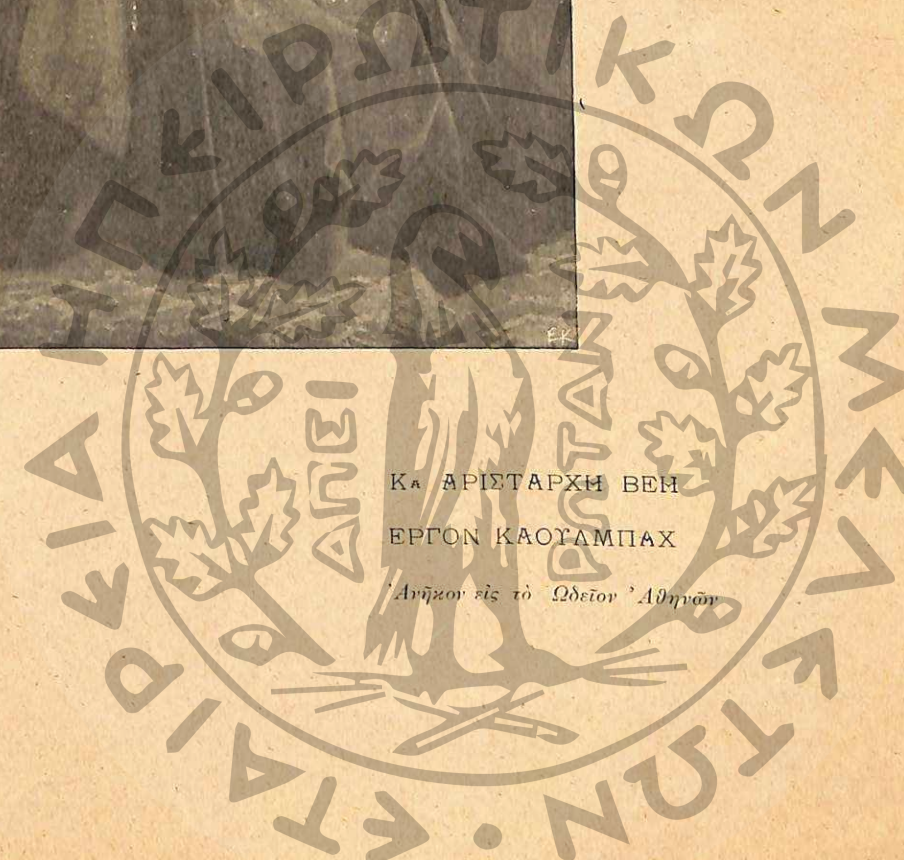
Δὲν ἐστεροῦντο λοιπὸν βασιλισσῶν αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους. Τοῦναντίον μάλιστα, εἶχον πλησμονὴν τοιούτων. Καὶ λέγω πλησμονήν, οὐχὶ διότι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀνεδεικνύετο νέα βασίλισσα, ἀλλὰ διότι ἐκτὸς τῆς

γυναικὸς τοῦ ἀρχοντος βασιλέως, ἣτις ἦτο ἡ γενική, οὕτως εἶπεῖν, βασίλισσα ὅλων τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἀτθίδων, ὑπῆρχον καὶ δέκα ἄλλαι ὑποδεέστεραι, ὧν ἐκάστη ἐβασίλευεν ἐπὶ μιᾶς τῶν δέκα ἀθηναϊκῶν φυλῶν. Ἐννοῶ τὰς γυναῖκας τῶν λεγομένων φυλοβασιλέων.

Διότι δεόν νὰ σημειωθῇ, ὅτι αἱ ἀθηναῖαι καὶ φυλαὶ δὲν ἀπετέλουν κενὴν τινα καὶ ἄνευ σημασίας ὑποδιαίρεσιν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐκάστη φυλὴ ἦτο καθ' ἑαυτὴν σχεδὸν μία αὐτόνομος πολιτεία, ἔχουσα, ἐκτὸς τῆς κοινῆς λατρείας ὅλης πόλεως καὶ ἰδιαίτεραν λατρείαν, θεοὺς ἰδιαίτερους, τελετὰς ἰδιαίτερας, μυσταγωγίας ἰδιαίτερας, ἱερὰ ἰδιαίτερα, ἐορτὰς ἰδιαίτερας, τὰς ὁποίας αἱ λοιπαὶ δὲν συνεμερίζοντο καὶ δὲν ἀνεγνώριζον. Καὶ οὐ μόνον ἐκ θρησκευτικῆς ἀπόψεως ἐκάστη φυλὴ εἶχεν αὐτοτέλειαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολιτικῆς ἀπόψεως τὸ αὐτὸ συνέβαινε. Πᾶσα φυλὴ εἶχε τὸν ἴδιόν της φυλοβασιλέα, τὸν στρατηγὸν της, τὸν φύλαρχόν της, τοὺς 50 βουλευτὰς ἢ πρυτάνεις αὐτῆς, τοὺς τέσσαρας δικαστὰς της καὶ τὰς ἰδιαίτερας ἐκκλησίας τῶν φυλετῶν της, αἵτινες ἐκαλοῦντο *ἀγοραί* καὶ δηροῦντο εἰς *κυρίας ἀγοράς* ἤτοι τακτικάς, καὶ εἰς *συγκλήτους* τοιαύτας, ἤτοι ἐκτάκτους, ὡς προκύπτει ἐκ τινος ἐπιγραφῆς ἀττικῆς περιεχούσης ψήφισμα τῶν φυλετῶν τῆς Κεκροπίδος φυλῆς. ψηφισθὲν ἐν *κυρίᾳ ἀγορᾷ* τῆς φυλῆς, συνελθούσῃ ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Πολλὰ ἠδυνάμην νὰ γράψω περὶ τῆς αὐτονομίας τῶν ἀττικῶν φυλῶν, ἐὰν δὲν ἐφοβοῦμην μὴ μακρυνθῶ τοῦ θέματός μου.

Ἐπανερχόμενος λοιπὸν εἰς τοὺς φυλοβασιλεῖς, παραθέτω τὴν περὶ τούτων μαρτυρίαν τοῦ Πολυδεύκου (8,111) λέγοντος: «Οἱ φυλοβασιλεῖς ἐξ εὐπατριδῶν ὄντες, τῶν ἱερῶν μάλιστα ἐπεμελοῦντο, συνεδρεύοντες ἐν τῷ Βασιλείῳ, παρὰ τὸ βουκόλιον». Ἐξετέλουν δηλαδὴ ἕκαστος διὰ τὴν φυλὴν του τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς δημοσίαν λειτουργίαν, ἣν καὶ ὁ ἀρχων βασιλεὺς δι' ὅλην τὴν πόλιν. Δὲν εἶχον ὅμως καμμίαν ἀπὸ τούτου ἐξάρτησιν, διότι, ὡς εἴρηται, ἐκάστη φυλὴ, ἐκτὸς τῆς κοινῆς δι' ὅλην τὴν πόλιν θρησκείας, εἶχε τὴν ἰδιαίτεραν της θρησκείαν μηδόλως συγγεομένην οὔτε μετὰ τῆς κοινῆς θρησκείας, οὔτε μετὰ τῶν ἰδιαίτερων θρησκειῶν τῶν λοιπῶν φυλῶν. Ἐπομένως, ὁ φυλοβασιλεὺς, ἐπιμελητὴς ὢν καὶ ἐπίσκοπος τῆς ἰδιαίτερας θρησκείας τῆς φυλῆς του, ἦτο ὅλως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ ἀρχοντος βασιλέως ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων του.

Δι' οὗς δὲ λόγους ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχοντος Βα-

σιλέως συνεμερίζετο τὰς τιμὰς καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ συζύγου της, διὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ αἱ γυναῖκες τῶν φυλοβασιλέων ἐξετέλουν καθήκοντα βασιλισσῶν ἐκάστη ἐν τῇ ἰδίᾳ της φυλῇ. Τὸ γεγονὸς προκύπτει ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ οὐδεμιᾶς ἰδιαίτερας μαρτυρίας χρήζει. Ἡ ὑπαρξὶς αὕτη ἔνδεκα ἀρχόντων βασιλέων καὶ ἰσαριθμῶν βασιλισσῶν ἐν ταῖς Ἀθήναις εἶνε εὐνόητος, ἐὰν ἀναμνησθῶμεν τὴν πληθὺν τῶν βασιλέων τὴν ὑπάρχουσαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων ἔχει ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, βασιλέως Ἀλκινόου, καὶ δώδεκα ἄλλους διοτρεφέας βασιλῆας συνεδρεύοντας ὑπὸ τὴν προεδρείαν του. Πόσῃ δὲ τιμῇ καὶ πόσῃ πραγματικῇ ἐξουσίᾳ εἶχον τότε αἱ βασιλισσαι, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπερόχου θέσεως ἣν κατέχει παρὰ τοῖς Φαίαισιν ἡ βασίλισσα Ἀρήτη, τοῦ Ἀλκινόου ἡ γυνή.

Καὶ ἡ ὑπαρξὶς λοιπὸν ἑνὸς ἀρχόντος βασιλέως καὶ δέκα φυλοβασιλέων ἐν Ἀθήναις διανεμομένων τὰ βασιλικά καθήκοντα μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν, εἶνε ἀπλούστατα ἡ συνέχισις τῶν παραδόσεων τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία, τελείως διαμορφωθείσα καὶ ἀποκρυσταλλωθείσα ἐν ὅλαις τῆς ταῖς λεπτομερείαις, δὲν ἦτο δεκτικὴ μεταβολῶν κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους. Οἱ πολῖται ἠδύναντο κάλλιστα νὰ καταργήσωσι τὰς ἡρωϊκὰς βασιλείας καὶ νὰ τὰς ἀντικαταστήσωσι διὰ τῆς φιλελευθερωτέρας τῶν δημοκρατιῶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ πεδίου δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπενέγκωσι τὴν παραμικρὰν καινοτομίαν. Ἡ λατρεία τῶν θεῶν ἀπῆται τὴν ὑπαρξὶν βασιλέων καὶ βασιλισσῶν. Βασιλεῖς, ἄρα, καὶ βασιλισσας ἀνεδείκνυνον οἱ δημοκρατικοὶ Ἀθηναῖοι ἀνὰ πᾶν ἔτος, εἴτε διὰ τοῦ κλήρου εἴτε διὰ τῆς ψήφου των, ὅσους αἱ ἐπιτόπιοι παραδόσεις ἀπῆτουν, ἔξ ἐπατριδῶν λαμβάνοντες αὐτοὺς.

Οὐχὶ λοιπὸν μία ἀλλ' ἔνδεκα Ἀτθίδες ἀνὰ πᾶν ἔτος ἠξιοῦντο τῆς ἐπιζήλου τιμῆς νὰ περιβληθῶσι στέμματα καὶ πορφύρας βασιλισσῶν καὶ νὰ ἐνασκήσωσιν ἐπὶ δώδεκα μῆνας καθήκοντα ὑψίστα καὶ ἱερώτατα. Πάντως ὁμως, μετὰ τῶν ἔνδεκα τὴν μᾶλλον περιβλεπτον καὶ μᾶλλον ἐπὶφθονον θέσιν κατεῖχεν ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχόντος βασιλέως, ἥτις ἦτο

ἐν εἶδος βασιλίσσης τῶν βασιλισσῶν (la reine des reines).

Ἐπεθύμουν νὰ μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ δώσω ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας λεπτομερείας περὶ τῶν Ἀτθίδων τούτων βασιλισσῶν, περὶ τῶν βασιλικῶν ἐνδ:μάτων καὶ κοσμημάτων δι' ὧν ἐστόλιζον τὰ ὄρατα των σώματα, περὶ τῆς λαμπρότητος τῆς βασιλικῆς των ἀκολουθίας ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις, περὶ τῶν τιμῶν ὧν ἠξιοῦντο παρὰ τῆς εὐσεβοῦς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, καὶ περὶ τῶν ἀκόμῃ ἄλλων ἐνδιαφερουσῶν λεπτομερειῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἀμφιβάλω ὅτι εὐχαρίστως θ' ἀνεγίνωσκον αἱ σύγχρονοι ἡμῶν Ἀτθίδες. Ἀλλὰ δυστυχῶς, εὐρίσκομαι εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ τηρήσω σιγὴν περὶ πάντων τούτων, οὐχὶ διότι φοβοῦμαι ν' ἀποκαλύψω τὰ ἱερὰ ἀπόρρητα τῆς λατρείας τῶν προγόνων μας διὰ νὰ μὴ θεωρηθῶ ἐναγῆς καὶ ἱερόσυλος, ἀλλὰ διότι οἱ εἰκοσιπέντε αἰῶνες οἵτινες παρήλθον τὰ ἐκάλυψαν διὰ πέπλου βαρέος καὶ ἀδιαπεράστου, τοῦ ὁποίου μόλις μίαν ἄκραν ἠδυνήθην νὰ ὑπεγείρω ὀλίγον, ὑπὸ τῶν φειδωλῶν καὶ σπανίων μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων βοηθούμενος.

Καὶ ἔγραψα τὰ ἀνωτέρω, διὰ νὰ ἐπανορθώσω πλάνην, ἐπικρατοῦσαν παρὰ τοῖς πολλοῖς, περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαίων Ἀτθίδων καὶ τοῦ βίου ὃν διῆγον. Εἶνε διαδεδομένη ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ ὄρατα ταῦτα πλάσματα ἔξω βίον θλιβερόν καὶ μονότονον ἐντὸς τῶν γυναικωνιτῶν ὅπου τὰ ἐνέκλειεν ὁ ἀνδρικός ἐγωϊσμός, καὶ ἡ ἀνδρική τυραννία καὶ ἀδικία. Ἐν τούτοις, μία ὅπως οὖν ἐπισταμένη μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, πρὸ πάντων δὲ τοῦ Ἀριστοφάνους, πείθει ἡμᾶς περὶ τοῦ ἐναντίου. Καὶ εἰς ἐπίμετρον, ὅσα ἀνωτέρω περὶ τῶν Ἀτθίδων βασιλισσῶν ἔγραψα, ἀποδεικνύουν, ὅτι οὐδ' αὕτη ἡ φιλοδοξία τῶν δεσποινῶν τοῦ Ἰοστεφάνου Ἀστεος ἔμενεν ἀνικανοποίητος. Καὶ νομίζω, ὅτι δὲν εἶμαι μακρὰν τῆς ἀληθείας ἐὰν εἶπω ὅτι αἱ ἀρχαῖαι Ἀτθίδες δὲν θὰ εἶχον κανένα λόγον νὰ ζηλεύσωσι τὴν τύχην τῶν σημερινῶν. ἐνθ' αἱ σημεριναὶ ἀπόγονοί των ἔχουσι, φεῦ, πολλοὺς λόγους νὰ ζηλεύωσι τὴν τύχην τῶν ἀρχαίων!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

Η ΟΜΟΡΦΙΑ

Γεωργιανὸν παραμῦθον.

Ἦταν μιὰ φορὰ μιὰ παλῆα καὶ πολὺ πλούσια πολίτεια. Ἐλεγαν πῶς ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ τὴν ἔκτισε γιὰ νὰ κατοικήσουν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὔα, ὅταν ὁ Θεὸς ὠργισμένος τοὺς ἔδωξε ἀπὸ τὸν Παράδεισο. Στὴν πολιτείαν αὐτὴν ἐβασίλευε μιὰ χήρα, τρανὴ βασίλισσα, μὲ τὸν μονάκριβο γιό της τὴν βασίλισσα τὴν ἔλεγαν Μαγδάνα καὶ τὸν γιό της Ροστόμελλο. Τὸ βασιλόπουλο ξένοιαστο καὶ ἀμέριμνο ἐμεγάλωνε καὶ ἦταν εὐτυχισμένο, γιὰ ὅλοι προσηπαθοῦσαν ποῖος πρῶτος νὰ κάμῃ τὰ θελήματά του. Τί ἦταν ἀνθρώπινος καὶ μὴ δὲν ἤξευρε περισσότερο ἀπὸ ἓνα ἀμέριμνο πουλάκι. Καὶ ἔτσι ἡρεμα περνοῦσε ὁ καιρὸς.

Τὸ βασιλόπουλο ἔγινε δώδεκα χρόνων. Καὶ ὅλα ἐπῆγαιναν καλά. Ἦτον ἀνδρειωμένο σὰν τὸ λιοντάρι καὶ ὁμορφο σὰν τὸν ἥλιο ποῦ ἔλαμπε. Καὶ ἐχαίρονταν ὅσοι τοῦχαν ἀγάπην καὶ ἔσκαζαν ἀπὸ μαύρη ζήλεια οἱ κακοί.

Μόνον ἡ γοργὴ βασίλισσα εἶχε μιὰ μαύρη θλίψη στὴν ψυχὴ. Ἐβλεπε τὸ παιδί της ἀπὸ μέρα σὲ μέρα νὰ γίνεται σκεπτικό, σὰν μιὰ κρύφια σκέψι νάτρωγε τὰ σωθικά του.

Καὶ μιὰ μέρα ἡ βασίλισσα ἠρώτησε τὸ βασιλόπουλο νὰ μάθῃ τὴν αἰτία.

Τὸ βασιλόπουλο δὲν ἀποκρίθηκε, μὰ ἔγινε κίτρινο σὰν τὸ κερί.

Ὑστερα ὁμως ἀπὸ λίγον καιρὸ ἦρθε ἡ σὴ μάνα του μιὰ μέρα καὶ τῆς λέγει:

— Μάνα, θέλεις νὰ μάθῃς τὴ λύπη μου καὶ γιὰτὶ ἀπὸ μέρα σὲ μέρα τρώγονται τὰ σωθικά μου; Θέλω νὰ γνωρίσω τὸν πατέρα μου. Ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ ποῦ βλέπω ἔχουν τὸν πατέρα τους καὶ μόνον ἐγὼ δὲν βλέπω τὸν δικό μου. Θέλω τὸν πατέρα μου. Ξέρεις ποῦ εἶναι ὁ πατέρας μου;

— Ὁ δικός σου πατέρας πέθανε, παιδί μου.

— Πέθανε, καὶ τί πάει νὰ πῇ αὐτό, μάνα μου;

— Ἐγύρισε ἡ σὴ μαύρη γῆ.

— Καὶ πότε θὰ ξαναγυρίσῃ;

— Ποτὲ δὲν θὰ ξαναγυρίσῃ πιά, παιδάκι μου, μόνον ἐμεῖς θὰ πᾶμε νὰ τὸν εὑρωμε μιὰ μέρα στὸ μαῦρο χῶμα. Κανεὶς δὲν γλυτώνει

ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ θανάτου. Καὶ ὅλους τοὺς πεθαμένους τοὺς θάβουν στὸ μαῦρο χῶμα. Ἔτσι τὸ θέλει ὁ Θεός.

— Καὶ μένα θὰ μὲ θάβουν, μάνα;

— Μὴ σκέπτεσαι, γιὰ μὲν, καὶ χλωμαίνεις.

— Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ μὲ θάβουν. Δὲν

ἐξήγησα ἀπ' τὸν Θεὸ νὰ ζήσω. Μόνος του μοῦ ἔδωσε τὴ ζωὴ. Καὶ τώρα θὰ μοῦ τὴν πάρῃ πίσω; Αὐτὸ δὲν γίνεται, μάνα μου. Δὲν θέλω νὰ πεθάνω. Θὰ γυρίσω ὅλο τὸν κόσμον καὶ θὰ εὑρω τὸ μέρος ποῦ ὁ θάνατος δὲν ἔχει δύναμι καὶ ἡ γῆ δὲν καταπίνει τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ τὸ βασιλόπουλο ἄφησε τὴ χώρα ποῦ γεννήθηκε καὶ ἐτράβηξε νὰ εὑρῇ τὴ χώρα μὲ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ δὲν ἐγνώριζαν τὸν θάνατο.

Ἐνα, δύο χρόνια περνοῦν, περνα καὶ ὁ τρίτος χρόνος καὶ ἀκόμα τὸ βασιλόπουλο δὲν ἔφθασε ἰστὴν χώρα ποῦ ζητοῦσε. Ὁ Ροστόμελλος ἔκαμε τὸν γῦρο τοῦ κόσμου καὶ ἔφθασε ἰστὴν γυνὴ καὶ ἔρημες πεδιάδες ποῦ μήτε χορτάρι ἐφύτρωνε μήτε ζωὴ ἐξοῦσε. Οὔτε ἀνθρώποι, οὔτε ἀγρίμια, οὔτε πετούμενα. Μόνον ὁ ἥλιος ἐξέστεινε τὸ διψασμένο χῶμα. Κάτω, μακριά, πολὺ μακριά, ἐκεῖ ποῦ ὁ οὐρανὸς γίνεται ἓνα μὲ τὴ γῆ, ἓνα μικρὸ μαῦρο σημάδι ἐξέχόριζε. Ἐτοῦσε τὸ βασιλόπουλο καὶ εὐρέθηκε μπροστὰ σ' ἓνα ἐλάφι ποῦ τὸ κεφάλι του βαρεμένο ἀκουμποῦσε ἰστὴν γῆ καὶ τὰ κέρατά του ὑψηλὰ ἐφθάναν τὰ σύννεφα.

— Γεῖά σου καὶ χαρὰ σου, βασιλόπουλο, λέγει τὸ ἐλάφι. Ποῦθε ἔρχεσαι καὶ ποῦ πᾶς;

Καὶ τὸ βασιλόπουλο διηγήθηκε τὸν καιρὸν τοῦ.

— Εὐλογημένο νὰ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ, τέτοιος τόπος δὲν βρίσκεται πουθενά. Εἶναι τώρα καιρὸς πολὺς ποῦ περηνένον τὸν θάνατο νὰ μὲ πάρῃ. Μὰ ἡ Μοῖρα μου μ' ἔχει καταδικασμένο νὰ ζήσω καὶ νὰ ὑποφέρω μέσα ἰστὴν ἐρημία καὶ ἡ ἀσπὴ τῶν κερμάτων μου ν' ἀγγίξῃ ἰστὰ οὐράνια. Ἄν σ' ἀρέσῃ, μείνε μαζί μου. Δὲν θὰ πεθάνῃς πρὶν ἀπὸ μένα.

— Δέν ζητῶ νά μακρύνω τή ζωή μου. Θέλω νά ζήσω αἰώνια, εἶπε τὸ βασιλόπουλο καὶ ἔφυγε.

Ἀτέλειωτος ξαπλώνεται μπροστά του ὁ φλογισμένος κάμπος καὶ ὁ Ροστόμέλλος βιάζεται νά φθάσῃ ἐκεῖ ὅπου τὰ βουνὰ φαίνονται γαλάζια.

Δάση καὶ λαγκάδια εἶναι γεμάτα τὰ βουνά, καὶ ὅττην κορυφή τους πέτρες σὰν θεώματα δόντια τρυποῦν τὰ σύννεφα καὶ προχωροῦν ὅττην οὐρανό. Ὁ Ροστόμέλλος περνᾷ μὲ κόπον τὰ φουντωμένα δάση καὶ φθάνει ὅττην πέτρινη κορυφή τους. Θανάτου σιωπὴ ξαπλώνεται παντοῦ, καὶ καμμιὰ φωνή, κανένας κρότος δὲν ἀκούεται πουνθενά. Κάτω ἀπ' τὰ πόδια του βάραντον ἀπέραντο ἀνοίγεται βαθὺ καὶ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του ἐκτείνεται ὑψηλὸς ὁ σκοτεινιασμένος βράχος. Κάπου ἐκεῖ ὀλόγυρα μιὰ ζωντανὴ σκιά κινεῖται. Πλησιάζει τὸ βασιλόπουλο καὶ βρίσκειται μπροστά σ' ἕνα πελώριο κοράκι καθισμένο ὅττην κορυφή τοῦ βράχου. Τὸ κοράκι ἔσκαψε μὲ τὸ ράμφος του τὸν γρανίτη.

— Ἐρχεσαι φαίνεται ἀπὸ πολὺ μακριά, βασιλόπουλο. Ποῦ σκοπεύεις νά πᾶς;

Καὶ τὸ βασιλόπουλο διηγεῖται τὴν ἱστορίαν του.

— Δέν ἄκουσα ποτέ μου νά μιλοῦν γιὰ τέτοια χώρα, εἶπε τὸ κοράκι συλλογισμένο. Μὰ ἂν θέλῃς, μείνε μαζί μου. Ἡ μοῖρα μου μὲ κατεδίκασε τότε μόνο νά ἀπολαύσω τὸν θάνατο, ὅταν κατορθώσω νά γεμίσω τὸ βάραντο ποῦ βλέπεις μπροστά σου μὲ τὰ πετραδάκια ποῦ σκάφτω ὅττην βράχο μὲ τὸ ράμφος μου. Κάθε φορὰ ποῦ τὸν χτυπῶ, δέν βγάζω ἀπὸ πάνω του μεγαλειότερη πετρίτσα ἀπὸ ἕνα φουντουκάκι. Κάθησε μαζί μου, Ροστόμέλλε, καὶ δέν θὰ πεθάνῃς πρὶν ἐγὼ γεμίσω τὸ βάραντο.

— Δέν ζητῶ αὐτό. Ἐπειτα δέν καταλαβαίνω τί εὐχαρίστησι θὰ αἰσθάνωμαι ἐγὼ βλέποντας τὸν θάνατο νά πλησιάζῃ μὲ κάθε λάμψη ποῦ θὰ ρίχνῃς ἐσὺ εἰς τὸ ἄπειρον σκάφτοντας τὸν βράχο.

Καὶ τὸ βασιλόπουλο ἐξηκολούθησε τὸν δρόμο του.

Ἐπέρασε τὰ ἀπέραντα βουνὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνια ἀντίκρουσε μπροστά του τὴν ἀκρὴ τοῦ κόσμου.

Ἡ θάλασσα ἀτέλειωτη ἐκτείνεται μπροστά

του καὶ τὰ κύματά της μὲ χαϊδευτικὸ μουρμουρητὸ ἔρχονται καὶ ξεφυγοῦν ὅττα πόδια του. Κάτω, μακριὰ ὅττο πέλαγος, ὅπου ἡ θάλασσα ἐνώνεται μὲ τὸ γαλάζιο χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀστραφτε μὲ παρήγορες ἀκτῖνες. Καὶ τὸ βασιλόπουλο δέν μποροῦσε νά τραβήξῃ τὰ μάτια του ἀπ' ἐκεῖ κ' ἐνοιώθῃ τὴν ψυχὴ του νά φεύγῃ πρὸς τὴν ἄγνωστην ἐκείνην ὁμορφάδα. Κι' ἔξαφνα μιὰ δύναμι ἀόρατη τὸν ἄρπαξε, κ' ἀφήνοντας τὴ γῆ ἐπέταξε πρὸς τῆς χρυσῆς ἐκείνης ἀκτῖνες ποῦ ἐχάιδευαν κ' ἐδέσμευαν τὴν καὶμένην του καρδιά.

Μέσα ἀπὸ μιὰ καταχνιὰ ἀκτινοβολᾷ καὶ τρεμοφέγγει τὸ ἀπαύγασμα ἑνὸς διαμαντένιου παλατιοῦ. Καὶ μέσα στὴν καρδιά τοῦ παλατιοῦ, σ' ἕνα δῶμα ποῦ ἔλαμπε ὅττο πλοῦτο καὶ πολυτέλεια, ἀνάμεσα σ' ἕνα ρόδινο σύννεφο... Σώπασε, βάρβαρη καὶ πρόστυχη ἀνθρώπινη λαλιά. Δέν θὰ βρῇς ποτέ σου οὔτε λέξεις οὔτε τόνον φωνῆς νά περιγράψῃς τὰ κάλλη ἐκεῖνα ποῦ κοντὰ τους θαμπώνουν τοῦ ἥλιου ἡ ἀκτίδες.

Ἐορίξε στὸ βασιλόπουλο τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα της καί:

— Ἀνθρώπε θνητέ, τοῦ εἶπε, πῶς βρέθηκες ἐδῶ;

— Δέν ἤξεύρω ποιὰ εἶσαι, ὦ ἀκτινοβολοῦσα, ἀποκρίθηκε τὸ βασιλόπουλο. νοιώθω ὅμως μέσα μου πῶς ἐσένα μοναχὰ ζητοῦσα, καὶ σὺ μόνη μὲ τραβήξες ἐδῶ.

— Ζητᾷς τὴν ἀθανασία, καὶ ἡ καρδιά σου δέν σ' ἐγέλασε. Μόνο μ' ἐμένα ἤμπορεῖς νά μὴν ἀντικρύσῃς ποτέ μπροστά σου τὸν θάνατο... Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ κτίσθηκε ὁ κόσμος εἶμαι ἡ ἴδια ποῦ μὲ βλέπεις καὶ ἀπαράλλακτα θὰ χαθῶ μὲ τὴν τελευταία του πνοή. Ἐγὼ εἶμαι ἡ πεντάμορφη καὶ τὸ ὄνομά μου εἶναι Ὁμορφιά. Μ' ἐμένα ἡ ζωὴ γίνεται ἀνώτερη, τέτοια, ποῦ τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα δέν ἤμπορεῖ νά νοιώσῃ. Ζητᾷς τὴν ἀθανασία. Καὶ ὅμως εἶναι ἀδύνατον νά περιλάβῃς καὶ νά βαστάξῃς μέσα σου τὴν ἀθανασία. Τὸ σῶμα σου εἶναι καμωμένο ἀπὸ χῶμα. Ἡ γῆ σὲ κρατᾷ καὶ πάντα θὰ εὖρη τρόπο νά σὲ σύρῃ στὰ σωθικά της. Γιὰ σὰς τοὺς θνητοὺς αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμις ἡ ἀόρατη ποῦ πάντα σὰς τραβᾷ. Μείνε μαζί μου, Ροστόμέλλε, κ' ὅσῳ τὰ μάτια σου θὰ τᾷχῃς γυρισμένα ἐπάνω μου, δέν θὰ φοβᾷσαι τὴ γῆ. Ὁ θάνατος δέν ἐπέρασε ποτέ τὸ κατῶφλι τοῦ παλατιοῦ μου.

Τὸ βασιλόπουλο σιωπηλὸ καὶ βυθισμένο παρατηροῦσε τὴν πεντάμορφη. Ἐνόμιζε πῶς τὴν ἔβλεπε μέσα σὲ ὄνειρο.

Χίλια χρόνια πέρασαν σὰν νᾶταν χίλιες στιγμές. Καὶ ἔξαφνα τὸ βασιλόπουλο αἰσθάνθηκε στὴν καρδιά του ἕναν πόνο τόσο δυνατόν ποῦ θαρρεῖς πῶς χίλια χρόνια χρειάσθηκαν γιὰ νά τοῦ δώσουν τὴ δύναμι ἐκείνη.

Καὶ μὲ τὰ χεῖλη στεγνὰ ἀπὸ συγκίνησι εἶπε στὴν Ὁμορφιά:

«Ἀκτινοβολοῦσα, εἶναι καιρὸς ποῦ τὰ μάτια μου δέν ἀντίκρυσαν τὴ μάνα μου καὶ τὴ χώρα ποῦ γεννήθηκα. Εἶναι καιρὸς ποῦ ἄφησα χώρα τῆς ἀγάπης μου γιὰ σένα. Ἀφήσε με νά ὀλες τῆς ἀγάπης μου γιὰ μιὰ στιγμή, καὶ ἔπειτα τοὺς ἰδῶ, ὅς εἶναι γιὰ μιὰ στιγμή, καὶ ἔπειτα πάλι θὰ εἶμαι γιὰ πάντα δικός σου.»

Μ' ἕνα χαμόγελο ἡ Ὁμορφιά ἀπήντησε:

«Βλέπω τί δύναμι ἔχει ἐπάνω σας ἡ Γῆ, καὶ ξεύρω πῶς δέν ἤμπορεῖτε νά παλέψετε μαζί της. Πήγαινε, κακόμοιρε, νά δοκιμάσῃς κ' ἐσὺ ὅ,τι δοκιμάζουν ὅλοι οἱ θνητοί

«Θυμήσου ὅμως καὶ σκέψου πῶς ὁ καιρὸς ποῦ ἔμεινες μαζί μου δέν εἶναι παρὰ τὸ μυριοστὸν ἑνὸς μικροῦ μέρους τῆς αἰωνιότητος. Χίλια χρόνια, καθὼς λένε οἱ ἄνθρωποι, ἔπέρασαν ἀπὸ τότε. Ἐκείνους ποῦ ζητᾷς νά ἐξαίδῃς οὔτε τὰ κόκκαλά τους δέν θὰ εὕρῃς πιά.

— Καὶ ὅμως δέν ἔμεινα μαζί σου πολὺν καιρό.

— Πήγαινε καὶ θὰ καταλάβῃς μόνος σου. Γύρισε τὸν κόσμον καὶ ἂν μιὰ μέρα θελήσῃς νά ζήσῃς τὰ χρόνια ποῦ ἔχασες μαζί μου, μύρισε τὸ ματωμένο αὐτὸ λουλούδι ποῦ σοῦ δίνω, καὶ θὰ τὰ ξαναζήσῃς. Πάρε κ' αὐτὸ τὸ ἄσπρο λουλούδι κ' ἅμα καταλάβῃς τί ἀξίαν ἔχει ὁ θάνατος γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, πλησιάζε το σὺ πρόσωπό σου. Καὶ τώρα πήγαινε.

Λίγη ἄμμος φλογισμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο κατὰ γῆς, ἕνας ἢ δύο βράχοι σουβλεροὶ καὶ διψασμένοι ὑψόνονται, κ' ἀπὸ κάτω, ἀπὸ μακριὰ, ἔρχεται τὸ μούγκρισμά καὶ ὁ θόρυβος τῶν ἀμέτρων κυμάτων. Πάνω ἀπὸ τὰ κύματα διακρίνονται τὰ φτερά ἑνὸς γλάρου, καὶ στὴν παραπονιάρικη φωνή του τὸ βασιλόπουλο νομίζει πῶς ἀκούει ἀκόμα, σὰν νά ἔρχεται ἀπὸ μέσα ἀπὸ ἕνα στεναγμό, τὴν ὕστερη λέξι τῆς Πεντάμορφης: Στὸ καλὸ, σὸ καλὸ!

Ὁ γλάρος γρήγορα ἐχάθηκε καὶ μαζί

του ἐχάθηκαν καὶ οἱ τελευταῖοι τόνοι τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ.

Διαβαίνει γρήγορο τὸ βασιλόπουλο λόγγους καὶ βουνά. Ἐφθασε στὸν τόπον ποῦ ἄλλοτε τὸ κοράκι ἀκάματο ἐδούλευε γιὰ ν' ἀξιωθῇ τὸν θάνατο. Μὰ οὔτε βάραντο οὔτε βράχοι πέτρινοι φαίνονται παντοῦ. Βράχοι καὶ βάραντον κάμπος ἐκτείνεται παντοῦ. Βράχοι καὶ βάραντον εἶναι ἕνα. Καὶ τὸ κοράκι γυμνὸ δίπλα σὲ μιὰ πέτρα, κρύβει τὸ κεφάλι του κάτω ἀπὸ τὰ φτερά. Τὸ βασιλόπουλο τ' ἀγγίζει μὲ τὸ χεῖρ του καὶ τὸ κοράκι σκορπίζεται χάμω σὲ σκόνῃ. Ἐκαμὲ τὸ χρέος του καὶ ἀξιώθηκε τὸν θάνατο.

Παρακάτω στὴν ἔρημο τὸ βασιλόπουλο εἶδε καὶ τὰ κάτασπρα κόκκαλα τοῦ ἐλαφιῶ σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Τὰ κέρατά του ἀγγίζαν τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ κρανίον του σκορπίσθηκε. Εἶχε σημάνει καὶ γι' αὐτὸ ἡ ὥρα τῆς ἀπολυτρώσεως.

Λυπημένο τὸ βασιλόπουλο βιαστικὰ ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του. Ἡ στενοχώρια σφίγγει τὴν ψυχὴ του.

Ἐπλησίασε στὴ χώρα ποῦ γεννήθηκε. Ἀπαράλλακτα τὰ βουνὰ καὶ οἱ πεδιάδες. Τὰ ποτάμια ἀκολουθοῦν ἀκόμη τὸ ἴδιο ρεῦμα. Μόνον, ὅ,τι ἦτο ἀνθρώπινον ἔγινε ἀγνώριστο. Στῆς ἄλλοτε ἔρημης πεδιάδας ἐφύτρωσαν τώρα χωριά καὶ πολιτεῖες. Ἐκεῖ ποῦ ἦσαν δάση πυκνὰ καὶ σιωπηλὰ ποῦ δέν τὰ ἐτάραζαν οὔτε οὐρανοὶ τῶν ἀγριμιῶν, τώρα ὁ γεωργὸς τραγουδᾷ καὶ ὀργώνει τὴ γόνιμη γῆ. Ἀλλάξαν καὶ οἱ ἄνθρωποι. Τὸ βασιλόπουλο δέν καταλαβαίνει τὴ γλώσσα τους καὶ τὰ φορέματά των τοῦ φαίνονται παράξενα.

Νά, καὶ τὰ ἀγαπημένα του βουνά. Τὸ βασιλόπουλο ἀναγνωρίζει κάθε τους ραγισιὰ καὶ θυμᾶται κάθε τους βράχο. Εἶναι τόσος λίγος καιρὸς ποῦ τὰ ἄφησε! Μὰ ποῦ εἶναι ἀνάμεσα στὰ βουνὰ ἡ πλούσια καὶ μεγάλη πολιτεία; Παντοῦ νεκρὰ καὶ σιωπὴ. Ἐνας σωρὸς μονάχα ἀπὸ πέτρες διακρίνεται μέσα στὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ στὴ μούχλα. Τὸ βασιλόπουλο μέσα στὰ ἐρείπια ξεχωρίζει μιὰ φτωχικὴ ἐκκλησιὰ καὶ δίπλα της μιὰ καλύβα ταπεινὴ.

Ἐνας γέρος παπᾶς κάθεται κοντὰ, ἐπάνω σὲ μιὰ πλάκα ποῦ εἶναι γεμάτη ἐπιγραφές. Ὁλόγυρά του βασιλεύει νεκρικὴ σιωπὴ ἡ ἡσυχία τῆς ἀναπαύσεως.

Τὸ βασιλόπουλο ἐπλησίασε τὸν γέρο καὶ τὸν ἐρωτᾷ :

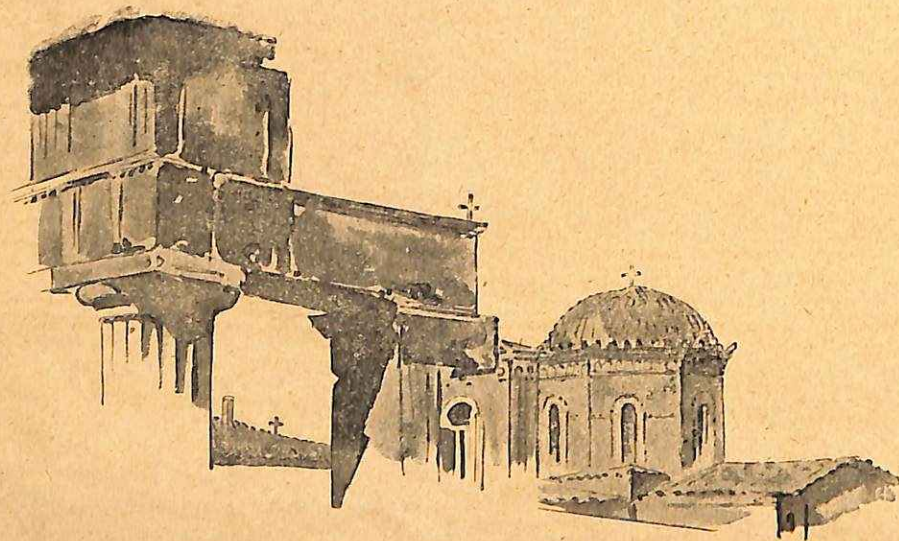
« Πατέρα μου, δεῖξε μου τὴ χώρα ποῦ βασίλευε ἡ βασίλισσα Μαγδάνα. Ξέρεις ποῦ βρίσκεται; Ζῇ ἀκόμα; Δὲν με ἀνεγνώρισες; Εἶμαι ὁ Ροστόμελλος τὸ βασιλόπουλο. Θυμᾶσαι χωρὶς ἄλλο ποῦ ἔφυγα ἀπὸ 'δῶ, γιατί δὲν ἤθελα νὰ ὑποκύψω στὸ θάνατο. Τόσος λίγος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τότε! . . . »

Ὁ γέρος ἐμονομούρισε :

« Διαβάτη, δυσκολεύομαι νὰ καταλάβω τὴ λαλιά σου. Μιλᾷς τὴ γλῶσσα τῶν παλιῶν βιβλίων καὶ ἀκόμη πιὸ βαθυά. Ἄκουσα νὰ λένε γιὰ τὴ βασίλισσα Μαγδάνα. Διηγούνται πῶς σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ θέσι ἦταν κτισμένα τὰ παλάτια της καὶ πῶς εἶχε γυιὸ ποῦ τὸν ὠνόμαζαν Ροστόμελλο. Ἡ παράδοσις λέγει ἀκόμα πῶς ἡ χώρα αὐτὴ καταστράφηκε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀναχώρησι τοῦ βασιλόπουλου. Τὰ ἐρεῖπια ποῦ βλέπεις εἶναι πάνω ἀπὸ χίλια χρόνια. »

Τὸ βασιλόπουλο ἐχαμήλωσε τὸ κεφάλι του.

« Ὁ αἰώνιο μυστήριον τοῦ χρόνου! Χθὲς ἀκόμα πατοῦσα τὸ χῶμα αὐτό, ἤμουνα ὅστιν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας μου κ' ἐζοῦσα ἀμέριμνος. Τί εἶμαι σήμερα; Ἐνα ξεχασμένο παραμῦθι, μιὰ μισοσβυσμένη παράδοσις. Ἐλάτε χρόνια μου παλὰ νὰ σᾶς ζήσω. »

Καὶ με τρεμουλιασμένο χέρι ἄρπαξε τὸ ματωμένο λούλουδο καὶ τὸ μύρισε.

Τὸ βασιλόπουλο ἔζησε μονομιᾶς τὰ χίλια χρόνια.

Μιὰ μορφὴ σκεπασμένη ἀπὸ σκόνη ἐφάνηκε τότε ἀνάμεσα στὰ ἐρεῖπια. Ἐμοιάζε με ζαρωμένο σάκκο ἀπὸ πάπυρον, γεμᾶτο κόκκαλα. Ἐμύριζε χωματίλα σὰν νὰ ἔβγαινε ἀπὸ μνημα. Καὶ τὸ ἀπαίσιο αὐτὸ φάσμα με νευρικό μουρομούρισμα καὶ με τόνον φωνῆς ποῦ μόλις ἀκούσθηκε ἐφώναζε κοντά του τὸν γέρο.

Καὶ ὁ γέρος ἄκουσε τὸ ψιθύρισμα τῆς φωνῆς του ὅπως τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου μέσα 'στὰ ξερόφυλλα :

« Βγάλε, βγάλε γρήγορα ἀπὸ τὸ σάκκο μου τὸ ἄσπρο λούλουδο καὶ δός μου νὰ μυρίσω καὶ νὰ αἰσθανθῶ τὴν εὐχαρίστησι ποῦ δίνει ὁ θάνατος. »

Καὶ ὁ θάνατος ἐκάλυψε με τὰ φτερά του τὸ βασιλόπουλο καὶ τοῦ ἐχάρισε τὴν ἡσυχία.

Μαζεύθηκαν οἱ χωρικοὶ καὶ παρέδωσαν στὴ γῇ ἐκεῖνον ποῦ ἄλλοτε ἐλαχτίρισε με τόση δύναμι τὴν ἀθανασία καὶ ποῦ ὠνομάζετο Ροστόμελλος

Μετάφρ. Α. ΑΛΥΑΤΟΥ

Η ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Ὁ συνήγορός του εἶναι ὁ γερμανὸς ἱατρός Λεονάρδος Φούρστ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας, ὁ ὁποῖος ἀποφαίνεται ὅτι εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ καπνίσῃ ἀφόβως, ἀρκεῖ νὰ ἡξεύρῃ πῶς νὰ καπνίσῃ. Θὰ ἦτο ἄδικον νὰ καταδικασθῇ ἡ ἀπόλαυσις αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀπλῶς διότι ὑπὸ μερικὰς συνθήκας ἐκθέτει εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του.

Συγγέονται τ' ἀποτελέσματα τοῦ καπνοῦ με τ' ἀποτελέσματα τῆς νικοτίνης. Ἀφαιρέσατε τὴν νικοτίνην καὶ ὁ καπνὸς εἶναι ἀβλαβής, ὠφέλιμος μάλιστα.

Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο χρῆσις τῆς νικοτιανῆς εἰς τὴν ἱατρικὴν μόνον. Ὁ Κολόμβος εἶδε τοὺς Ἰνδοὺς τῆς Ἀμερικῆς νὰ τὴν μεταχειρίζονται κατὰ τῶν κωνώπων. Οἱ Πορτογάλλοι πρῶτοι εἰσήγαγον τὸν καπνὸν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ Ἰωάννης Νισοί, πρέσβυς τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Λισβόννην τὸ 1569, ἔφερε τὸ φυτὸν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν. Ὁ ἱατρός τῶν ἀνακτόρων διώρισε τὸν καπνὸν εἰς τὴν δεξιόθυμον βασιλίσσαν ὡς πρᾶντικόν τῶν νεύρων, καὶ ἡ φήμη τῆς νικοτιανῆς ἐφθασε παντοῦ. Οἱ εὐγενεῖς, αἱ κυρίαι τῆς ἀριστοκρατίας, οἱ βασιλικοὶ πρίγκιπες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἑρρίκου Γ' ἐκάπνιζαν.

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τῆς σημερινῆς εἶναι ἡ γινομένη κατάχρησις. Ἄλλοτε ἐκάπνιζαν με μετριότητα. Καὶ τοῦτο μόνον κατ' οἶκον ὄχι δημοσίᾳ. Εἰς τὸ Λονδίνον καὶ τὸ Βερολῖνον, πρὸ ἐξήντα ἀκόμη ἐτῶν, τὸ κάπνισμα εἰς τοὺς δρόμους ἦτο ἀπηγορευμένον. Σήμερον καπνίζομεν παντοῦ ἐλευθέρως καὶ ἐκ τούτου αἱ ὀλέθριαι συνέπειαι. Πλεῖστοι ἀσθενεῖαι ἄγνωστοι εἰς τοὺς πατέρας μας ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς καταχρήσεως αὐτῆς: νευρώσεις, καρδιαγίαι, γαστραγίαι καὶ ἄλλαι παθήσεις, αἱ ὁποῖαι παραλύουν τὸν ὁργανισμόν καὶ φέρουν τὴν θάνατον.

Ὁ καπνὸς περιέχει, ὡς γνωστόν, ἐν φονικὸν στοιχείον, τὴν νικοτίνην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ χρῆσις φέρει τὴν ἐξοικείωσιν τοῦ ὁργανισμοῦ με τὸ δηλητήριον ὁ ὁποῖος φαινομενικῶς μένει ἀπρόσβλητος. Ἡ χρῆσις γίνεται ἀνάγκη, τόσον ἰσχυρὰ ἐνίοτε, ποῦ συχνὰ βλέπομεν ἐπαίτας ν' ἀγοράζουν, με τὴν δεκά-

ραν ποῦ τοὺς ἐδώκαμεν, ἀντὶ ψωμὶ καπνόν.

Οἱ μανιώδεις καπνισταὶ καταστρέφουν τὸ νευρικόν των σύστημα καὶ τὸν στόμαχον με τὴν μεγάλην ἀπορρόφησιν νικοτίνης· πάσχουν ἀπὸ ἀϋπνίας, πονοκεφάλους, ἡμικρανίας περιοδικὰ· χάνουν τὸ μνημονικόν καὶ παρασκευάζουν τὸ ἔδαφος εἰς τὴν μερικὴν ἢ γενικὴν παράλυσιν. Ἐὰν ἐξετάσωμεν με τὸ σθηθοσκόπιον τὴν καρδίαν ἐνὸς καπνιστοῦ, θὰ παρατηρήσωμεν ἀνώμαλον τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸν σφυγμὸν βραδύτερον ἢ ταχύτερον τοῦ φυσιολογικοῦ. Τ' ἀναπνευστικὰ ὄργανα ἐπίσης προσβάλλονται· οἱ πνεύμονες κατὰ μικρὸν ἀδυνατοῦν νὰ λειτουργήσουν κανονικῶς, μέχρις ὅτου παύσουν ὀλοτελῶς κινούμενοι.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς νικοτίνης ἀνάγεται εἰς τὸ 1828 καὶ ὀφείλεται, ἐπιστημονικῶς, εἰς τὸν Πόσελτ καὶ τὸν Ράϋμαν· ἀλλ' ἡ νικοτίνη ἡ ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὸν καπνόν, δὲν εἶχε ἀκόμη ἐξετασθῇ μεθοδικῶς. Ἐχει ὅψιν ὑγροῦ πρασινωποῦ, διανγοῦς, ἐλαιώδους, με ἰσχυρὰν ὀσμὴν. Αἱ δηλητηριώδεις ιδιότητες αὐτῆς βεβαιοῦνται διὰ τῶν ἐπομένων:

Ἐὰν δώσωμεν εἰς ἕνα σκύλον τῆς Νέας-Γῆς ἐν πλήρει ἀναπτύξει μίαν σταγόνα νικοτίνης, ἀποθνήσκει μετὰ ἐξήντα δευτερόλεπτα. Ἐνα τέταρτον σταγόνος φονεῖει κουνέλι. Ἡ δόσις διὰ τὸν ἄνθρωπον ποικίλλει: Τὰ τελευταῖα ἐν τούτοις πειράματα κατέδειξαν ὅτι τρία χιλιοστὰ ἐνὸς γραμμαρίου νικοτίνης εἰσαγόμενα εἰς τὸν στόμαχον ἀνθρώπου ὑγειοῦς φέρουν ττοιούτους σπασμοὺς ὥστε ἐπέρχεται μετ' ὀλίγον λιποθυμία.

Εἰς τὴν ἱατρικὴν γίνεται σπανιώτατα χρῆσις καὶ ἰδίως ἐξωτερικῶς. Ἡ ἐνέργειά της εἶνε ἐρεθιστικὴ πρὸς θεραπείαν ἐσωτερικῆς βλάβης.

Ἡ νικοτίνη, παρὰ τὴν ἐλαιώδη ὕφην της, εἶναι εὐεξάτμιστος καὶ εἰσέρχεται οὕτω διὰ τῶν πνευμόνων εἰς τὸν ὁργανισμόν, ὁπόθεν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξαχθῇ καὶ τότε ἡ ἐνέργειά της γίνεται βραδέως.

Ἡ ἐκ τῆς νικοτίνης δηλητηρίασις ἀποκαλύπτεται δυσκολώτατα κατ' ὅσον μάλιστα οἱ καπνισταὶ, φοβούμενοι τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ καπνοῦ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, συχνὰ τὸ ἀποκρύπτουν.

Ὁ δόκτωρ Φούρστ διηγείται ὅτι μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν του ἦτον ἓνας ρουμῆανος εἰκοσιῆξη ἐτῶν καὶ μία ἀοιδὸς καφωδεῖου· καὶ οἱ δύο ἐπάπνιζαν ἀπὸ 35 ἕως 50 σιγαρέττα καθ' ἑκάστην. Ἦσαν καὶ οἱ δύο ὑγειέστατοι πρὸ τῆς καταχρήσεως αὐτῆς. Ὁ καπνὸς ἐστέγνωσε τὸν λαιμόν, κατέστρεψε τὸ αἰσθημα τῆς γεύσεως καὶ τῆς ἀκοῆς ἀκόμη, ἐκινδύνευσε δὲ καὶ ἡ ὄρασις. Τρεῖς ἄλλοι ἀσθενεῖς, καπνισταὶ μανιώδεις, ὁ ἓνας δημοσιογράφος 33 ἐτῶν, οἱ δύο ἄλλοι ἔμποροι 45 καὶ 49 ἐτῶν, ἔπασχον φρικτοὺς ρευματισμοὺς καὶ πόνοὺς εἰς τὰς ἀρθρώσεις.

Ἡ θεραπεία 4 ἢ 5 ἐκ τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν εἶχε μείνει ἐπὶ πολὺν καιρὸν χωρὶς ἀποτελεσμα, διότι εἶχαν ἀποκρῦψει ἀπὸ τὸν ἱατρὸν τὸ πάθος των. Ὄταν τέλος συνεβουλεύθησαν τὸν ἱατρὸν Φούρστ καὶ ὁμολόγησαν τὴν ἀλήθειαν, ὁ ἱατρὸς ὡς μόνην θεραπείαν πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐκ τῆς νικοτίνης δηλητηριάσεως, δὲν ἀπηγόρευσε τὴν ἐντελὴ ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ καπνοῦ ἀλλὰ τὴν κατάχρησιν αὐτοῦ.

Ὁ ἱατρὸς Φούρστ γράφει:

«Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου τὰς χημικὰς ἀναλύσεις 96 δειγμάτων καπνοῦ διαφόρων χωρῶν καὶ διαφόρου κατεργασίας. Τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς περιεχομένης νικοτίνης εἶναι 3.73 τοῖς ἑκατόν, καὶ κατὰ μέσον ὄρον 1.32. Ὅσον καλλιτέρα ἡ ποιότης τοῦ σιγάρου, τόσον ὀλιγωτέρα ἡ περιεχομένη νικοτίνη. Ἐνας καπνιστὴς πλούσιος ἤμπορεῖ νὰ καπνίσῃ ἕως δεκαπέντε σιγάρα καθ' ἡμέραν, ἀρκεῖ νὰ τὰ πληρώνῃ. Γνωρίζω ἓναν αὐτοκράτορα ὁ ὁποῖος, ἐκ συνηθείας ἢ ἐκ προτιμῆσεως, καπνίζει σιγάρα ἐντόπια, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἠγοράζοντο εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, ὅπου εἶναι ἀκριβά, 25 λεπτὰ τὸ ἓνα. Ἡξεύρω ἐκ βεβαίας πηγῆς ὅτι τὰ καλὰ σιγάρα τῆς Ἀβάννας, πολὺ γλυκὰ καὶ πολὺ ἄρωματικά, τὰ ὁποῖα καπνίζουν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδος 7ος, ὁ Ρότσιλ, ὁ Μόργαν, περιέχουν 0.62 μόνον τοῖς ἑκατόν νικοτίνην. Τὰ σιγάρα τοῦ Πόρτο-Ρίκου, τὰ καλλίτερα, περιέχουν 1.20, ἐν ᾧ τὰ σιγάρα ἐκ γερμανικοῦ καπνοῦ περιέχουν ἀπὸ 2.13 μέχρι 2.36 τοῖς ἑκατόν.

Ἡμποροῦμεν νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι:

Ὁ καπνὸς εἶναι βλαβερὸς δι' ἐξείνους μόνον οἱ ὁποῖοι καπνίζουν κακὴν ποιότητα, οἱ ὁποῖοι μασοῦν τὸ σιγάρον των καὶ δηλητηριάζουν οὕτω τὴν στοματικὴν μεμβράνην. Καὶ τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ νικοτίνη ἀναμιγνύεται μὲ τὸν σίελον.

Ὄταν καπνίζομεν, ἡ νικοτίνη ἐπικαθίηται ἀμέσως ὀπισθεν τοῦ καιομένου μέρους τοῦ καπνοῦ καὶ ἐνὸσφ καίεται ὁ καπνός, τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ σιγάρου ποτίζεται περισσότερον μὲ νικοτίνην καὶ μὲ τὰ ἄλλα ἐνυπάρχοντα ἐν τῷ καπνῷ στοιχεῖα δηλ. ἀμμωνίαν, ὀξέα τοῦ ἀνθρακὸς καὶ λοιπά. Ἔπεται ὅτι τὸ ἄκρον τοῦ σιγάρου, ὃχι μόνον εἶναι δύσσομον ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον· εἰς δὲ τὰ κακῆς ποιότητος σιγάρα εἶναι πληρὴς δηλητηρίου. Ἐπίσης τὸ ἄκρον τοῦ σιγαρέττου καὶ τὸ βᾶθος τῆς πίπας.

Πρώτη λοιπὸν καὶ ἐπείγουσα ἀνάγκη εἶναι: νὰ μὴ καπνίζωμεν ποτὲ μέχρι τέλους σιγάρα ἢ σιγαρέττα ἢ πίπα.

Τὸ σιγαρέττον εἶναι ἐπιβλαβέστερον εἰς τὴν υγείαν παρὰ τὸ σιγάρον καὶ ἡ πίπα, διότι τὸ σιγαρόχαρτον καιόμενον ἀναπτύσσει τὸ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακὸς, προσβάλλον καὶ τοὺς πνεύμονας καὶ τὰ μάτια. Ἐπίσης εἶναι ἀνθυγιεινὸν νὰ μένωμεν εἰς δωμάτιον γεμιστὸν ἀπὸ καπνὸν τοῦ σιγαρέττου. Ὄταν ὁ καπνὸς ἀρχίζει νὰ ἐνοχλῇ τὰ μάτια, εἶνε ἀνάγκη νὰ καταλίπωμεν ἀμέσως τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Ἡ νικοτίνη διαλύεται ταχύτερον τὸ θέρος παρὰ τὸν χειμῶνα. Ὁ καπνιστὴς ὁ καθήμενος ἔμπρὸς εἰς τὴν θερμάστραν ἐκθέτει τὴν υγείαν του περισσότερον παρὰ ὁ καπνίζων εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα.

Καὶ ὅμως, μὲ ὅλα αὐτὰ, μολονότι ἡ νικοτίνη εἶναι ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃχι ὀλιγότερον ἐπίφοβος ἀπὸ τὸ οἰνόπνευμα, ὁ ἱατρὸς Φούρστ ὑποστηρίζει ὅτι καμμία ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει πρὸς ψήφισιν νόμων κατ' αὐτοῦ, οὔτε πρέπει νὰ παύσωμεν τὸ κάπνισμα οὔτε καὶ νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν συνταγὴν τοῦ δόκτορος Gérold, ὁ ὁποῖος συμβουλεύει νὰ ἐξουδετερόνωμεν τὰ δηλητηριώδη ἀποτελέσματα τῆς νικοτίνης διὰ χημικῆς τινος προπαρασκευῆς τοῦ καπνοῦ.

Ἀναμφιβόλως ἡ συμβουλή αὕτη εἶναι καλὴ καὶ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ καπνίσῃ 25 — 27 σιγάρα τὴν ἡμέραν ἀρχίζων ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἀλλὰ τότε ὁ καπνὸς χάνει τὸ ἄρωμά του καὶ βεβαίως χάνει καὶ τὴν ἀπόλαυσίν του ὁ καπνίζων. Ὑπάρχει ὅμως στοιχειώδης μέθοδος ἡ ὁποία συνοψίζεται εἰς τὰ ἀκόλουθα προφυλακτικὰ μέτρα, εὐκολώτατα ἄλλως τε.

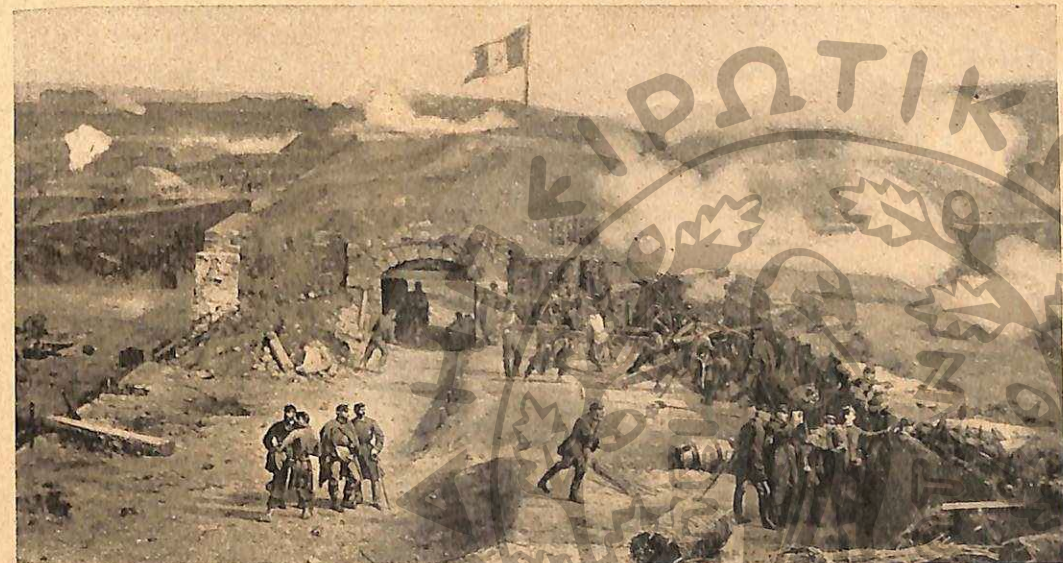
Νὰ καπνίζετε σιγάρα γλυκὰ εἰς τὴν γεῦσιν.

Νὰ καπνίζετε σιγάρα καλῆς ποιότητος.

Ποτὲ νὰ μὴ καπνίζετε τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ σιγάρου, ἢ τὸ ἄκρον τοῦ σιγαρέττου.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ — ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ — ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

Νὰ μὴν ἀνάπτετε ποτὲ τὸ σιγάρον ἢ τὸ σιγαρέττον ἐὰν τύχη νὰ σβύσῃ.

Νὰ μὴ μένετε ποτὲ μέσα εἰς σύννεφα ἀπὸ καπνόν.

Νὰ μὴ μασᾶτε τὸ ἄκρον τοῦ σιγάρου.

Νὰ μεταχειρίζεσθε πίπαν διὰ τὸ σιγάρον ἢ τὸ σιγαρέττον καὶ νὰ θέτετε ἐντὸς αὐτῆς τεμά-

χιον βαμβάκι, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπικάθηται ἡ νικοτίνη, ἡ ὁποία οὕτω εἰσέρχεται εἰς μικρὰν μόνον ποσότητα εἰς τὸν ὁργανισμόν τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τὸ σπίτι νὰ καπνίζετε μόνον μακρὰν πίπαν καὶ κατὰ προτίμησιν ναργιλέ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΩΡΙΚΟΣ

Ἐξ ἄρθρου τοῦ Δ^{ου} Α. Κάτ.

Ι. ΛΟΡΕΔΑΝ

Η ΟΙΝΑΝΘΗ

Διήγημα

Νὰ πάρ' ἡ ὁργή! ἐφώναξε ὁ Γιάννης Λεκτέρ κατεβάζοντας τὸν γαλάζιο σκοῦφο του στὰ μάτια ἐπάνω, νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Ὡς τὴν ὁργή τοῦ Θεοῦ!

Ἦτον ἕνας ἔλεεινὸς καιρὸς! Δὲν ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ βαδίσῃ ἴσιος.... Ἐπειτα, ἡ βροχὴ αὐτὴ ποῦ ἐτύφλωνε καὶ ἔκοβε σὰν μαχαίρι τὸ πρόσωπο!

Ἐπήγαιναν καὶ οἱ τέσσερις μὲ τὸ βαρὺ καὶ ζυγισμένον βῆμα τῶν ναυτῶν, συνειδησμένων εἰς τὰς κυμάνσεις τῆς βάρκας, τὸ κεφάλι ἔμπρὸς καὶ κυρτωμένοι ἀπὸ τὴν δυνατὴ βροχή.

Ἐπέρασαν τὸν πετρώδη δρόμο, σχισμένον ἀπὸ αὐλάκια βαθεῖα, ποῦ κατεβαίνει πρὸς τὸ λιμάνι, ἐπήδησαν ἕνα φράκτιν, ἐπῆραν τὸ μονοπάτι ἀριστερὰ ποῦ διασχίζει τὸν ξερόκαμπο, καὶ ἔχοντες τώρα στὰ πλάγια τὸν μανιώδη ἄνεμον ποῦ ἐφούσκωνε τὰ ἐπιχιτώνιά των, ἔφθασαν ὅλοι μαζί στὴς Λαγόφας «Τὸ Ναυτικὸν Ἀστρο», κ' ἐτρύπωσαν σπρώχνοντες μὲ δύναμιν τὴν πόρτα ποῦ ἐκτύπησε μὲ κρότον στὸν τοῖχον ἐπάνω.

— Τί παληόκαιρος!

Οὔτε φελοῦκα ἔξω σήμερα, ἄ! ὄχι! Ὅλες τραβηγμένες στὸ μῶλο, καὶ πάλι ὀλοένα χορεῖουν! Ὁ οὐρανὸς λὲς κ' εἶναι ὅλο καπνία. Ἡ θάλασσα μανιασμένη. Μιὰ βοὴ πολέμου σ' ὅλη τὴν παραλία, ἀνάμεσα στοὺς βράχους... Χωρὶς ἀμφιβολία, σὰν καλλίτερα εἶναι στὸ καπηλειό!

Ἐμῆκαν, ἐκάθησαν σ' ἕνα τραπέζι, παρήγγειλαν μιὰ ὀκιά.

Ἡ Λαγόφα, σκυμμένη ἔμπρὸς στὴ φωτιά,

ἔρριχνε ξερόκλαδα κάτω ἀπὸ τὴ χύτρα. Πλησίον της, καθισμένη ἐπάνω στὸ σεντοῦκι, ἔμπρὸς στὸ δίπατο κρεβάτι — ἕνα παλὸ ξύλινο κρεβάτι, γιὰ δύο ἀνθρώπους, ποῦ ἔκοιμωταν κάθε βράδυ ἡ μία στὸ κάτω, ἡ ἄλλη στὸ ἐπάνω, ἡ Λαγόφα καὶ ἡ ὑπερέτριά της, — μιὰ γυναῖκα μ' ἔλεεινὸν ἐξωτερικόν, μὲ πρόσωπο σκυθρωπὸ κάτω ἀπὸ ἕνα μαῦρο φακίλι, μιλοῦσε.

Ὁ Φραγκῖσκος Μπιβῖκος, ἄμα ἐκάθησε, τὴν ἐκάλεσε:

— Ἐδῶ εἶσαι, Οἰνάνθη! Ἡρθες νὰ κάνης ἐπίσκεψιν τῆς κεραῖς Λαγόφας;

Μερικοὶ ἐγέλασαν.

Ἡ Οἰνάνθη βέβαια ἔκαμνε ἐπισκέψεις τῆς κεραῖς Λαγόφας κάθε φορὰ ποῦ εἶχε λεπτὰ· κ' ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν εἶχε ἦταν πελάτισσα ποῦ ἔπινε προθύμως ἐπὶ πιστώσει, ὅταν τῆς ἔδιδαν ἐννοεῖται! Μά, ἡ Λαγόφα δὲν τῆς ἔδιδε πάντοτε. «Ὁχι, κόρη μου· σήμερα δὲν ἔχει· ἢ, πλήρωσε πρῶτα ὅ,τι χρωστᾷς». Ποῦ νὰ τὰ βρῇ τὰ λεπτὰ! Ἐψάρευε λαυράκια στοὺς βράχους μὲ τὴν ἀρμιδιά, ἢ ἀστακούς, ὅταν ἦτον ἄμπωτις, κατὰ μῆκος τῆς παραλίας· τὸ ἐμπόριον ἐπήγαινε κακὰ εἶναι ἀλήθεια πῶς εἶχε καὶ τὸν Γιάννη της — ἕνα παιδί ποῦ δὲν ἐγνώριζε καλὰ καλὰ πατέρα! — τὸν Γιάννη της, εἰκοσιτριῶν χρόνων, χερσὺν ἀνέμεσά του, ἐταξίδευε μὲ τὸν Γκυλάρο κ' ἐκέρδιζε κάτι τι ἀπὸ τὸ ψάρεμα· ἀλλ' ἦτον καὶ αὐτὸς ἕνας ὑποκριτής, ἕνας μέθυσορ σὰν τὴ μητέρα του, ἄξιος γιὰ πολλὰ πράγματα... καὶ τὸ χοῖμα, ὅταν εἶχε, ἔφευγε γρήγορα στὸ καπηλειό. Τὸ χοῖμα τὸ κρατοῦσε γιὰ

τὸν ἑαυτό του! Στὸ σπίτι, μαύρη φτώχεια.

Ἡ Οἰνάνθη ἔχαμογέλασε, ἐν ἄδριστον χαμόγελο, κ' ἐφάνηκαν τὰ μεγάλα λευκά της δόντια.

— Αἰ, καὶ μ' αὐτό; Τί σὲ μέλει;

— Λοιπόν, ἔχομε λεπτὰ;

Δὲν ἀπήντησε.

Ἡ Λαγόφα ἐκινούσε τὸ κεφάλι. Ὁχι, οὔτε σήμερα δὲν εἶχε. Καὶ δὲν ἦλθε γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος της. Ἀπ' ἐναντίας.

Καὶ διηγήθηκε τὴν ἱστορία.

Ἀπ' ἐναντίας· ἔφερε μαζί της ἀγκίστρια, ὅλο ἀγκίστρια, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πιῇ. «Νά, τ' ἀγκίστρια μου, κεραῖς Λαγόφα, καὶ δὲς μου νὰ πιῶ!» Αἰωνίως ὁ ἴδιος σκοπός. Ἡ Λαγόφα εἶχε ἕνα δοχεῖον γεμάτο ἀγκίστρια τῆς Οἰνάνθης· δὲν ἠθελε ἄλλα· ποτὲ δὲν τᾶπερναν πίσω καὶ νὰ πληρώσουν· καὶ τὸ χρέος ἔμεγάλωνε. Ἐπειτα, πῶς θὰ ἐψάρευε ἡ καὶ μὲν αὐτὴ Οἰνάνθη χωρὶς ἀγκίστρια, ἂν ὅλα τὰ ὑποθήκευε;

Καὶ ἡ Λαγόφα ἦτον ἀποφασισμένη νὰ μὴν τῆς δόσῃ σήμερα νὰ πιῇ!

Ὅλοι γελοῦσαν.

Ἡ Οἰνάνθη δὲν ἔλεγε τίποτε, ἐκύτταζε τὴν κάπηλον σὰν παραπονεμένη, ἔπειτα ἐκύτταζε εἰς τὸ τραπέζι τὴν φιάλη μὲ τὴ μαστίχα, τὰ ποτήρια...

Ὁ γέρο-Νόελ τὰ εἶχε γεμίσει. Ἐβγαλεν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν καπνὸν ποῦ μασοῦσε, τὸν ἔβαλε μέσα στὸν σκοῦφο του καὶ ἐκτύπησαν τὰ ποτήρια — σιωπηλοὶ — καὶ ἦπιαν μονομιᾶς τὸ ἀγαπητὸ καὶ θερμαντικὸ ποτόν.

Καὶ ἡ Οἰνάνθη τοὺς ἐκύτταζε σὰν παραπονεμένη.

Ὁ Φραγκῖσκος ἀστειεύετο — ἠὲ χαριστεῖτο πάντοτε νὰ τὴν πειράζῃ, τὴν καὶ μὲν τὴν Οἰνάνθη.

Ὁ Ταλάρης, ποῦ ἤξιζε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τὴν ἐλυπήθηκε. Ἐβαλε τὸ χέρι στὴν τσέπη τοῦ γελέκου του, ἐπῆρε μιὰ πεντάρα καὶ τὴν ἔρριψε στὸ τραπέζι.

— Ἐλα, Λαγόφα, δὲς της ἕνα ποτηράκι, ἔλα!... Ἐγὼ κερνῶ.

Τώρα, ἔχαμογελοῦσεν εὐχαριστημένη.

Ἡ Λαγόφα ἐγέμισε τὸ ποτήρι. Τὸ ὥραϊον ὑγρὸν ἔτρεχε ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς Οἰνάνθης ἀνάμεσα στὰ δάχτυλά της· τὸ ἦπιε γρήγορα, ἔστράγγισε τὸ ποτήρι ὡς τὴν τελευταία σταλαματιά καὶ τὸ ἔβαλεν ἐπάνω στὸ τραπέζι. — Εὐχαριστῶ, εἶπε.

Οἱ ἄλλοι ἐγελοῦσαν.

— Ἐτσι, χωρὶς νὰ τσουγκρίσωμε τὰ ποτήρια; εἶπε ὁ Λεκτέρ.

— Διάβολε! μά... γιὰ νὰ τσουγκρίσωμε πρέπει νὰ πληρώσῃς ἕνα ποτηράκι.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμβῆκεν ὁ ἀρχιτελώνης μὲ τὸν ἀνώτερόν του Κουϊλλιανὸν καὶ ἐπλήρωνε τώρα αὐτὸς γενναῖος τῆς ὥραϊας τὸ ποτήρι.

Ὁχι, δὲν ἦτον ὥραϊα:

Τὸ πρόσωπόν της εἶχε φουσκαλίδες, τὰ μῆλα ἔξέχοντα καὶ κόκκινα, κάτι παρὰ ξένα μάτια, θολὰ. ποῦ ἡ κόρες ἐνόμιζες πῶς ἦταν βυθισμένες σὲ μιὰν ὁμίχλη. Ποτὲ δὲν ἦτον πιδ ὁμορφῇ, ἀκόμη καὶ νέα, ὅταν ἔτρεχε μὲ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον στὴν παραλία ἢ στοὺς ἀγροὺς ὅπου εἶχε ἀποκτήσει καὶ τὸν Γιάννη της. Τώρα ἤρχισαν νὰ τὴν πέρνουν τὰ χρόνια καὶ δὲν εἶχε πολλοὺς νὰ τὴν τριγυρίζουν.

Οἱ δύο τελῶναι ἔδωκαν κάποια ζωηρότητα στὴν ὁμίλια. Ἐγελοῦσαν. Μιλοῦσαν ὅλοι μαζί. Τῆς ἐπρόσφεραν ἀκόμη δύο ποτηράκια καὶ διεσκέδαζαν μαζί της. Τῆς εἶπαν νὰ χορέψῃ... Ἐστριφογύριζεν ἔμπρὸς στὴν ἐστία μὲ τεττωμένα τὰ χέρια, ἐτραγουδοῦσε ἕνα παλὸ τραγοῦδι ποῦ δὲν ἐνθυμεῖτο τὰ λόγια, καὶ πότε πότε ἔβαλλε μιὰ φωνὴ βραχνή· μιὰ στιγμὴ παρ' ὀλίγον νὰ πέσῃ.

Ὁμίλησαν γιὰ τὸ παιδί της... Γιατὶ δὲν τοῦ ἔδιδε λεπτὰ; θὰ μποροῦσε νὰ κερδήσῃ ὅμως... ἂν ἠθελε νὰ ἐργασθῇ... Μά, διάβολε! ἦταν καὶ αὐτὸς προκομμένος. Ἐπροτιμοῦσε νὰ τρέχῃ στὰ καπηλειά, νὰ κοιμᾶται, μόνον ὅταν μεθοῦσε.

Ἡ Οἰνάνθη ἐθύμωσε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν υπερασπισθῇ.

— «Ὁτι μποροῦσε ἔκανε· τί τὸν ἔμελε τὸν κόσμο!»

— Καὶ ὅταν σὲ ξυλίζει, εἶπε περιπαικτικῶς ὁ Μπιβῖκος, θὰ μᾶς πῆς πάλι: τί τὸν μέλει τὸν κόσμο;

Ἐγίνε κατακόκκινη. Ἐφώναξε: Δὲν εἶναι ἀλήθεια!... Καὶ ἔπειτα; ἂν τοῦ ἀρέσῃ!...

Ἡ Λαγόφα παρενέβη:

— Ἀφήστε τὴν λοιπόν. Μὴ τὴν πειράζετε!...

Ἀλλ' ἐκεῖνοι διεσκέδαζαν.

Ὁ Φραγκῖσκος προπάντων ἐπέμενε μὲ πείσμα. Πρὸ πολλοῦ τὰ εἶχε μὲ αὐτὸν τὸν Γιάννη της. — Ἄν τοῦ ἀρέσῃ, αἰ;... Ἄν τοῦ ἀρέσῃ!... Καὶ ὅταν ψάχνει τῆς τσέπης;... Τί τὸν μέλει τὸν κόσμο, αἰ;

Ἐξημμένη ἡ Οἰνάνθη ἐβάδισε κατ' ἐπάνω του:

— Τί είπες;
— Ναί· σάν ψάχνει τῆς τσέπες!... τὰ γελέκα!... τὴν ὥρα ποῦ λείπουν οἱ ἄλλοι... Μά, αὐτὸ εἶναι δουλειὰ τῆς ἀστυνομίας!

Κατακόκκινη, κλονιζομένη, ἐπροχώρησε, τὸν ἠπειλῆσε:

— Πές το ξανά!

— Νὰ τὸ ξαναπῶ, αἰ; Λοιπὸν σοῦ τὸ λέω, ἐγώ, πὼς εἶναι ἓνας κλέφτης ὁ γυιὸς σου!

Ἄρπαξεν ἓνα μαχαῖρι στὸ τραπέζι ἐπάνω καὶ ὤρμησε. Ὁ Μπιβίκος ὑπεχώρησε. Ἡ Λαγόφα ἐφώναζε:

— Οἰνάνθη! Οἰνάνθη!

Ἄλλ' ἐκείνη τίποτε δὲν ἤκουε. — Ἄ, εἶπε πὼς ὁ γυιὸς τῆς εἶναι κλέφτης!... Τώρα νὰ ἰδοῦμε!

Κ' ἐπροχωροῦσε μὲ τὸ μαχαῖρι ὑψωμένον, μὲ μιὰ φλόγα στὰ μάτια τῆς, τὰ θολωμένα ἀπὸ τὰ χρόνια, ἀπὸ τὸ κτηνώδες καθημερινὸν μεθῦσι.

— Ἄ, τώρα νὰ ἰδοῦμε ποιὸς λέει κλέφτη τὸ παιδί μου!

Ἄλλ' ὁ Μιχάλης, ὁ ἀρχιτελώνης, τῆς ἄρπαξε τὸ χέρι νὰ τὴν ἀφοπλίσει.

Μανιώδης ἐμάχετο, ἔδιδε γροθιές, ἐκτυποῦσε μὲ τὰ πόδια. Τὴν ἔσυραν. Τὴν σκουντοῦσαν. Ὁ Κουίλλιανὸς τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν ἔρριξεν ἔξω. Καὶ ἔκλεισαν τὴν θύρα· κ' ἐτραβήξαν τὸν σύρτη.

Ἐφάνηκε καὶ πάλιν πίσω ἀπὸ τὰ πρασινωπὰ γυαλιὰ τοῦ παραθύρου — καὶ δείχνει τὴ γροθιά τῆς καὶ οὐρλιάζει...

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ κλονιζομένη.

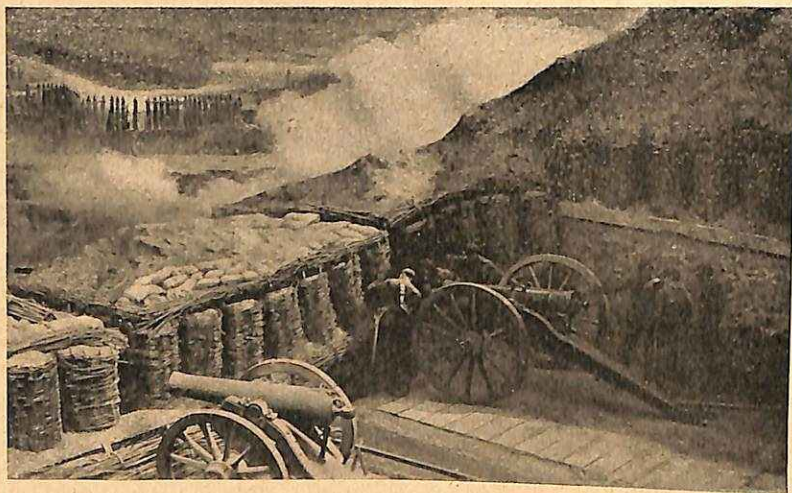
Ἐβρεχε δυνατά...

Δὲν ἔπαυεν ἡ βροχὴ αὐτή, σάν χείμαρρος, ποῦ ἐσκέπαζε τὴν μεγαγχολικὴν πεδιάδα, τὸν ξερόκαμπο, τὴν μανιώδη θάλασσαν ἐκεῖ κάτω...

Καὶ εἰς ὅλην τὴν παραλίαν ἐβούιζε ὁ δυτικὸς ἄνεμος μὲ λύσσαν, καὶ παρέσυρε τὰ σύννεφα, κ' ἐκτυποῦσε τὰ κύματα, κ' ἐκτυποῦσε τῆς χαμηλὲς καλύβες, ζαρωμένες ἀπὸ τὸν φόβον τοὺς ἐπάνω στὴ γῆ.

Καιρὸς γιὰ τὸ καπηλειό.

Μετάφρ. Κ. Μ

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Τρισεύγενη, δράμα σὲ τέσσερα μέρη,
ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

Ο κ. Κωστῆς Παλαμᾶς ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ κορυφαῖος μεταξὺ τῶν ζώντων ἑλλήνων ποιητῶν. Ὄταν, πρὸ τινων ἐτῶν, τὸ παλαιὸν «Ἄστυ» τὸ ὁποῖον ἦτο τότε τὸ «Νέον», — ἔκαμε ψηφοφορίαν πρὸς ἀνακήρυξιν «πρίγκιπος τῶν ποιητῶν», ὁ κ. Παλαμᾶς συνεκέντρωσε τὰς ἐκλεκτοτέρας καὶ τὰς περισσοτέρας ψήφους τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης τῶν συναδέλφων του, τῶν λογίων, δὲν εἶνε ἀμέτοχον καὶ τὸ πολὺ κοινόν, καὶ ἂν τὰ νεώτερα ἔργα τοῦ ποιητοῦ θεωροῦνται, καὶ κατηγοροῦνται μάλιστα, ὡς σκοτεινὰ καὶ ἀκατάληπτα, καὶ ἀπροθύμως ἀναγινώσκονται, ἀλλ' ὁ κ. Παλαμᾶς, εὐτυχῶς, ἔχει καὶ παρελθὸν ἀρκετὰ φωτεινὸν κ' εὐνόητον, ἡ δὲ φήμη του, ἡ αἰρομένη ὁλονὲν εἰς ὕψος διὰ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ὀλίγων, στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀσφαλούς βάσεως τοῦ παρελθόντος τούτου. Ὄταν κάποιος μύστις, νέος ἄνθρωπος μαγευμένος ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν «Πατριδων», τοῦ «Τάφου», τῶν «Ἐκατὸν φωνῶν τῆς λύρας», ἀνακράξῃ μὲ ὅλον τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς νεότητος: «Ἄ, ὁ Παλαμᾶς εἶνε μεγάλος ποιητής!» ὁ βέβηλος, ὁ παλαιός, ἀποκρίνεται «ναί!», διότι καὶ αὐτὸς ἔχει νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ «Ἀγιόκλημα», τὰ «Νεῖα τῆς Γιαγιάς», τὰ «Δῶρα τῆς Ψυχῆς».

Ἔως τώρα ὁ κ. Παλαμᾶς εἶχε γράψῃ ποιήματα, — ἀμέτρητα ποιήματα, — κριτικὰς μελέτας μὲ τὴν ἰδίαν ἀφθονίαν, καὶ δύο-τρία διηγήματα. Πρὸ πολλοῦ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ γράψῃ καὶ δραματικὰ ἔργα, ἀλλὰ μόνον κάποια θεατρικὴ κίνησις, ἐνθαρρυντικὴ, τὸν ἔκαμεν ἐπ' ἐσχάτων νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἦτο πλέον καιρὸς νὰ «ἐκτελέσῃ» μερικὰ σχεδιάσματα. Ὡς κέντρον πρὸς τοιαύτην δημιουργίαν, πρὸς τοιαύτην φερόν τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, πιθανὸν νὰ τῷ ἐχρησίμευσε καὶ ἡ ἴδρυσις τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου μὲ τὰς τόσας τῆς ἐλπίδας, πιθανώτερον ἀκόμη νὰ τὸν ἐκέντησε καὶ ὁ περιφημὸς λόγος τοῦ κ. Χρηστομάνου εἰς τὸ Διονυσιακὸν Θεάτρον: «Σεῖς οἱ ἐπιλεκτοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων

δημιουργῶν, — ἐψαλμωδοῦσε μὲ τὴν ὑποβλητικὴν φωνήν του ὁ μάγος ποιητῆς τῶν «Ὀρφικῶν Ὑμνων» καὶ τῆς «Αὐτοκρατορίας Ἐλισάβετ», — θὰ ποθήσετε καὶ θὰ συντελέσετε τὴν παραγωγὴν ἔργων ὑπερόχου ποιητικῆς συλλήψεως...» Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι τότε ἐκάθησε πρὸ τοῦ γραφείου του ὁ κ. Παλαμᾶς μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀναπτύξῃ εἰς δράμα τὰς γραπτάς ἢ ἀγράφους σημειώσεις του, ὅταν κατεστάλαξαν καὶ διηύγασαν εἰς τὴν ψυχὴν του αἱ ἐντυπώσεις, ὅσαι τοῦ ἐγεννήθησαν ἰσχυραὶ καὶ πολυπληθεῖς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θεατρικῶν ἔργων τοῦ κ. Ψυχάρη, τοῦ «Γουανάνκου» καὶ προπάντων τοῦ «Κυρούλη».

Οὕτως ἐγεννήθη ἡ πρὸ πολλοῦ συλληφθεῖσα «Τρισεύγενη». Εὐκόλα εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἐπροκάλεσεν, ὡς τὸ πρῶτον δραματικὸν ἔργον ποιητοῦ, τόσον φημισμένου. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο θὰ ἐξεδηλόνετο ζωηρότερα τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης, ἂν κάποια ἀτυχὴς παρεξήγησις ἢ μᾶλλον μοιραία δυσκολία δὲν ἐμπόδιζε τὴν «Νέαν Σκηνὴν» νὰ παραστήσῃ τὸ δράμα, πρὶν ἀποσύρῃ ὁ ποιητῆς τὸ χειρόγραφόν του. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς λυπηρᾶς αὐτῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς, (καὶ ἄς ἐγεννήθῃ τόσον πείσμα ἐκατέρωθεν, καὶ ἄς ἐγράψαν ὅσα πειρακτικὰ δὲν ἔπρεπε ποτε νὰ γραφοῦν), εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ «Νέα Σκηνή» δὲν εἶχε τὰ μηχανικὰ μέσα νὰ κατορθώσῃ ἐντὸς μιᾶς ἐσπέρας πέντε ἀλλαγὰς σκηνογραφίας, — τὸ ἀποτέλεσμα, λέγω, εἶνε ὅτι ἡ «Τρισεύγενη» ἀπὸ τὴν διπλὴν ζωὴν κάθε δραματικοῦ ἔργου, ζῇ πρὸς τὸ παρὸν τὴν ζωὴν τοῦ βιβλίου, — ἐνὸς κομποτάτου ἀληθῶς βιβλίου, — καὶ κατὰ συνέπειαν, ἀντὶ νὰ τὴν κρίνω σήμερον ἀσφαλές, εἰς τὴν «Θεατρικὴν Ζωὴν», τὴν κρίνω μὲ ὅλον τὸν δισταγμὸν τὸν ὁποῖον μοῦ προξενεῖ ἐν ἀδοκίμαστον ἔργον, εἰς τὴν «Φιλολογικὴν».

Διότι, εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν ποῦ γεννᾶται φυσικὰ, προκειμένου πάντοτε περὶ ἔργου ἀναμφισβητήτου καὶ ὑπερόχου φιλολογικῆς σφραγίδος, — ἡ «Τρισεύγενη» εἶνε δράμα, — θὰ ἴμουν εἰς θέσιν νᾶπαντήσω διὰ τῶν πραγμά-

των, διὰ τῶν ἐντυπώσεων τῆς παραστάσεως, ἐνῶ τώρα εἶμαι ὑποχρεωμένος νάπαντήσω διὰ συλλογισμῶν. Ὁ κ. Παλαμᾶς φρονεῖ ὅτι τὸ ἔργον του εἶνε διὰ τὸ θέατρον καὶ τὸ λέγει εἰς τὸν πρόλογόν του ρητῶς: «Τὸ δράμα τοῦτο δὲν ἔγινε μὲ τὸ μονάκριβο σκοπὸ νὰ παρασταθῇ. Ὅμως μήτε ποῦ τὸ κρίνω ἀταίριαστο γιὰ τὴ σκηνή». Ἀλλὰ τοῦτο βέβαια δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα. . . ἀρκεῖ ἀπλῶς διὰ νὰ δώσῃ εἰς ἓνα κριτικὸν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἐξετάσῃ. Ἐκτὸς τούτου, ὁ ἴδιος κ. Παλαμᾶς, εἰς τὴν ἀπάντησίν του πρὸς τὸν κ. Χρηστομάνον, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ «Τρισεύγενη» ἐπαίχθη ἤδη εἰς τὸ φανταστικὸν τοῦ θεάτρον, καὶ ὁ ποιητὴς εἶδεν ὅτι ἐπέτυχεν κ' ἐχειροκροτήθη. Ἄν ὁ κ. Παλαμᾶς δὲν ἐβάπτιζε τὴν «Τρισεύγενην» δράμα, καὶ ἂν δὲν ἐδίδε δημοσίᾳ τὰς ἀνωτέρω διαβεβαιώσεις, ἡμποροῦσε κανεὶς νὰ θεωρήσῃ τὸ ἔργον του εὐθὺς ἕξ ἀρχῆς ὡς διαλογικὸν ποιήμα, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν γράφονται διὰ νὰ παρασταθῶν οὔτε εἰς πραγματικὸν οὔτε κἂν εἰς φανταστικὸν θέατρον, — καὶ ζήτημα τότε δὲν θὰ ὑπῆρχε. Τώρα ὅμως ὑπάρχει.

Πεζά, ξηρά καὶ βέβηλα, πρέπει νὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ὑπόθεσιν: Ὁ ποιητὴς μᾶς μεταφέρει εἰς κάποιαν χώραν τῆς Ρούμελης, κοντὰ στὴ θάλασσα, πρὸ σαράντα χρόνων. Ἡ Τρισεύγενη εἶνε κόρη τοῦ Δεντρογαλῆ ἀπὸ τὴν πρώτη του γυναῖκα. Φαίνεται ὅτι ἦτο θαυμασίως ὠραία ἡ μητέρα τῆς Τρισεύγενης, — ὁ Δεντρογαλῆς τὴν εἶχε «ψωνίσῃ» ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, — καὶ κάποιος ξένος καλλιτέχνης, ὁ ὁποῖος εἶχε διαμεῖνῃ ἄλλοτε ἐκεῖ, αὐτὴν ἐπῆρεν ὡς πρότυπον διὰ νὰ πλάσῃ τὴν «γοργόνα» τῆς βρύσης, τὴν ὁποίαν ἐχάρισεν εἰς τὸν τόπον. Ἡ γοργόνα αὕτη, ἡ καλλίτερα ὅλη ἡ βρύση μὲ τὴν γοργόναν ἀπὸ πάνω, εἰς τὸ δράμα συμβολίζει τὴν Τρισεύγενην. Ρίχνουν πέτρες καὶ πιστολιές καὶ σακατεύουν τὸ πανεύμορφον ἄγαλμα οἱ μεθυσμένοι πανηγυριῶτες, καὶ ὅμως τὸ φοβοῦνται, τὸ θαυμάζουν καὶ τὸ λατρεύουν. . . Ὁμοίως καὶ τὴν Τρισεύγενην τὴν πληγώνουν μὲ τὴν καταλαλιάν, μὲ τὴν κακογλωσσίαν των, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀλλὰ τὴν προσκυνοῦν, τὴν ἐρωτεύονται, τὴν λιβανίζουν. Ἡ κόρη ἔχει κληρονομίην ἀπὸ τὴν μητέρα της ὅλα τὰ σωματικὰ χαρίσματα ποῦ ἐνέπνευσαν τὸν καλλιτέχνην, τελειοποιημένα: ἀλλὰ μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ μίαν ψυχὴν θερμὴν καὶ ἀνυπότακτον, ἓνα χαρακτῆρα ὑπερήφανον καὶ περιφρονητικόν, μίαν διάθεσιν χαροκόπου, μίαν ἐλευθερίαν ἢ ὁποῖα δὲν ταιριάζει καθόλου μὲ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα

τῆς χώρας, καὶ δὲν κάμνει ἄλλο παρὰ νὰ μαγεύῃ διαρκῶς καὶ νὰ σκανδαλίζῃ τοὺς χωριανούς. Δὲν εἶνε βέβαια ὅλοι ὅμοιοι: ἡ Ποθούλα ἔξαφνα, ἡ ἀλαφροῦσκιωτη κόρη, ποῦ βλέπει ὄνειρα καὶ στὸν ὕπνο της καὶ στὸν ξύπνο, λατρεύει τὴν Τρισεύγενην ὡς Παναγίαν καὶ τῆς προσφέρει ὡς καὶ αὐτὰ τὰ σπάνια «διπλὰ γαρύφαλα τῆς φωτιᾶς», ποῦ τὰ εἶχε διὰ τὸ εἰκότισμα. . . Ὁ Νίκaros πάλιν, ὁ θαυμάσιος βιολιτζής, ὁ ὁποῖος πιστεύει μόνον εἰς τὴν Εὐμορφίαν καὶ ὁμιλεῖ ὡς ὁ καλλίτερος μαθητὴς τοῦ Ράσκιν, συντρίβει τὸ βιολί του σ' ἓνα πανηγύρι, καὶ τὸ πετᾷ στὰ πόδια τῆς Τρισεύγενης. Ὁ Κώστας ὁ Μπουρνόβας ὅμως, ὁ τραχὺς ἀγροφύλακας, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ ἄλλος πόλος, καὶ ἔχει τὰς ιδέας τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, καὶ ἀντιπροσωπεύει τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς αὐστηροὺς, — φρονεῖ καὶ κηρύττει ὅτι ἡ Τρισεύγενη εἶνε γιὰ σκότωμα, γιὰ κρέμασμα καὶ γιὰ παλούκωμα. Καὶ ὅταν δὲν εἶνε ἐμπρὸς ἡ ἴδια, διὰ νὰ τοὺς μαγεύῃ, καὶ τοὺς ἀφοπλίζῃ, νὰ τοὺς ἀποστομόνῃ, μὲ τὴν χάριν της, μὲ τὴν ἐξυπνάδα της, μὲ τὴν καλωσύνην της, μὲ τὴν εὐμορφίαν της, — ὅλοι σχεδὸν οἱ χωριανοί, ἀπὸ τὴ μητριὰ της ὡς τὸν πατέρα της, εἶνε μὲ τὴν γνώμην τοῦ Κώστα Μπουρνόβα.

Ἐ, δὲν ἔχουν καὶ τόσον ἄδικον οἱ φρόνιμοι καὶ οἱ αὐστηροί. Φαντασθῆτε ὅτι ἡ Τρισεύγενη εἶνε ἐρωτευμένη. . . καὶ μὲ ποιόν; μὲ τὸν Πέτρον Φλώρη, τὸν καραβοκύρην, ποῦ εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀτύχημα νὰ εἶνε υἱὸς τοῦ μεγαλητέρου, τοῦ ἀσπονδοτέρου ἐχθροῦ τοῦ πατέρα της. Φυσικὰ, ὁ γέρω - Καπουλέτος δὲν θέλει οὔτε νὰ τὸ ἀκούσῃ. Ἀλλὰ ἡ Ἰουλιέτα ἀγαπᾷ χωρὶς τὴν ἄδειά του, καὶ σηκώνεται τὸ χάραγμα, καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ πατρικὸν της, καὶ πηγαίνει στὸ σπίτι τοῦ Πέτρου Φλώρη, καὶ τὸν ἀνταμώνει μυστικά. . . Ἀλήθεια τοῦ φεύγει γοργή, μόνον ἀφοῦ ξεριζώσῃ τὰ λουλούδια τοῦ περιβολιοῦ του, διὰ νὰ τοῦ στεῖλῃ ἄλλα καλλίτερα, καὶ πρὶν προφθάσῃ νὰ τὴν ἀρπάξῃ στὰ χέρια του ὁ Φλώρης «νὰ τὴν ἀπολάβῃ μὴ γιὰ πάντα, μὲ τὰ ὅλα του, ὀλάκαιρη» ἀλλὰ τί ὠφελεῖ! ἡ πρωτὴν ἀπουσία τῆς κόρης ἐφανερώθη, καὶ ὁ Δεντρογαλῆς ἔβαλε τίς φωνές, καὶ ὁ κόσμος ἀναστατώθη, καὶ οἱ γυναῖκες στὴ βρύση κακολογοῦν. . . Ὅταν γυρῇ ἡ Τρισεύγενη, εἰς τὴν ἀρχὴν λέγει ψέμματα, προφασίζεται ἔπειτα ὅμως, εἰς μίαν λέξιν τῆς μητριᾶς της, ἀγριεύει, καὶ μὲ τὴν ὠραίαν παρρησίαν τοῦ χαρακτῆρος της, τὰ ξεσκεπάζει

καὶ τὰ ξεφωνίζει ὅλα: «Τὸν ἀγαπῶ! πεθαίνω γιὰ τὸν Πέτρο Φλώρη!» Ἐτελείωσε, δὲν τὴν χωρεῖ πλέον τὸ πατρικὸν της καὶ τὸ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας ξεπορτίζει ἀπὸ τὸ σπίτι κάποιας γειτόνισσας, ποῦ τὴν ἐπροφύλαττεν ἀπὸ τὴν πατρικὴν ὀργήν, πέρνει μιὰ βαρκούλα, περνᾷ στὸ ἀντικρινὸν ξερονῆσι, — Καραβοστάσι τὸ νομὰ του, — κ' εὐρίσκει τὸν Πέτρο Φλώρη μὲ τὸ καράβι του. Τώρα εἶνε ὅλη δική του. . . Ὁ Φλώρης κατανακᾷ τοὺς τελευταίους δισταγμούς, ποῦ ἐπάλευαν ἀκόμη εἰς τὴν φλογερὴν ψυχὴν του μαζὶ μὲ τὸν ἄγριον, τὸν παρὰ τὸν μοιραῖον αὐτὸν ἔρωτα πρὸς τὴν κόρην τοῦ πατρικοῦ ἐχθροῦ, — καὶ τὴν στεφανώνεται. Ἀπὸ τὸν κρυφὸν ὅμως καὶ βιαστικὸν γάμον ἔλειψε τὸ βιολί τοῦ Νίκaros, καὶ κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Κώστα Μπουρνόβα, «ἓνας πατέρας μὲ τὴν εὐχή του».

Τὴν στεφανώνεται λοιπόν, καὶ φεύγει εὐθὺς μὲ τὸ καράβι του διὰ ταξίδι μακρινόν. Ἡ νεόνυμφη Τρισεύγενη μένει στὸ σπίτι τοῦ ἀνδρός της μόνη. Ὁ Φλώρης δὲν τῆς ἔκαμε τὴν χάριν νὰ τὴν πάρῃ μαζὶ του στὴ θάλασσα, ὅπως τὸ ἠθέλεν ἐκείνη, «φιγούρα ζωντανεμένη» τοῦ καραβιοῦ του: τὴ θέλει τοῦ σπιτιοῦ «νοικοκυρὰ καὶ δέσποινα καὶ ρήγισσα», νὰ κάθεται ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν περιμένῃ. Ὁ ἀδελφικὸς φίλος τοῦ Φλώρη, ὁ Πάνος Τράτας, «μάστορας στὰ καράβια καὶ στὴ ζωή», εἶνε διωρισμένος «ὀδηγητὴς» τῆς Τρισεύγενης, σύμβουλος καὶ φρουρητὴς κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρός της. Ἀλλ' ἡ Τρισεύγενη οὔτε τὸν ἀκούει, οὔτε τὸν λογαριάζει. Ἐννοεῖ καὶ τώρα νὰ ζῇ ὅπως θέλει, νὰ κάμνῃ τοῦ κεφαλιοῦ της, ἐλεύθερη πάντα καὶ ἀνυπότακτη, χωρὶς νὰ τὴν μέλῃ οὔτε διὰ τὸν κόσμον, οὔτε διὰ τὸν Πάνον Τράταν. Ὅσον τὸν κόσμον, οὔτε διὰ τὸν Πάνον Τράταν. Ὅσον τὸν ἀνδρα της, διαφέρει αὐτὸς εἶνε ἄλλος ἀνθρώπος, νομίζει αὐτὸς τὴν ἐννοεῖ, αὐτὸς δὲν θὰ τὴν παρεξηγήσῃ ποτέ. . . Καὶ εἰς τὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας τῆς Μοναστηριώτισσας, ἡ Τρισεύγενη λαμπροστολίζεται καὶ πηγαίνει, καὶ χορεύει, καὶ τραγουδεῖ, καὶ μεθ' αὐτὸν τὸν κόσμον μὲ τὴν μέθην της καὶ μὲ τὴν νεραϊδικὴν εὐμορφίαν της. Ὁ νέος Κάραλης εἶνε ἐχθρὸς τοῦ ἀνδρός της καὶ ὅμως δὲν διστάζει νὰ χορέψῃ μαζὶ του, καὶ τὸ χειρότερον, νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τὸν ἴδιον δύο ἑκατοστάρικα, τὰ ὁποῖα ἠθέλε διὰ τὰς ἀγαθοεργίας της. Αὐτὸ καταντᾷ σκάνδαλον. ὁ Πάνος Τράτας φεύγει ἀπὸ τὸ πανηγύρι θυμωμένος, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν τῆς κάμνει σκηνὴν δυνατὴν εἰς τὸ σπίτι της. Εἶνε ἀκριβῶς τὸ μέτρος τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον ἐπρωτοδημοσι-

εύθη εἰς τὰ «Παναθήναια», καὶ οἱ ἀναγνώσται μας θὰ ἐνθυμούνται μὲ πόσῃ περιφρόνησιν ἀποπέρνει τὸν «ὀδηγητὴν» ἡ Τρισεύγενη, καὶ πῶς εἰς τὸ πείσμα του ἀποφασίζει νὰ ὑπάγῃ ἀκόμη καὶ εἰς τὸν γάμον τοῦ Κάραλη, ὅπου ὁ ἴδιος πρὸ ὀλίγου τὴν εἶχε προσκαλέσῃ.

Ὅλ' αὐτὰ πηγαίνουν ἐπ' αὐτὰ τοῦ ἀνδρός της. Τοῦ τα γράφει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πάνος Τράτας: «Ἐλα!» Καὶ ὁ δυστυχισμένος Πέτρος Φλώρης ἀφίνει τὸ καράβι του καὶ τὴ δουλειά του στὴ μέση, θαλασσοπνίγεται μ' ἓνα ψαροκάϊκο, καὶ γυρίζει στὸ χωριὸν τοῦ σὴν τρελλός. Ὁ πρῶτος ποῦ συναντᾷ εἶνε ὁ Κάραλης: τοῦ μετρᾷ τὰ δύο ἑκατοστάρικα, διὰ νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του, τοῦ μετρᾷ ἀκόμη κ' ἓνα χτύπο κατακέφαλα μὲ τὴν γροθιά του, ποῦ τὸν ἀφίνει μισόνεκρον. Ἐπειτα τρέχει στὸ σπίτι του. Ἡ Τρισεύγενη γονατίζει ἐμπρὸς του καὶ τοῦ τ' ἀρνεῖται ὅλα: «Ψέματα! ψέματα! μὲ κατατρέχουν! — Ψέματα ὁ Κάραλης; ψέματα ὁ Πάνος ὁ Τράτας; — Ψέματα ὅλοι, ὅλοι εἶνε ὀχτροί μου καὶ μοῦ θέλουνε τὸ κακὸ μου! — Δὲν πήγες στὸ πανηγύρι; — Ὁχι, δὲν πήγα. — Δὲ χόρεψες μὲ τὸν Κάραλη; — Δὲ χόρεψα. — Στὸ γάμο δὲν ἦσουν αὐτοῦ Κάραλη; — Ὁχι, Πέτρο Φλώρη! — Δὲν εἶς ἐσὺ ποῦ δανείστηκες ἀπὸ τὸν Κάραλη μετρητά; — Δὲ δανείστηκα. — Βρὲ δὲν εἶν' αὕτη ἡ ὑπογραφή σου; (καὶ τῆς βάζει τὸ χρεωστικὸν στὰ μάτια της). — Ὁχι, δὲν εἶν' ἡ ὑπογραφή μου: τὸ χαρτὶ εἶνε ψεύτικο!»

Εἰς τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἡ Τρισεύγενη ἀνέκαθεν ἔλεγε ψεύματα. Ἦτον ἡ μόνη ἀδυναμία, ἡ μόνη ἀνωμαλία τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀνοικτοῦ χαρακτῆρος της. Αὐτὰ τὰ τελευταῖα, τὰ μεγαλῆτερα, τὴν ἔκαμε νὰ τὰ εἰπῇ, ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην, ὁ φόβος της μήπως ἠθέλε χάσῃ τὸν Πέτρον Φλώρη. Ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε τίποτε μὲ τὰ ψεύματα, ὅπως δὲν θὰ κατώρθωνε τίποτε καὶ μὲ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Πέτρος Φλώρης, ἀλλοίμονόν της, εἶνε καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἐκείνων ποῦ παρεξηγοῦν. . . Καὶ καθὼς ἀκούει τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα ψεύματα, τρόμου ἀνατριχίλα τὸν περιζώνει. Νομίζει ὅτι εὐρίσκεται στὰ χέρια τοῦ πλέον ἀσπόνδου ἐχθροῦ του, ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ ὅχι πιά μὲ γυναῖκα, ἀλλὰ μὲ στοιχειό, μὲ ζωτικόν, μὲ δαίμονα. Καὶ κινᾷ νὰ φύγῃ, νὰ γλυτώσῃ. Εἰς μάτην προσπαθεῖ ἡ Τρισεύγενη νὰ τὸν κρατήσῃ, καὶ χύνεται ἀπάνω του, καὶ τὸν τραβᾷ καὶ τοῦ φωνάζει. «Μὴ μου φύγῃς! . . . θὰ γίνῃ μεγάλο κακὸ!» Ὁ Πέτρος Φλώρης φεύγει. . . Καὶ ἡ Τρισεύγενη πέρνει φαρμάκι — καὶ πεθαίνει. Δὲν εἶνε δι' αὐτὴν ὁ

Ὁ γηραιὸς σύλλογός μας διετῆρει ἀκόμη μίαν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν, ἀπὸ τῆς τελευταίας ὁμιλίας του πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν.

Τοὺς ὀλίγους ἴσως νὰ τοὺς ἔσυρην ἡ ἀνάμνησις ἐκείνη.

— Ὁ πατὴρ τοῦ ἑλληνικοῦ διηγήματος, ὅταν ὁμιλῇ, πρέπει νὰ τρέξουν ὅλοι νὰ τὸν ἀκούσουν.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ κ. Βικέλας εἶναι πατὴρ καὶ ἄλλου παιδιοῦ. Ἐγεννήθη καὶ ἐμεγάλωσεν εἰς τὰς φιλοσόφους χεῖρας του ὁ Σύλλογος τῶν ὠφελίμων βιβλίων τὰ κεραμόχροα τεύχη συνέναιξαν καὶ διεσκέδασαν καὶ ὠφέλυσαν μικροὺς καὶ μεγάλους καὶ ἔκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ κ. Βικέλα δὲν εἶναι μόνον εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἀναγνωστῶν του, ἀλλὰ εἰσδύει παντοῦ, καὶ αἱ εὐλογίαι, αἱ ὁποῖαι λιβανίζουν τὴν προσφιλεῖν πριγκίπισσάν μας, περιβάλλουν καὶ τὴν σεβασμίαν κεφαλὴν τοῦ πατρὸς τῶν δύο μεγάλων τέκνων.

Διηρωτώμην χθές, ἐνῶ ἡ αἴθουσα τοῦ συλλόγου μας ἦ συνήθως κενὴ ἦτο πλήρης μέχρις ἀσφυξίας, διηρωτώμην, ἐνῶ ἐκ τῆς πίεσεως καὶ τοῦ συνωστισμοῦ ἐθραύοντο οἱ ὑελοπίνακες τῆς εἰσόδου.

— Ἀδέλφια, γὰρ ποιοὺς ἔρχεσθε;

Ὁ σεβαστὸς φίλος μου δὲν θὰ θυμώσῃ τ' ὄνομά του ἔμεινε πλέον ἐδῶ: ὁ πατέρας τοῦ συλλόγου.

Ναί, ὁ πατέρας καὶ τί εἶπε ὁ πατέρας αὐτός;

Ὁ πατέρας τοῦ συλλόγου μὲ τὴν ὁμιλίαν του, μᾶς ἐφάνερωσεν ὅτι, ἂν θέλῃ νὰ διδάξῃ τὸν λαὸν νὰ διαβάξῃ χρήσιμα πράγματα, θέλει ὅμως — πολὺ τὸ θέλει αὐτὸ — μάλιστα ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἐπεσκέφθη τὴν Σουηδίαν — καὶ αἱ χεῖρες νὰ ἐργάζωνται ἀντικείμενα χρήσιμα.

Καὶ ἐταξιδεύσαμεν μαζί του εἰς τὴν Σουηδίαν, παρηκολουθήσαμεν τὸ Σλόιτ: τὴν χειροτεχνίαν εἰς τὴν πρότυπον σχολὴν τῆς Ναίκ. Συνεφάγαμεν μὲ τὰς μαγειρίσσας τῆς σχολῆς, αἱ ὁποῖαι πλέον ἐξέμαθον τὸ χρησιμώτατον τοῦτο ἐργόχειρον, καὶ εἶδομεν τὰς σημαίας τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀδελφουμένας, ἠκούσαμεν τὸν ἑλληνικὸν ὕμνον ἀπὸ σουηδικὰ χεῖλη καὶ παρεδέχθημεν ὅτι αἱ τιμαὶ αὐταὶ ἔγιναν διὰ τοὺς Ἕλληνας, διὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ αὐτὸ ὑπερήφανοι τὸ παρεδέχθημεν, ἀλλ' ἐπίσης ὑπερήφανοι παρεδέχθημεν ὅτι ἀπενεμήθησαν καὶ εἰς τὸν εὐγενῆ ἀντιπρόσωπόν της, ὅστις γνωρίζει καὶ τὸ μέγα μυστικὸν τῶν μεγάλων κατακτητῶν, νὰ κατακτᾷ καρδίας: νὰ κατακτᾷ ὅλους ὅσοι

τὸν πλησιάζουν, καὶ ... πρὸ πάντων κυρίας.

Τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον ἐπλουτίσθη διὰ μεираκίου ἐξόχου τέχνης.

Ἡ μικρὰ διπλοῖς του πορποῦται ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἡ ἀπλότης καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ ζωὴ, τὰ ὁποῖα τὸ χαρακτηρίζουν, ἀναδεικνύουν τὸ ἔργον ἐποχῆς ἀκμῆς.

Διὰ νεανίαν ἀθλητὴν ὀρεγάλκινον, ὁ κ. Σῶχος ἐξέφρασεν ἐπιφυλακτικῶς τὴν γνώμην, ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ γλύπτου τοῦ ἐφήβου τῶν Ἀντικυθέρων.

Ἡ αὐτὴ πλαστικὴ τελειότης, ἡ αὐτὴ ἥρεμος καλλονή.

Τοῦ μεираκίου θὰ σᾶς στείλω προσεχῶς φωτογραφικὸν ἀντίγραφον.

Καὶ τώρα ποῦ ἔκλεισαν τὰ tennis ἄς ὁμιλήσω καὶ δι' αὐτά.

Μάλιστα, ἐπῆραμεν αὐτὸ τὸ ὥραϊον παιχνίδι τοῦ υπαίθρου, τὸ ἀγγλικόν.

Παρ' ὀλίγον νὰ νομίσω ὅτι μᾶς κατέκτησεν ἡ ἀγγλικὴ ἀπλότης. Ἄλλ' ὄχι: κάθε ἄλλο. Προκοῦσται ἡμεῖς τὸ ὑπεβάλαμεν εἰς τοὺς νόμους μας.

Καὶ ἔγινε τὸ πτωχὸν υπαίθριον παιχνίδι συνέχεια τῶν ἀπογευματινῶν τοῦ χειμῶνος.

Βαρεῖα πολυτέλεια, βαρεῖα φλυαρία, πολυφαγία κατόπιν καὶ βολαὶ ἄσκοποι.

Ἄλλ' ἂν δὲν βάλλουν ἀκόμη αἱ παίκτηί μας καλῶς, περιβάλλονται ὡς ἐξαίρετοι τεννίσται.

Τὸ λέγω μὲ πόνον. Ἀπὸ τὴν Ἀγγλομανίαν, ἡ ὁποία ὑπεσκέλισε τὴν Γαλλομανίαν, περιμένω εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα: ἀλλ' ἂν καμμιὰ φορὰ τύχῃ νὰ μᾶς πιάσῃ καὶ Ἑλληνομία, περιμένω τὰ εὐεργετικώτατα.

Φαντασθῆτε νὰ βγῇ μόδα: νὰ μιλοῦν Ἕλληνικά, νὰ φρονοῦν Ἕλληνικά, ν' ἀνατρέφουν Ἕλληνίδες τὰ παιδιά μας, νὰ βγῇ μόδα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν χρυσὴν ἀπλότητά μας, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν μας, νὰ βγῇ μόδα αἱ μεγάλαι κυρίαι νὰ κυττάζουν τὸ σπῆτι των, κλαίω... εἰς τὸ ὄνειρον αὐτό... καὶ εἶμαι ἔτοιμη ἐγὼ ἡ τόσον ὀπισθοδρομικὴ σ' αὐτά, νὰ ἐκδώσω... περιοδικὸν συρμοῦ. Ἐγγράφεσθε; Διεύθυνσις

ΘΡΑΚΟΠΟΥΛΑ

Πόλις 20 Σεπτεμβρίου.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ὁ ὑπαξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ ποῦ ἐξήφουλησαν μίαν ἀπὸ τὰς τελευταίας νύκτας ἐναντίον κυρίας ταγματάρχου, ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ταγματάρχου, ἐναντίον ἑνὸς κατὰφθάντος ἀνθυπολοχαγοῦ, ἐναντίον τοῦ σύμπαντος, δικαιολογούνται διὰ τὴν πράξιν των.

« Ἦσαν μεθυμένοι ».

Ἀλλὰ τί εἶνε ἐπὶ τέλους αὐτὴ ἡ δικαιολογία τῆς μέθης ἡ ὁποία σκορπίζει συγχωρόν; Εἰς τοὺς χάρτια ὑπὸ τὸν ἑλληνικὸν οὐρανόν; Εἰς τοὺς στρατοὺς τοῦ κόσμου ἡ μέθη δὲν εἶνε καὶ μεγάλον ἐλαφρυντικόν. Πεντακόσιοι Ἄγγλοι νῆαυται πέρυσιν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ναυπλίου, ἐκυλίσθησαν ἀπὸ τὴν μύραν. Ἡ μέθη εἶχε φθάσει μέχρι ξευγυμωμάτων καὶ ἀσχημιῶν. Αἰφνιδίως ἕνας ἀξιωματικὸς ἐνεφανίσθη μέσα εἰς τὸν σωρὸν τῶν κυλιόμενων νηυσὶν καὶ ἐξεφώνησεν ἕνα πρόσταγμα. Μετὰ τρία λεπτά εἶχαν κατορθώσει νὰ σηκωθοῦν ὅλοι, νὰ στερεωθοῦν εἰς τὰ πόδια των καὶ νὰ πέσουν μέσα εἰς τὰς λέμβους. Οἱ στραβοί, οἱ παραλυμένοι ἀπὸ τὴν μέθην, εἶδαν τὸν ἀνώτερον. Ἐκινήθησαν, ἐξεμήθησαν μὲ μίαν λέξιν, ἀφρυνίσασαν μέσα των καὶ ποῦ δὲν ἀποκοιμᾶται μὲ κανὲν οἰνόπνευμα, ἕνα μόνον ὄντοτης ποῦ εἶχεν ἀπομείνει, τὴν πειθαρχίαν. Οἱ γεννάδαι τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, θὰ εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ ἀναγνωρίσουν τὰ γαλόνια τοῦ ταγματάρχου, ἀφοῦ εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ σύρουν τὰ σπαθιά καὶ νὰ ξιφομαχοῦν μαζί του. Ἀλλὰ μολονότι εἶνε ὑπαξιωματικοὶ τοῦ καιροῦ μας, φαίνεται ὅτι μέσα τῶν ἐκκληροδοτήθῃ ὁ περιβόητος ὑπαξιωματικισμὸς τῆς παρελθούσης εἰκοσιπενταετίας, τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ νὰ γίνῃ κανὴς ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ μέσα ὑπαξιωματικός, τῆς ἐποχῆς ποῦ ὁ λοχίας ἢ ὁ δεκανέας ἦτο ἕνα ὄν ἀπὸ τὰ τρομερώτερα τοῦ κόσμου, διεκδικοῦν μὲ τοὺς συγχρόνους κουτσάβηδες ὅλας τὰς καρδίας τῶν δουλικῶν τὰς χοροπηδῶσας ὑπὸ εὐτόρνους κόλπους διὰ τὸ κλαγγάζον σπαθί.

Εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, οἱ ἀστυφύλακες εὐρήκαν πέρυσιν ἕνα κουρελιασμένον γερόντιον, ἕως 70 ἐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶχε πέσει κάτω καὶ ἐψυχορράγει εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ὅταν ἐδοκίμασαν νὰ τὸν πάρουν ἐπὶ προχείρου φορείου εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τὸ γερόντιον ἀνοίξε τοὺς ὕγρους

ὀφθαλμούς του ἀστράπτοντας διὰ τελευταίαν φορὰν, καὶ εἶπε δυνατά.

— Παιδιά νὰ τὸ ξέρετε. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀλιφραντῆς, λοχίας τοῦ ἱππικοῦ, ποῦ ἔκαμα εἰς τὰ 65 τὸ μεγάλο κανγὰ στὰ χασάπικα!

Καὶ ἀπέθανε μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ νοσοκομείου. Εἰς τὸ τρισάθλιον ἐκεῖνο πτώμα ἀνεγνωρίσθη ὁ ταραχωδέστερος ὑπαξιωματικὸς τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς, κάποιος δὲ παλαιὸς ψαρᾶς τῆς ἀγορᾶς, ἔδωκε καὶ τὴν πληροφορίαν ὅτι αὐτὸς ἐμονομάχησεν ἕνα τέταρτον τῆς ὥρας μὲ τὸν Ράλλον, τὸν τρομερόν κούτσαβον τῆς ἐποχῆς του καὶ τὸ φόβητρον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἦτο μία φρικαλέα ἀψιμαχία, σπαθὶ μὲ στόκον, ἐνώπιον κόσμου θεωμένου.

Ἀπὸ ἕνα ἐπάγγελμα σπαθοφόρον ἢ παράδοσις εἶνε, βλέπετε, πολὺ δύσκολον νὰ φύγῃ. Σήμερον ὁ λοχίας εἶνε ἥρεμον ἀρνί, ἕνας ἄνθρωπος ποῦ μόνον φωνάζει εἰς τὸν στρατῶνα, διαβάσει τὸν κανονισμόν, ὀνειροπολεῖ νὰ γράψῃ τὴν καθαρεύουσάν, καὶ τοῦ πατοῦμεν τὴν φτέρναν εἰς τὸν περίπατον, χωρὶς νὰ θεωρήσῃ τὸ πρᾶγμα τρομερόν. Ὁ δεκανέας ὁ σημερινὸς δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο ἀπὸ παιδάριον ποῦ ἐρωτεύεται δειλῶς, ὅπως οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν μέσα εἰς τὴν εἰρήνην αὐτὴν οἱ ὑπαξιωματικοὶ ποῦ διέσωσαν τοὺς πατέρας βωμοὺς τοῦ σπαθουράτου ὑπαξιωματισμοῦ καὶ τοὺς μετέφερον σώους εἰς τὴν νέαν ἐποχὴν.

Ὁ μακαρίτης Βυζάντιος τῆς « Νέας Ἡμέρας » διηγείτο ὅτι ἐπὶ 30 χρόνια εἰς τὴν Τεργέστην δὲν εἶδεν ἕνα στρατιωτικὸν μεθυμένον. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Βάχχος ἔχει γίνῃ ὑπαξιωματικός. Ἄλλ' ἔχω τὴν ιδέαν ὅτι μάλλον εἰς τὸ σῶμα τοῦ μηχανικοῦ κατετάχθη. Τί ἔχουν οἱ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ μηχανικοῦ καὶ εἶνε οἱ ζωηρότεροι; Τὴν γκέταν! Αὐτὸ τὸ ἄσπρο γάντι τῶν ἀστραγάλων εἶνε ὁ κακὸς δαίμων. Ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸ νταηλίκι τῆς γκέτας, ἀκονίζεται τὸ σπαθί. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἡ μέθη θὰ δικαιολογήσῃ τοὺς προχθεσινούς γεννάδας τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, ἀλλ' ὁ ἐντελὴς μεθυμένος, ὁ ἐντελὴς στραβός, ὁ ἐντελὴς στρουπὶ μέσα εἰς τὸ ἐλεεινὸν αὐτὸ ἐπιπόδιον εἶνε ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἡ ὁποία τοὺς ἔδωκε τὸ σπαθί, ἔκτος ὑπηρεσίας, διὰ νὰ κυποῦν τὸν ταγματάρχην.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝ ἐν μεταφράσει ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κ. Κρουμπάχερ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Παναθηναίων» περὶ τῆς γλωσσικῆς μας ἐρευνῆς, τῆς ὁποίας τὸ συμπέρασμα, ὑπὸ τοῦ συνεργάτου μας κ. Νιρβάνα, ἐδώσαμεν εἰς τὸ διπλὸν τεύχος τοῦ Ἰουλίου. Ὁ σοφὸς καθηγητὴς δὲν διστάζει νὰ ταχθῇ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐλευθέρως μικτῆς. Θέλει μόνον — καὶ αὕτη εἶνε ἡ ἀρχὴ μας καὶ ἡ φυσικὴ τάσις τῆς γλώσσης καὶ καθὲ γλώσσης — νὰ πλησιάσῃ ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ζωὴν. Ἡ γνώμη τοῦ γερομανοῦ βυζαντινολόγου εἶναι ἀξία ἀναγραφῆς εἰς τὰ «Παναθηναία» εἰς τὰς σελίδας τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύσαμεν τὰς γνώμας τῶν ἐλλήνων λογίων. Εἶναι μία εὐτυχὴς κατακλείς τῆς ἐρευνῆς μας, καὶ νομίζομεν ὅτι θὰ ἔχωμεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀδειαν τοῦ κ. Κ. Κρουμπάχερ δημοσιεύοντες τὸ γράμμα του εἰς τὴν στήλην αὐτὴν τῆς φιλολογικῆς ζωῆς.

Δι' ὑπογραμμισμέναι λέξεις εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Κρουμπάχερ εἶναι γραμμέναι ἑλληνιστί. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή:

Ἀξιότιμε Κύριε,

Οφείλω εὐλικρινῶς νὰ σὰς συγχαρῶ διὰ τὴν ἔρευναν τῶν «Παναθηναίων» περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ διὰ τὸ ὁρατὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα· πρὸ πάντων διὰ τὰς ἐξόχους παρατηρήσεις τοῦ κ. Νιρβάνα αἱ ὁποῖαι διακρίνονται διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν μετριοπάθειάν των. Οὕτω ἀσφαλῶς θὰ κερδήσῃ τὸ ζήτημα καὶ θὰ ἐπικρατήσουν λογικώτεραι σκέψεις περὶ τοῦ ἀδυνάτου τοῦ πρότερον ἐν χρήσει καθαρευουσιastic. Τελείως δὲν δύναται ἢ ἐν χρήσει γλῶσσα ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς σχολαστικὸς τύπους καὶ λέξεις καὶ εἰς τοῦτο συμφωνῶν πληρέστατα μαζί σας καθὼς συχνὰ τὸ ἐτόνισα εἰς τὴν μελέτην μου. Ἀλλὰ πρέπει νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια — καὶ εἰς τοῦτο θὰ συμφωνήσετε καὶ σεις — διὰ νὰ πλησιάσῃ ἡ ἐλευθέρως μικτὴ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον πρὸς τὴν ζωὴν καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν νὰ πλουτισθῇ.

Ὅταν εἰς κανὲν ἐλληνικὸν σχολεῖον δὲν θὰ διδάσκειται πλέον ὅτι ἡ σημερινὴ ἡλιθία γλῶσσα εἶναι μι-ξοβάρβαρος, ὅτι αἱ νῆαι λέξεις καθὼς νερό κλπ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς δουλείας καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξοβελισθῶν, ὅτι καλλίτερον εἶναι νὰ γίνεταί χρησις τῶν: λέγονται, πατήρ, γυνή, ἀντί λέγονται, πατέρας, γυναῖκα κτλ. τότε ἡ νεοελληνικὴ γραφομένη γλῶσσα θ' ἀναθάλλῃ μὲ ὀρμὴν ὅπως ἀγρὸς ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὸν πιέζοντα καὶ ἐμποδίζοντα αὐτὸν πάγον.

Εἰς τὴν ἀτελευτήρωσιν αὐτὴν δηλ. εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰς ρηθείας προλήψεις συμβάλλετε οὐσιωδῶς καὶ τοῦτο εἶναι ἐξόχος ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν παρέχει τὸ περιοδικὸν σας. Κάθε φίλος τῆς ἑλλάδος πρέπει ἀπὸ καρδίας νὰ σὰς συγχαρῇ.

Μεθ' ἐπολήψεως

Κ. ΚΡΟΥΜΠΑΧΕΡ.

Εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» ἐδημοσιεύθη κριτικὴ περὶ τῶν «Διηγημάτων» τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου. Εἶνε ἀνυπόγραφος, ἀλλ' εὐκόλως ἀναγνωρίζεται κανεὶς τὴν πένναν. τὴν εὐλαχρύνειαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ κ. Γαβριηλίδου. Ἀφοῦ ἀναλύει διὰ μακρῶν τὸν «Ἔρωτα» Ἐσταυρωμένον, τὸν ὁποῖον χαρακτηρίζει ὡς διήγημα κατὰ περισσώτερον ἀπὸ δραματικόν, τείνον πρὸς τὸ κλασσικόν, τοῦτέστι πρὸς τὸ τέλειον, ὁ κριτικὸς ἐπι-λέγει:

«Ἡ ζωὴ τῶν διηγημάτων τούτων καὶ ἡ ψυχὴ καὶ

τὸ χρῶμα καὶ ὁ ἀνθός, ὅλα ξαυνθινά. Ὅ,τι ὁ Μωραϊτίδης καὶ ὁ Παπαδιαμάντης διὰ τὴν Σκιάθου, καὶ ὁ Καρκαβίτσας γιὰ μερικὰ μέρη τοῦ Μωρητῆ, καὶ ὁ Παλαμᾶς γιὰ τὸ Μεσολόγγι, ὁ Ξενοπούλος διὰ τὴν Ζάκυνθο. Τὰ διηγήματά του σὰ λευκόχρυσά μαντολάτα ἀπὸ τὸ ὑπέρυπνο νησί. Τὸ μεγαλεῖτερον προτέρημα τοῦ Ξενοπούλου νομίζομεν ὅτι εἶνε αὐτό. Ἄν τοῦ βγάλῃς μιὰ ἐλαφρὰ λοξίτσα περὶ ἀταβισμού καὶ κληρονομικότητος, ποῦ πιθανὸν νὰ τοῦ τὰ κόλλησεν ὁ Ἰψεν, πιθανὸν καὶ ὄχι, πουνθενά ἄλλου δὲν ἐννοεῖ νὰ κάμῃ τὸν μεγαλοφυῆ. Ἔτσι δὲν γίνεται γελοῖος, οὔτε ἀηδής, οὔτε ἀνυπόφορος, ὅπως ἄλλοι. Οὔτε κλέβει, οὔτε ἀντιγράφει, οὔτε ποζάρει, οὔτε στηρίζεται ἐν κεφαλῇ του ἐπὶ τοῦ λιχανοῦ. Ἐτσι γράφει στίχους ὁ Δροσίνης, ἔτσι συνθέτει διηγήματα ὁ Ξενοπούλος. Καὶ ἔτσι εἶναι τὰ διηγήματά του γλυκὰ, χιονόχρυσά μαντολάτα.

Καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐφημερίδας ἐδημοσιεύθησαν κρίσεις πολὺ εὐμενεῖς, ἰδίως περὶ τοῦ «Ἐσταυρωμένου Ἐρωτος». Περὶ τοῦ βιβλίου θὰ γράψῃ εἰς τὰ «Παναθηναία» ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας προσεχῶς.

Εἰς τὸ τελευταῖον τεύχος τῆς Revue des Études grecques ὁ κ. Hauvette γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ, ὁμιλεῖ περὶ τῶν τριῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἔτυχον ἐφέτος τοῦ ζωγραφικοῦ καὶ ζωπαιῖδος βραβείου. Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι: τὰ Ἀκαδημεικὰ Ἀναγνώσματα ἐλληνικῆ, λατινικῆ καὶ ἰνδικῆ γραμματικῇ τοῦ κ. Γ. Χατζηδάκη ἡ γαλλικὴ μετάφρασις τῆς Ὁρασείας τοῦ Αἰσχύλου ὑπὸ Paul Mazon καὶ ὁ Βυζαντινὸς οἶκος τοῦ Général de Beylié.

Τῶν Ἀκαδημεικῶν ἀναγνωσμάτων ἐξεδόθη ἤδη ὁ πρῶτος τόμος ὑπὸ τῆς Βιβλιοθήκης Μαρσαλῆ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖου καὶ ἐβραβεύθη τὸ ἔργον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχουσα ὑπ' ὅψιν τὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Χατζηδάκη εἰς τὸ θέμα τοῦτο, δὲν ἐδίστασε νὰ βραβεύσῃ τὸ ἔργον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὶν ἀκόμη ἐκδοθῶν οἱ ἐπόμενοι τόμοι. Εἰς τὸν ἐκδοθέντα τόμον γίνεται πολὺς λόγος περὶ τῆς σημερινῆς προφορᾶς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν. Ὁ κ. Χατζηδάκης ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐξελιζέως αὐτῆς ἀνὰ μέσον τῶν αἰώνων. Ἡ μόνη ἐπιφύλαξις τοῦ κ. Ὁβέρτ εἶναι ἡ ἐπιδρασίς τινος ὁποῖαν ἀποδίδει ὁ κ. Χατζηδάκης εἰς τὰ πολιτικὰ γεγονότα τοῦ 15ου αἰῶνος, τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πρὸς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἑρασμικῆς προφορᾶς ἐν τῇ Δύσει. Ὁ κ. Ὁβέρτ λέγει ὅτι ἡ ἑρασμικὴ προφορὰ ἐγεννήθη ἐξ ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Καὶ ἂν ἀκόμη, προσθέτει, ἐπέζη ἡ ἐλληνικὴ αὐτοκρατορία, τίποτε δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἰνδωπὴ θὰ ἠκολούθει τότε εἰς τὰ σχολεῖα τῆς τὴν νεωτέραν προφορὰν.

Μεταβαίνων κατόπιν εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Ὁρασείας ὑπὸ τοῦ κ. Παύλου Μαζόν — τὸ ζωγραφικὸν βραβεῖον ἐδόθη ἐξ ἡμισείας εἰς τὰ δύο αὐτὰ ἔργα — λέγει ὅτι ἡ ἐν λόγῳ μετάφρασις ἔχει πολλὴν ἀξίαν, καθ' ὅσον ὁ μεταφραστὴς ἐμελέτησε καὶ ἐγνώρισε τὸν Αἰσχύλον ὡς ἀληθῆς φιλόλογος καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ κειμένου καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς σημερινῆς συμφωνίας μὲ τὰς νεωτέρας ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας. Ὁ κ. Μαζόν φυλάττει ὅλον τὸν σεβασμὸν ποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸς τὰ μεγάλα ἔργα. Καὶ δὲν ἀποδίδει μόνον τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ δόσῃ καὶ τὸν ρυθμὸν καὶ, ἐφ' ὅσον τοῦ ἐπιτρέπεται, τὴν μελωδίαν τοῦ πρωτοτύπου.

Τέλος ὁμιλεῖ ὁ κ. Ὁβέρτ περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ οἴκου τοῦ στρατηγοῦ Μπελιέ, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸ ζωπαιῖδος βραβεῖον. Ὁ κ. Ὁβέρτ ἐπαινῶν τὸ ἔργον, ἐξαιρεῖ ἰδίως τὸ κεφάλαιον τὸ περιγράφον τὸν διάκοσμον καὶ τὴν ἐπίπλυσιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἀναφέρει κατόπιν μερικὰς ἐλλείψεις τοῦ συγγραφέως, ὅτις μᾶς δίδει τὴν περιγραφὴν τοῦ βυζαντινοῦ οἴκου ἔχων ὡς

ὑπόδειγμα τὰ ἀνάκτορα τῆς Βενετίας καὶ τοῦ Κρεμλίνου. Ἀλλ' εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς γνώσεις πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἐποχῆς ἀπὸ τοῦ βίου μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μπελιέ, πλουσιώως εἰκονογραφημένον, ἀποτελεῖ τέλειον καὶ διδακτικώτατον σύνολον γνωστῶν καὶ νέων πραγμάτων ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς σελίδος τοῦ ἐλληνικοῦ βίου.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ εἰς ἰδιαίτερον τεύχος «Δημῶδη» Ἀσηματα Φιγαλίας μεθ' ὑπομνημάτων. Τὰ τραγούδια αὐτὰ ἀποτελοῦν μέρος τῆς γλωσσικῆς μελέτης τοῦ κ. Νικολ. Α. Βέη βραβευθείσης κατὰ τὸν Α'. διαγωνισμόν τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρίας Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας παραθέτομεν μερικὰ ἐκ τῶν ἁσμάτων μὲ τὰς σημειώσεις τοῦ συγγραφέως.

Πιάνον ν' ἀνθίσουν τὰ κλαριά κι' ὁ πάγος δὲν εἴ ἀφίνει, πιάνω κ' ἐγὼ νὰ σ' ἀρηθῶ κι' ὁ πόνος μὲ κραταίει. Τὸ χέρι σου τὸ παχυνθὸ, βλάχα μ', βλαχούλλα μ', βλάχα, τὸ χέρι σου εἴ δολοασπρὸ μὲ τὸ φαρδὺ μανίκι νὰν τῶχα γιὰ προσκέφαλο δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες. Οἱ μέρες νὰ σὰν τοῦ Μαΐου κ' οἱ νύχτες τοῦ Γενάρου, νὰν τὸ χορτάσω φιλῆμα, νὰν τὸ χορτάσω ἀγκάλια.

Ὁ ἦχος τοῦ ἁσματος τούτου εἶναι ὄντως περιπαθέστατος. — Στίχοι τινὲς ἀπαντῶσι κατὰ τι μετελλαγμένοι, καὶ ἐν ἁσμασι δημοσιευθεῖσι ὑπὸ Passow, Μ. Δελέκου, Παύλου Λάμπρου, Γεωρ. Ζηκίδου.

Στὴν καλὴ μου καὶ μένους ποῦ μόνον ξεχειμασμένος, εἶχα κ' ἓνα περβολάκι, στρογγυλὸ σὰ βρεβιάκι, εἶχε μέσα τὰ λουλούδια, τὰ λουλούδια τὰ καλλοῦδια, καὶ τὸ μάθαν τὰ κοράσια καὶ μοῦ κλέψαν τὰ κεράσια. Φύλαξα τὸ φεγγαράκι πιάνω μὴ τὸ ποδαράκι, καὶ μὴ χίρα κακομοῖρα ἄρπαξε τὴν φροτοτῆρα, μοῦχει μὴ, μοῦχει καὶ ἄλλη, μοῦ τσιακίζει τὸ κεφάλι

Παραλλαγὴν τοῦ ἁσματος τούτου ἐδημοσίευσεν ὁ Μιχαὴλ Δελέκος καὶ ὁ Π. Παταξοφειρόπουλος.

Κουμπάρα, μ' ἐβαλά τωσες, μ' ἔχεις βαλα τωμένο, πούχεις τὸν ἄσπρο τὸ λαμό, πούχεις τὰ μαύρα μάτια. Σιώπα κουμπάρε, μὴ δὲ λὲς καὶ μὴ δὲ κομβεϊμίζεις, τί θὰ δὲ μὰθ' ἢ γειτονιά, τί θὰ δὲ μὰθ' ἢ ἑοῦρα. Τὸ λάδι πούχεις εἰς τὰ παιδιὰ θ' ἀνάγη νὰ μᾶς κάμη, μὲ τὸ κακὸ ποῦ μοῦ καμες, κακὸ γιὰ τὴν ψυχὴ μου.

Ὁλόκληρον δράμα περικλείεται ἐν τοῖς στίχοις τούτοις.

Βαλαντώνω = ἐπιπλήττω, γοητεύω τινά. Τὸ παθητικὸν βαλαντώνομαι = ἐρωτεύομαι, γοητεύομαι. εὐ-

χρηστον ἰδίως κατὰ τὴν μετοχὴν βαλαντωμένος-ἐνη. Εὐχρηστος καὶ ὁ παθητικὸς ἀοριστος κατὰ τὸ τρίτον ἰδίως πρόσωπον ἐβαλαντώθη. Τὸ ἐνεργητικὸν καὶ ἀμετάβατον.

Χίλια φλωράκια ξώδεγα γιὰ μιὰ καινούρι' ἀγάπη, κι' ἀκόμα δὲν ἀγγέλει κέρδισα, κι' ἀκόμα δὲν ἀγγέλει πῆρα. — Νὰν δὲ ξερα, λεβέδι μου, πῶς τοῦπες γιὰ τὰ μένα, νὰ γένο γῆς νὰ μὲ πατῆς, γιογύροι νὰ διαβαίνης, νὰ γένο κι' ἀργυρὸ κομπὶ νὰ πίνης τὸ κρασί σου.

Κάτω εἰς τὸν κάμπο καὶ εἰς τὴν Καλαμιῶνα θεορῆξαι ὁ Γιάννος μὲ τὴν Παγῶνα. Στοιχίμα βάνουν ὁ Γιάννος κ' ἡ Παγῶνα, ποῖος θὰ διαρῶσ' ἀφερτο τὸ γιόμα. Κι' ὁποῖος διαρῶσ' — γιὰ σου μὲρ' Ἀρτόνα, κι' ὁποῖος διαρῶσ' — τὸ στοιχίμα θὰ χάσῃ. Ἀφερτο τὸ γιόμα ἐδίφασε ἡ Παγῶνα. Νεράκι Γιάννο, νεράκι Γιάννο, θὰ πέσω νὰ πεθάνω.

Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἴπωμεν, ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι ὑπερθυμίζουσιν ἡμῖν τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Μόσχου τὰ εἰδύλλια καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀφελεῖς ἀγῶνας τῶν Ἀρχαίων ἀγορῶν. — Ἡ Καλαμιῶνα εἶναι πηγὴ καὶ ποτάμιον κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπ' Ἀνδριτσάνης εἰς Βάσας τῆς Φιγαλιῆς.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ὁ Καμὴλ Λεμοννιέ, ὁ συγγραφεὺς, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἀγνωστον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» γράφων περὶ τοῦ συμπατριώτου του γλύπτου Κωνσταντίνου Μενιέ, ἐξαιρεῖ τὸ ἔργον του μὲ ζωηρότατα χρώματα, ὅπως ἄλλως τε τὸ ἀεῖζει ὁ δὲ βέλγος καλλιτέχνης, ὁ ἀποτελὼν μαζί μὲ τὸν Ροντέν, τὴν ἐσχόν δύαδα τὴν ἀντιπροσωπεύουσαν τὴν σύγχρονον γλυπτικὴν ὁ ἕνας, ὁ Μενιέ, εἰς τὴν σφαῖραν τῆς πραγματικῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν γνωρίζει νὰ εὐρίσκη γραμμὰς καλλοῦς ἀρχαίου, ὁ ἄλλος, ὁ Ροντέν, εἰς τὸν κόσμον τοῦ συναισθηματος, τὸν ἐσωτερικόν, τὸν ὁποῖον προσπαθεῖ νὰ γρήψῃ ἐπάνω εἰς τὸ μαρμαρον μὲ γραμμὴν μιᾶς τέχνης ἐπιβλητικῆς, ὑπερτολμη-ρᾶς πολλῆς, ἀλλ' ἀναμφισβητήτως ἰσχυρᾶς.

Ὁ Μενιέ, γράφει ὁ Λεμοννιέ, εἶναι καλλιτέχνης παρὰ τῷ ὁποίῳ καταφαίνεται τὸ γνώρισμα αὐτὸ τῆς μεγαλοφυΐας τὸ ὅτι δι' ἐνὸς ἔργου ὑποκειμενικοῦ δημιουργεῖ ἔργον τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἐπλάσαν δύναμεις ἐξωτερικαὶ καὶ νὰ ὠδήγησαν ἐκεῖ τὴν σκέψιν του. Κατὰ μέσον τοῦ γνωρίζει ὅτι ὁ καλλιτέχνης κάμνει, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος. Ἀπορεῖ αὐτὸς πῶς οἱ ἄλλοι ἀποδίδουν εἰς τὴν τέχνην τοὺς σκέψεις, αἱ ὁποῖαι βεβαίως ἐνυπάρχουν εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀλλ' αἱ ὁποῖαι ποτὲ δὲν ἐπέρασαν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ χάρισμα τῶν μεγάλων δημιουργῶν ἐν τῇ τέχνῃ. Τὰ σχήματα ἀναφαίνονται κατὰ ἀπὸ τὴν σμίλην τοῦ χωρὶς νὰ ἔχη ἀνάγκην νὰ τὰ ζητήσῃ. Ἡ τέχνη του, καίτοι τὴν ἐγκατέλειπε ὁ γλύπτης ἐπὶ τριάντα ἐτη χάριν τῆς ζωγραφικῆς, εἶναι νῆα πάντοτε καὶ ἔχει τὸ κάλλος τῆς ἰσχυρᾶς καὶ τοῦ πόνου. Εἶναι σημερινὴ καὶ ὅμως νομίζει ὅτι εἶναι ἡ ζωὴ ἡ αἰωνία.

Καὶ προσθέτει παρακάτω, ὁμιλῶν τώρα περὶ τοῦ ἀνθρώπου:

Ἡ δυστυχία, ἡ παντοτεινὴ σύντροφος τοῦ γλύπτου, φθονήσασα καὶ αὐτὴν τὴν εὐτυχισμένην οἰκογενεῖαν

κὴν στέγην, ἔχυσε καὶ ἐκεῖ τὸ πένθος μὲ τὸν θάνατον τῶν δύο του υἱῶν εἰς διάστημα μηνῶν μόνον. Καὶ ἡ ζωὴ τοῦ καλλιτέχου ἀνεκόπη ἐπὶ πολὺ. Τὸ σπῆτι του ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα. Καὶ τώρα ἀκόμη ποῦ ἡ τύχη ἤλλαξε τῆς ζωῆς του τὴν ὄψιν, ἀπομένει ὁ Μενιὲ ὁ ἀπλοῦς καὶ ἀπέρυττος ἐργάτης τοῦ μαρμαροῦ, ὁ ξένος πρὸς τὰς κοσμικὰς συνηθείας καὶ τὴν ἐπίδειξιν.

ΑΡΧΑΙΟΔΟΓΙΑ

Ο κ. Μ. Χέλμιτς κατέγινε εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων ἀγγείων ὅπως σπουδάζει ἐξ αὐτῶν τὰ τῶν ἀθηναίων ἱππέων. Ἐκ τῆς μελέτης του αὐτῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Ἀθηναῖοι ἱππεῖς», ἐξάγεται, ὅπως γράφει ὁ κριτὴν τὸ ἔργον εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅτι ἕως τῶν μέσων τοῦ πέμπτου αἰῶνος τὸ ἱππικὸν τῶν Ἀθηναίων δὲν εἶναι πραγματικὸν ἱππικόν, ἀλλὰ πεζικὸν μεταβαίνον ἔφιππον μέχρι τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὅπου ὁ στρατιώτης ἀφιππεύει διὰ τὴν πολεμικήν ὅπως ἄλλοτε οἱ ὁμηρικοὶ ἥρωες κατέβαιναν ἀπὸ τὸ ἄρμα των. Ὁ πλούσιος ὀλίγους ἔχει δύο ἵππους. ἓνα διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἓνα διὰ τὸν ὑπηρέτην του. Ὁ μετρίως περιουσίας ἔχει ἓνα μόνον· ὁ ὑπὸ τῆς τότε ἀκολουθεῖ πεζός ἢ ἀνεβαίνει εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ ἵππου. Διαρκούσης τῆς μάχης ὁ ὑπὸ τῆς φυλάττει τὸν ἵππον τοῦ κυρίου του· λαμβάνει ὁμως μέρος εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ περιστάσεις καὶ εἰς τὴν μάχην. Τὸ κείμενον συνοδεύεται ἀπὸ πολλὰς εἰκόνας.

ΥΠΟ τὸν τίτλον «Ἀρχαῖα νομίσματα τῆς Σικελίας» ἐξεδόθη εἰς τὸ Λονδίνον ὡραίος εἰκονογραφημένος τόμος τοῦ νομισματολόγου ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ G. F. Hill. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο βιβλίον ἔχει τὸ προσόν ὅτι εἶναι ἐκλαϊκευμένον. Ὁ συγγραφεὺς δίδει ἀρκούντως πλήρη τοῦ ἀρχαίου νομίσματος τῆς Σικελίας ἱστορίαν, τὴν ὅποιαν διαιρεῖ εἰς πέντε περιόδους, προτάσσει δὲ εἰσαγωγὴν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου καὶ παραθέτει ἐν τέλει βιβλιογραφίαν καὶ κατάλογον τῶν νομισμάτων τῆς Μάλτας καὶ τῆς Παντελλάριος.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΓΡΑΦΩΝ περὶ ἀνίας ὁ ἀκαδημαϊκὸς Αἰμίλιος Φαγκέ ὑποδεικνύει ὡς ἀντίδοτον τὴν δρᾶσιν, τὴν ἐνεργὸν ζωὴν. Αἱ διασκέδασεις εἶναι κεναί, κενότεραι ἀπ' ὅ,τι φαντάζεται ὁ ἄνθρωπος. Χρειάζεται κατὰ τῆς ἀνίας διαρκὴς ἐνέργεια, ἀκολουθοῦσα πάντοτε τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν, τεινούσα πρὸς ἓνα σκοπὸν τὸν ὅποιον εἶναι ἀδύνατον νὰ φθάσωμεν. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς θεραπεία τῆς ἀνίας.

Με ἄλλας λέξεις πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχη μίαν μανίαν. Μίαν μανίαν οἰανδήποτε. Ὑπάρχουν τόσαι καὶ τόσαι. Ἡ μανία τῆς συλλογῆς εἰκόνων, γραμματοσήμων, ἱστορικῶν ἀντικειμένων. Ὁ καλλιτέχνης δὲ νὰ πλῆξη ἄλλ' ὅταν καταληφθῇ ἀπὸ τὴν μανίαν π. χ. νὰ υπερβῇ τοὺς συναδέλφους του εἰς τὴν παραγωγὴν, τότε δὲν φοβεῖται πλέον τὴν ἀνίαν. Ὁ Βίκτωρ Οὕγκω βεβαίως ἐπροσπάθησε, γέρον πλέον, νὰ γράφῃ περισσότερους στίχους ἀπὸ κάθε ἄλλον Γάλλον ποιητὴν. Ὁ Βολταῖρος ὅταν ἔλεγε: «ἡ ζωὴ εἶναι βραχεία» πρὶν φθάσει εἰς τὸν ἐβδόμηστον τόμον του πρέπει νὰ τὰ μαζεύῃ» εἶχε σκοπὸν βέβαια νὰ γράφῃ περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον εὐρωπαϊκὸν συγγραφέα.

Ἐκλέξατε μίαν μανίαν σύμφωνα μὲ τὴν φύσιν σας καὶ θὰ ἔχετε μίαν βεβαιότητα νὰ νικήσετε τὴν ἀνίαν.

Ἀδιάφορον ἂν ἡ μανία αὕτη εἶναι ματαία, ἂν εἶναι γελοία. Ἀρκεῖ ὅτι θὰ γίνῃ πάθος διὰ σὰς καὶ θὰ σὰς σώσῃ.

ΑΠΟ ἡμερῶν εὐρίσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ Ἀμερικανὴς ὁρχηστρὶς Μις Δέγκαν, τῆς ὁποίας τὴν ἐπιτυχίαν ἐν Βερολίνῳ ἐδημοσιεύσαμεν μετὰ τῆς εἰκόνης τῆς εἰς τὸν προηγούμενον τόμον τῶν «Παναθη-

Μις Δέγκαν.

ναίων». Αἱ ἀθηναῖκαὶ ἐφημερίδες καθ' ἡμέραν παρέχουν πληροφορίας περὶ τῆς καλλιτέχνιδος. Λέγουν ὅτι θὰ χορεύσῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Βάχου ἐνώπιον μικροῦ ἀριθμοῦ θεατῶν, κατόπιν εἰς τὸν «Παρνασσόν» καὶ ἄλλα. Ἐν τῷ μεταξύ χαριτολογεῖ ἡ ἀθηναϊκὴ εὐφρία κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ βαθμούς. Περιμένοντες ὅπωςδήποτε τὴν ἀπὸ σκηνῆς ἐμφάνισιν τῆς Μις Δέγκαν, ἡ ὁποία εἰς τόσα μεγάλα θεάτρα ἐνθουσίασε καὶ ἐγοήτευσεν, καὶ ἀναδημοσιεύομεν σήμερον τὴν εἰκόνα τῆς ἐπιφυλαττόμενοι νὰ ἱκανοποιησώμεν τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν μας ἀναπαριστῶντες αὐτὴν εἰς διαφόρους καλλιτεχνικὰς στάσεις.

ΕΞΕΤΑΖΩΝ τὰς ἀσθενείας τῶν λαῶν ὁ Δρ Brington, ὅπως ὁ ἰατρὸς ἐξετάζει τὸν ἀσθενῆ του, καὶ θίγων τὸ ζήτημα τοῦ γάμου λέγει μετὰ ἄλλων: Ἐνα ἔθνος, ὅποιονδήποτε, ὀφείλει νὰ αὐξάνῃ κατ' ἀριθμὸν ἂν δὲν θέλῃ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ καὶ νὰ παρακμάσῃ· καὶ ὀφείλει νὰ αὐξάνῃ ὅχι μόνον διὰ τοῦ ἐποικισμοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν γεννήσεων. Εἶναι ἀρχὴ θεμελιώδης, κεραιθεῖσα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ὅτι οἱ γονεῖς ὀφείλουν νὰ ἔχουν περισσότερα ἀπὸ δύο παιδιά. Συμφώνως μὲ λεπτομερεῖς στατιστικὰς, κάθε ζεύγος πρέπει νὰ παρέχῃ τέσσερα τοὐλάχιστον παιδιά διὰ νὰ μὴν ἐλαττώνεται ὁ ὀλίγος πληθυσμὸς ἀλλὰ νὰ μένῃ ἀπλῶς στάσιμος. Τὸ γεγονός αὐτὸ βασίζεται ἐπὶ στατιστικῶν ἐπὶ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ ὁ λόγος εἶναι ἀπλοῦς: ἡ θνησι-

μότης τῶν παιδιῶν ἀφαιρεῖ τοὐλάχιστον τὸ τέταρτον τοῦ πληθυσμοῦ, οὕτως ὥστε ἀπὸ τέσσερα παιδιά μένουν μόνον τρία ὑπάρχοντες δὲ καὶ περιπτώσεις στείρότητας ἢ ἀσθενειῶν αἱ ὁποῖαι ἀναστέλλουν τὴν γονιμότητα μερικῶν γάμων. Πρέπει νὰ λογαριασώμεν ἐπίσης τὸν πρόωρον θάνατον ἐνὸς τῶν συζύγων. Συμπεράσμα δὲ τῶν τούτων εἶναι, ὅτι ἂν ὅλοι εἰς ἓνα ἔθνος ὑπανδρεύοντο καὶ ἂν ὅλοι οἱ γάμοι ἀπέδιδαν τέσσερα παιδιά, τὸ ἔθνος θὰ ἔμενε στάσιμον. Πρὸς ἐπίτευξιν λοιπὸν αὐτῆς τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τῶν γεννήσεων χρειάζεται σκέψις σοβαρά.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Γαλίαν αἱ γεννήσεις ἐλαττώνονται αἰσθητῶς. Καὶ ἄλλοι ὁμως συμβαίνει τὸ αὐτό. Εἰς τὴν νήσον Φορμόζαν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἡ γυναῖκα χάνει ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων ἂν πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 35 ἐτῶν ἀποκτήσῃ τέκνα. Διὰ τοῦτο συχνὰ μητέρες γίνονται παιδοκτόνοι. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Κίναν.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Λογοθέτη

Εἶναι γνωστὸς ὁ ἀπ' αἰῶνων ἐκ Κέας εἰς Ἀθήνας μεταρτυθεὺς κλάδος τῆς οἰκογενείας Χωματιανοῦ, καὶ Λογοθέτου ὀνομαζομένης, ὡς ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τίτλου ἐνὸς τῶν προγόνων τῆς, ὃν μετὰ νησιωτικῆς υπερηφανείας ἐξηκολοῦθουν νὰ φέρουν οἱ ἀπόγονοι.

Εἰς παλαιὰν ἐποχὴν ἡ οἰκογένεια, ὡς ἐκ τῆς συγγενείας τῆς μετὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τῶν Ταρωνιτῶν,

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

τοῦ ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐγκατασταθέντος ἐν Ἀθήναις, καὶ ὡς ἐκ τῆς μετὰ τῶν ξένων σχέσεώς τῆς, ἀπέκτησε ἰσχὺν μεγάλην καὶ πλούτον.

Τῶν Λογοθετῶν τούτων μέγα κτήμα κεῖται μετὰ Χαλανδρίου καὶ Μαρουσιῶ, διαχωριζόμενον ὑπὸ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ἀθηνῶν — Κηφισιάς. Εἰς τὸ κτήμα τοῦτο ὑπάρχουν καὶ οἱ οἰκογενειακοὶ τάφοι τῆς οἰκογενείας εἰς ἑκτασιν σιωπηλῇ, κατὰφυτον ἀπὸ κληρονομία. Μεταξὺ τοῦ νεκροταφείου καὶ τῶν οἰκῶν τοῦ κτήματος ὅπου τὰ ἐκλεκτότερα ἀμπέλια, ὑπάρχει ὁ ἀνωτέρω εἰκονιζόμενος μοναδικὸς ἐπὶ συμμετρίᾳ καὶ μεγεθὲς ὀμβρολεοειδὲς πνεῦκος, τὸν ὅποιον εὐλαβεῖς προσκυνῇται ἐπισκέπτονται ἀναθέσαντες τὸ βάρος τοῦ σώματος

τῶν εἰς ζῶα, τὰ ὁποῖα ἔτυχε νὰ ἔχουν περισσότερα πόδια καὶ ὀλιγότερον νοῦν.

Οἱ ἀναγνώσται μας ὑπὸ τοὺς εὐλαβεῖς προσκυνητὰς θ' ἀναγνωρίσουν βεβαίως τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργάτας τῶν «Παναθηναίων», κ. κ. Ν. Ε. Π. Ν. Β. καὶ Δ. Γ. Κ. εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλομεν καὶ τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Περιοδικά :

Εἰς τὴν «*Revue des Deux Mondes*» ὁ Raphael - Georges Lénay γράφει περὶ τοῦ περιέργου φαινομένου ὅτι ἡ πίστις μερικῶν κρατῶν ὅπως τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας κρατῶνται ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἐλαττοῦται ἡ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γερμανίας. Τὸ ἐτήσιον ἔλλειμμα τοῦ γαλλικοῦ προϋπολογισμοῦ εἶναι σοβαρὸν· τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1902 ἀνῆλθε εἰς 115 ἑκατομμύρια. Τοῦ 1903 τὸ ἔλλειμμα εἶναι 40 ἑκατομμύρια — Τῆς Ἀγγλίας ἐξ ἄλλου ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση ὑπέστη ἀλλοιώσιν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν. Τὰ ἀγγλικά πάγια ἔπесαν κάτω τῶν 90. Ἀλλὰ καὶ οἱ διάφοροι δῆμοι μὲ τὰς ἀλλεπαλλήλους χρηματικὰς αἰτήσεις τῶν δυσχεραίνοντων τὴν κατάστασιν. Ἡ χώρα ἐφθάσεν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς φρολογίας. — Ὁ γερμανικὸς προϋπολογισμὸς παρουσιάζει ἐπίσης ἔλλειμμα. Ἡ κατάσταση αὕτη ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1900. Εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1902 ὑπάρχει ἔλλειμμα 60 ἑκατομμυρίων· ἀλλ' ἡ Γερμανία ἔχει σιδηροδρόμους 30,000 μιλίων, οἱ ὅποιοι τῆς ἀποφέρουν 662 ἑκατομμύρια ἐτησίως. — Ἐὰν ὁ ἰταλικὸς προϋπολογισμὸς παρουσίασε τὸ 1896 — 97 ἔλλειμμα 9 ἑκατομμυρίων, ἀλλ' ἡ Ἰταλία μόνη ἐκ τῶν μεγάλων δυνάμεων ἐπὶ ἔργον διὰ τῶν ἰδίων τῆς οἰκονομικῶν πόρων εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ Ἰσπανία ἐξ ἄλλου ἐπιβάλλει εἰς τοὺς κατοίκους τῆς τὸ τρίτον μόνον τῶν ἐπιβαλλομένων ἐν Γαλίᾳ φόρων.

Εἰς τὴν «*Revue des Deux Mondes*» ὁ A. Dastre ἐξαιρεῖ τὰς ἀρετὰς τῆς ἱατρικῆς διὰ τὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἐκτάκτως θρησκευτικὴ τροφή, τὸ κύριον στοιχεῖον διὰ τὸ μυτικὸν σύστημα τοῦ μᾶς παρέχει ἡ φύσις πρὸς διατήρησιν τῆς υγείας καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς — πρόκειται περὶ τῆς Ἀγγλίας — ἀπὸ 17 κοιλὰ κατὰ τὸ 1850 ἐτετραπλασιάσθη σχεδὸν κατὰ τὸ 1901.

Κατὰ τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν «*Bühne und Welt*» ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1900 παρεστάθησαν εἰς τὰ γερμανικά θεάτρα 2009 φορές ὁ Ὁθέλλος, ὁ Ἀμπλὲ 1783, ἡ Τιδασσενδίσσα Μέγαρα 1836 καὶ ὁ Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα 1540.

«*Fortnightly Review*» Λονδίνον — Ἀγγλίας. — Ὁ H. G. Wells γράφει περὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῷ μέλλοντι ἀποδίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ βιβλίου τὸ ὅποιον θέτει πολὺ δημοτέρα τῶν διαλέξεων, τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείας ἢ τῆς προφορικῆς διδασκαλίας. Κατὰ τὸν συγγραφέα τίποτε δὲν ἀξίζει ὅτι ἡ ἰδιαίτερα μελέτη. Πρὸς τοῦτο συνιστᾷ τὴν αὐξάνσιν τῶν βιβλιοθηκῶν, εἰς τὰς ὁποίας

να υπάρχει καὶ ὁδηγὸς ὑποδεικνύων τί πρέπει νὰ διαβάξῃ κανεὶς εἰς κάθε κλάδον χωριστὰ διὰ τὴν ἀποκτήσιν ἀσφαλῶς τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις.

Ἐφημερίδες :

Ἡ «**Ἑστία**» ἐξακολουθεῖ τὴν σειράν σκιαγραφῶν τῶν μεγάλων ἡθοποιῶν. Περὶ τῆς Ριστόρι γράφει :

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ριστόρι ἀπὸ τῆς σκηνῆς Παρισινοῦ θεάτρου ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ὅλως κεφάλαιον τῆς θεατρικῆς ἱστορίας τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν λήξαντα αἰῶνα.

Ἐμφανίσθη τῷ 1855 ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας ὀλίγας μόνον ἡμέρας μετὰ περιφανὴ θρίαμβον τῆς Ραζήλ.

Τὸ κοινὸν ἐξετίμησε μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν Γάλλων τὸ τάλαντον τῆς ξένης ἡθοποιῆς, ἥτις ἐπαιξεν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς. Ἦτο ἀληθὴς θρίαμβος ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς καὶ ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὴν ἀντίδρασιν, ἥτις ἤρξατο νὰ γεννᾶται κατὰ τοῦ μεσορρανοῦντος ἀστέρος τῆς Ραζήλ.

Αἱ εἰκόνες τῆς Ἰταλίδος τραγοῦδου ἐπωλοῦντο κατὰ χιλιάδας, ὁ Λαμαρτίνος ἔγραφε πρὸς αὐτὴν ποίημα καὶ σύσσωμος ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος ἔτρεχεν εἰς τὰς παραστάσεις τῆς.

Ἐγράφε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ριστόρι πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς :

«Ἐπρεπε νὰ εἶσαι ἐδῶ διὰ νὰ ὑπερφηανευθῇς διὰ τὴν σύζυγόν σου. Ἐπρεπε νὰ ἰδῇς ἕνα θρίαμβον εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μολιέρου διὰ νὰ ἐννοήσῃς ὅτι ὑπάρχουν περὶ αὐτὴν εὐγενείας καὶ ἄλλα πλὴν ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐκέρδησαν οἱ πρόγονοί μας».

Πρὸς τὸν Λεγκουβέ, ὅστις ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀριστείας τῆς προσεκολλήθη εἰς τὸν νέον ἀστέρα καὶ εἰς τὸν Μοντανέλλι, ὅστις τὴν συνώδευεν ἐξ Ἰταλίας, δὲν εὗρισκε λόγους διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς διὰ τὴν ὑποδοχὴν, τῆς ὁποίας ἔτυχε.

ΟΔΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐτελέσθησαν ἐν Λαριστάτῃ οἱ γάμοι τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρέου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς πριγκίπισσας Ἀλίκης τοῦ Βασιλέως. Ἡ Διεύθυνσις τῶν «Παναθηναίων» καθυποβάλλει εἰς τὸ ὑψηλὸν ζεῦγος τὰς θερμὰς εὐχὰς τῆς

Τὸ πανόραμα τοῦ Ζαπτείου, τὸ ὁποῖον ἔζησε ἐπὶ ἑπταετίαν διόκληρον εἰς μίαν γωνίαν τοῦ ἀθηναϊκοῦ πόλεως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, μεταφέρεται εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δημοσιεύομεν τινὰς ἐκ τῶν ὡραίων ἀτόφων τῆς πολιτικῆς τῶν Παρισίων.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Γιάννη Καμπύση ἀνέθεσε εἰς τὸν γλύπτην κ. Θωμᾶν Θωμοπούλου τὴν κατασκευὴν μνημείου τοῦ πέρουσι ἀποθανόντος ποιητοῦ. Ὁ κ. Θωμοπούλος ἐπεράτωσεν ἤδη τὸ πρόπλασμα. Τὸ μνημεῖον παριστᾷ τὴν Δόξαν πελοπόρον καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς συνθέσεως μεταξὺ τῶν κυπαρίσσεων διαφαίνεται ἀορίστως ἡ μορφή τοῦ ποιητοῦ.

Εἰς ἕν ἄρθρον τοῦ ὁ γάλλος κ. Μπερὺλ κάμνει λόγον περὶ γλωσσικοῦ φαινομένου τὸ ὁποῖον ἀποκαλεῖ αὐτομίμησιν. Εἰς τὸν ὅμιλον π. χ., λέγει, ὅταν ἀπαντήσωμεν ἕνα ῥημα μὲ τὴν κατάληξιν σκω εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι θὰ εὗρωμεν ὀλίγον παρακάτω καὶ ἄλλα ὁμοία.

Κατὰ τὴν προσεχὴ καλλιτεχνικὴν περιοδείαν τοῦ ὁ Νοβέλλι ὥρισε πρῶτον σταθμὸν τοῦ τῆς Ἀθήνας.

Ἡ ἐν Βόλφ ἐφημερίς «Τύπος» τοῦ κ. Δημ. Α. Τσιμπούκη, ἤρξατο ἀπὸ τῆς 24 Σεπτεμβρίου νὰ ἐκδίδεται καθ' ἑκάστην. Ὁ κ. Τσιμπούκης νεωτερίζων στολίζει τὸ φύλλον τὸν μὲ διαφόρους εἰκόνας τοπίων ἑλληνικῶν καὶ προσωπογραφῶν.

Τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸ Βερολῖνον τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Ριχάρδου Βάγνερ. Αἱ ἐορταὶ ἦσαν πάνδημοι παρὰ τὴν ἀντίπρασιν πολλῶν Γεῦματα, συναυλίας, παραστάσεις ἀπετέλεσαν τὸ πρόγραμμα τῶν ἐορτῶν.

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρόγραμμα τοῦ Βασιλικῆς Θεάτρου διὰ τὴν ἀρχομένην χειμερινὴν ἐποχὴν. Αἱ παραστάσεις θ' ἀρχίσουν τὴν πρώτην Νοεμβρίου μὲ τὴν τριλογία τοῦ Αἰσχύλου «Ὁρέστεια» — ἑμμετρος μετάφρασις τοῦ κ. Γ. Σωτηριάδου. Θ' ἀκολουθήσουν — Τὸ χειμωνιάτικο παραμῦθον τοῦ Σαίξπηρ — μετάφρασις τοῦ κ. Δ. Καζλαμάνου, ἡ Μόννα Βάννα — τοῦ Μαίτεργλινχ μετάφρασις τοῦ κ. Γ. Ξενοπούλου — ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὰ «Παναθηναία» — ἡ «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλέους, ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Μάνου, «Οἱ Ἰσπανοὶ» τοῦ κ. Κλ. Παγκαβῆ, «Τὸ παιδί» τοῦ κ. Γ. Τσοκοπούλου, «Τὸ μαγεμμένο ποτήρι» τοῦ κ. Ι. Πολέμη, ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους, ἑμμετρος μετάφρασις τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἡ «Μερόπη» τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη καὶ ἄλλα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ὑπὸ Βασιλείου Μητροπολίτου Ἀγγιάλου. — Βιβλιοθήκη Μαρσαλῆ.

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΗ ΕΠΟΠΟΙΑ ὑπὸ Schlumberger, μετάφρασις Σ. Βουτυρά. — Βιβλιοθήκη Μαρσαλῆ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ὑπὸ Ἀδόλφου Γάσπαρη μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. Τόμος Δεύτερος. Ἡ Ἰταλικὴ Λογοτεχνία τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως. Τεῦχος Γ'. — Βιβλιοθ. Μαρσαλῆ ἀρ. 212. — Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1903.

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ Ξενοφάντος, τὰ δύο πρῶτα βιβλία δημομένα εἰς μεθοδικὰς ἐνότητες κατὰ τὰς ἐπισήμους ὁδηγίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας μετὰ μαθητικῶν σχολίων σχεδίων μαζῶν, εἰκόνων καὶ γεωγραφικοῦ πίνακος ὑπὸ Κυριάκου Κοσμᾶ Δ. Φ. — Ἀθηναὶ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» I Κολλάρου 44 ὁδὸς Σταδίου 1903, σελ. 160 δρ. 2.—

ΤΙΜΩΝΑΣ Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ Λουκιανῶς μετάφρασις Ἠλία Π. Βουτιερίδη Βιβλιοθήκη τοῦ Νουμᾶ ἀρ. 1. — Ἀθηναὶ 1903 τυπογρ. Ἀθαν. Γ. Δελιγιάννη.

ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ὑπὸ Γ. Βλαχογιάννη. Τόμος Α'. φυλλάδιον τέταστον. Περιέχει διηγήματα, ποιήματα φιλολογικὰ διάφορα. Ἀθηναὶ 1903 τυπογραφεῖον Γ. Σ. Βλαστοῦ.

DAS MITTELGRIECHISCHE FISCHBUCH von Karl Krumbacher — München 1903, Verlag der K. B. Akademie der Wissenschaften.

BYZANTINISCHE ZEITSCHRIFT herausgegeben von Karl Krumbacher, 12ter Band Leipzig, Druck und Verlag von B. G. Teubner 1903.

Φιλαρέτου Π. Ἀνθοκομία περὶ τῆς καλλιεργείας καὶ θεραπείας τῶν φυτῶν καὶ ἀνθέων. ὅσα δύνανται νὰ εὐδοκίμησωσιν εἰς τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος

Φραγκλίνου Β. Πῶς ἀποκτᾶται ὁ πλοῦτος 1889 16ον σελ. 56.

Μαυρογιάννη Γ. Ε. Βυζαντινὴ τέχνη καὶ καλλιτέχνη. Μετὰ 30 εἰκόνων.

Βιβλίον τῆς Σφηγῆς. Κρυπτογραφία — Παίγνια — Αἰνίγματα — Γρίφοι κλπ. (μετὰ τῶν λύσεων) σελ. 154

Παιγνίσματα. Παίγνια καὶ πασιένται

Πανηγυρικὸν τεῦχος τῆς Ἑστίας. Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις Μάρτιος-Ἀπριλίου 1896. Τεῦχος ἐκδοθὲν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν πρώτων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων περιέχον ἄρθρα περὶ τῶν ἀρχαίων ἀγώνων μετὰ εἰκόνων 1896.

Σμῆλς Σ. Βοήθει σαυτὸν. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικῆς 16ον σελ. 320

Ν. Γ. Πολίτου. Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς Ρητὰ τοῦ Κολοτρώνη. Τραγοῦδια — Μετὰ τῆς εἰκόνης τοῦ Κολοκοτρώνη. — Τόμοι δύο

Ὀκταβίου Φεργιέ. Ἡ μικρὰ κόμησσα. Μετάφρασις Ἑμμ. Ροῖδου 1895

Φλωρᾶ Θ. Τὸ βιβλίον τῆς ὑγιείας. 1890 σελ. 144

Ἐξεδόθησαν :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

«ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ»

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΕΙΡΑ

ΔΥΟ ΚΟΜΨΟΤΑΤΟΙ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΟΙ ΩΡΑΙΟΙ ΤΟΜΟΙ

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΕΙΡΑ τιμᾶται φρ. 3.

Αἱ ΔΥΟ ΣΕΙΡΑΙ ΟΜΟΥ τιμῶντι. » 6.

Ἡ πρώτη σειρά δὲν πωλεῖται χωριστὰ

Εὐρίσκονται εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Διαπλάσεως» (ὁδὸς Εὐριπίδου, 38) καὶ εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Μπέν καὶ Ἐλευθερουδάκη.

Ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἀπευθυντέον διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς πρὸς τὸν συγγραφέα, ὁδὸς Εὐριπίδου, 38, εἰς Ἀθήνας.

ΑΓΩΝ

Ὅργανον Ἑρεῦνης τῶν ἠθικῶν καὶ ὁλικῶν δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Παρέχον καθ' ἑβδομάδα τελείαν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθ' ὅλην καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ φυλετικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως δι' ἀνταποκρίσεων ἐκ πάσης γωνίας τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν πληθυσμοῦ, γλώσσης, σχολείων καὶ παρακολουθεῖ τὴν ὁλικὴν καὶ ἠθικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους ἐν Ἠπείρῳ, Ἀλβανίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, ταῖς νήσοις καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Διευθυντής: Ι. ΛΑΜΠΡΛΗΣ, Δραγγέρης.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. { Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 10 Ἀλλοδαπῆς Φρ. 10

Ὁδὸς Ἱπποκράτους, 5.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μηνιαῖον Ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν

Συντάκτης καὶ Διευθυντής

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

Νευρολόγος καὶ ψυχίατρος

Γραφεῖα: 16 ὁδὸς Ζήνωνος 16 ἐν Ἀθήναις

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ δρ. 6: ἑξωτερικῶς φρ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Ὑπνωτισμὸς, Πνευματισμὸς, ψυχοπαιδαγωγία, Ὑγιεινὴ τοῦ πνεύματος, Ἑγκληματολογικὴ ἀνθρωπολογία, Ψυχοθεραπεία, Ἠλεκτροθεραπεία, Κοινωνιολογικὴ Φρενολογία, Ἱατροδικαστικὴ, Ἱστορία τῆς Ψυχιατρικῆς, Φυσιολογικὴ Ψυχολογία κλπ. κλπ.

ΤΥΠΟΣ

Ἐφημερίς Θεσσαλικὴ καὶ Μακεδονικὴ ἐν Βόλῳ Διευθυντής καὶ ἰδιοκτήτης: Δ. Α. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ

Δημοσιεύει τὰς ἀκριβεστέρους καὶ κοινωτέρας Θεσσαλικὰς καὶ Μακεδονικὰς εἰδήσεις.

ἔχει τὴν μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπὸ ὅλης τῆς ἑλληνικῆς ἐφημερίδας.

Ἐρευνᾷ τὰ Θεσσαλικά καὶ Μακεδονικά ζητήματα.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ: Ἐσωτερικῶς Δρ. 15

Ἐξωτερ. Φρ. 15

Τὰ Γραφεῖα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» μετεφέρθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Ἀριστοτέλους 35.

Ἐγγραφὰι καὶ ἀνανεώσεις ἐγγραφῶν γίνονται καὶ εἰς τὸ Ἐκδοτικὸν Κατάστημα Π. Δ. Σακελλαρίου ὁδὸς Λυκούργου ἀρ. 8.

POLEMY BROTHERS

CONDUCTED TOURS
GENERAL TICKET AND TOURIST AGENCY

2 PHILELLENES STREET 2

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ

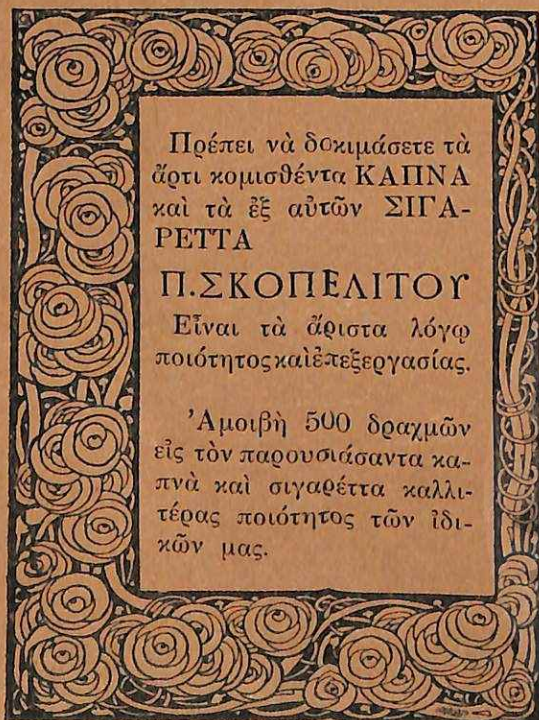
Πεφημισμένων οίνων καὶ κονιάκ Μαραθῶνος τῶν κτημάτων
Παύλου Σκουζέ.

Ὑδάτων Κυλήνης — Σαμπάνιας GIESLER

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΟΛΕΜΗ

2 — Ὀδὸς Φιλελλήνων — 2

Πρέπει νὰ δοκιμάσετε τὰ
ἄριστα κομισθέντα ΚΑΠΝΑ
καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ΣΙΓΑ-
ΡΕΤΤΑ

Π.ΣΚΟΠΕΛΙΤΟΥ

Εἶναι τὰ ἄριστα λόγῳ
ποιότητος καὶ ἐπεξεργασίας.

Ἄμοιβή 500 δραχμῶν
εἰς τὸν παρουσιάσαντα κα-
πνὰ καὶ σιγαρέττα καλλι-
τέρας ποιότητος τῶν ἰδι-
ῶν μας.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΙ ΚΟΝΔΥΛΟΦΟΡΟΙ

STYLOGRAPH & FOUNTAIN PENS

Ἐκομίσθη μεγάλη συλλογὴ Ἀμερικανικῶν κονδυλοφόρων, εἰς διαφόρους ποιότητας, διὰ τῶν ὁποίων ἅπαξ πληρουμένων γράφονται 2,000 λέξεις.

Αἱ τῆς συνήθους ποιότητος μὲ πένναν τιμῶνται ἀπὸ 1 μέχρι 3 δραχμῶν ἕκαστος, συνιστῶνται δὲ ἰδιαίτερος εἰς τοὺς κ. κ. σπουδαστάς, διότι ἀντικαθίσταται ἡ πέννα καὶ οὕτω καθίστανται διαρκεῖς.

Οἱ τῆς καλλιτέρας ποιότητος ἔχουσι πένναν χρυσήν, ἥς ἡ αἷχμή προστατεύεται ὑπὸ ἀδάμαντος τιμῶνται δὲ ἀπὸ 20 μέχρι 50 δραχμῶν ἕκαστος.

Πάλλης καὶ Κοτζίās
Χαρτοπώλαι, ὁδὸς Ἑρμοῦ